Kuhmon yhteislukion aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma

Nimi	Kuhmon yhteislukion aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma
Kunta	Kuhmo
Koulu	Kuhmon yhteislukio
Pdf luotu	17.5.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö. 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen. 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö. 2
2. Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta. 5
   2.1. Tehtävä. 5
   2.2. Arvoperusta. 5
3. Opetuksen toteuttaminen. 7
   3.1. Opintojen rakenne. 7
   3.2. Oppimiskäsitys. 8
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät. 8
   3.4. Toimintakulttuuri. 10
   3.5. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys. 12
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen. 16
   4.1. Ohjaus. 16
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. 21
   4.3. Opiskeluhuolto. 23
   4.4. Turvallinen opiskeluympäristö ja työrauha. 24
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. 24
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi. 27
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa. 27
   5.2. Opintojakson arviointi. 28
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. 29
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. 30
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. 31
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. 31
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. 31
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. 33
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. 33
   5.4. Lukion oppimäärän suoritus. 35
   5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. 36
   5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 36
   5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 39
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 40

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 40
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 41
7. Oppiaineet. 45
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 45
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 46
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1). 48
Kieli ja tekstitietoisuus, Vuorovaikutus, 2 op (ÄI2.ÄI3). 50
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4). 51
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5). 52
Kirjoittaminen 1, Vuorovaikutus 2, 2 op (ÄI6.ÄI7). 53
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8). 54
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9). 55
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10). 56
Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11). 57
Kielenhuolto, 0 op (ÄI12). 58
Journalismi, 2 op (ÄI13). 58
Biisinteon perusteet, 3 op (ÄI14.ML17). 59
Someviestintä ja markkinointi, 2 op (TO3). 60
7.2. Biologia (BI). 60
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1). 62
Ekologia ja ympäristö, 2 op (BI2.BI3). 64
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4). 66
Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 67
Biotekniikka ja sen sovellukset, 0 op (BI6). 69
Biologian kertaus, 2 op (BI7). 70
7.3. Elämänkatsomustieto (ET). 70
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1). 73
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2). 74
Kulttuurit, 2 op (ET3). 76
Katsomukset, 2 op (ET4). 77
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5). 79
Tulevaisuus, 2 op (ET6). 80
Kohti elämänkatsomustiedon ylioppilaskoetta, 1 op (ET7). 81
7.4. Filosofia (FI). 82
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 85
Etiikka, 2 op (FI2). 86
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3). 88
Totuus, 2 op (FI4). 89

Kohti filosofian ylioppilaskoetta, 1 op (FI5). 90
7.5. Fysiikka (FY). 91
Fysiikan perusteet, 2 op (FY1.FY2). 93
Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 94
Voima ja liike, 2 op (FY4). 96
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5). 97
Sähkö, 2 op (FY6). 97
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7). 98
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8). 100
Kokeellinen fysiikka, 1 op (FY9). 101
Fysiikan kertaus, 2 op (FY10). 101
7.6. Maantiede (GE). 102
Ihminen ja ympäristö, 4 op (HI1.GE1). 104
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 104
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 106
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4). 108
Maantieteen kertaus, 1 op (GE5). 109
7.7. Historia (HI). 110
Ihminen ja ympäristö, 4 op (HI1.GE1). 112
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 113
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2). 114
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3). 116
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4). 118
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5). 119
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6). 121
Kohti historian ylioppilaskoetta, 2 op (HI7). 123
Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op (TO1). 123
7.8. Kemia (KE). 123
Kemian perusteet, 2 op (KE1.KE2). 126
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3). 128
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4). 129
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5). 130
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6). 131
Kemian kertaus, 2 op (KE7). 132
Kokeellinen kemia, 1 op (KE8). 133
7.9. Uskonto (KT). 133
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 135

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1). . . . 135
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2). . . . 137
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3). . . . 138
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4). . . . 140
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5). . . . 141
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6). . . . 143
Testamentit tutuiksi, 2 op (UE7). . . . 144
Kohti uskonnon ylioppilaskoetta, 1 op (UE8). . . . 145
7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2). . . . 146
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1). . . . 146
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2). . . . 148
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3). . . . 149
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4). . . . 151
Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5). . . . 152
Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6). . . . 154
7.10. Kuvataide (KU). . . . 155
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1). . . . 155
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2). . . . 156
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3). . . . 157
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4). . . . 157
Digikuvauksen työpaja, 2 op (KU5). . . . 158
Kuvataiteen lukiodiplomi, 4 op (KUDL2). . . . 159
Monitaiteelliset projektiopinnot, 2 op (TAIK). . . . 159
7.11. Lukiodiplomit (LD). . . . 160
Kuvataiteen lukiodiplomi, 4 op (KUDL2). . . . 161
7.12. Liikunta (LI). . . . 161
Oppiva liikkuja, 0 op (LI1). . . . 161
Aktiivinen elämäntapa, 0 op (LI2). . . . 161
Uudet mahdollisuudet, 0 op (LI3). . . . 161
Yhdessä liikkuen, 0 op (LI4). . . . 162
Virkistystä liikunnasta, 0 op (LI5). . . . 162
Eräopinnot, 0 op (LI6). . . . 162
Tanssin perusteet, 0 op (LI7). . . . 162
Tanssi näyttämöllä, 0 op (LI8). . . . 162
Vahvista suunnistustaitojasi, 0 op (LI9). . . . 162
Liikunnan lukiodiplomi, 0 op (LILD4). . . . 162
Monitaiteellinen musiikkiprojekti, 0 op (TAIL). . . . 162

Tanssin lukiodiplomi, 0 op (TALD7). 162
7.13. Matematiikka (MA). 163
7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 165
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2). 165
Geometria, 2 op (MAA3). 166
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4). 167
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5). 168
Derivaatta, 3 op (MAA6). 169
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). 170
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8). 171
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9). 172
3D-geometria, 2 op (MAA10). 173
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 174
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 174
Pitkän matematiikan kertaus 1, 2 op (MAA13). 175
Pitkän matematiikan kertaus 2, 2 op (MAA14). 176
Pitkän matematiikan työkalut, 2 op (MAA0). 176
7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 177
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 177
Geometria, 2 op (MAB3). 178
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 179
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 180
Talousmatematiikka, 2 op (MAB6.MAB7). 181
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 182
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 183
Lyhyen matematiikan kertaus 1, 2 op (MAB10). 184
Lyhyen matematiikan kertaus 2, 1 op (MAB11). 184
Lyhyen matematiikan työkalut, 1 op (MAB0). 185
7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 185
Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op (MAY1). 185
7.14. Musiikki (MU). 187
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1). 187
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2). 188
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3). 189
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4). 190
Kuoro-/Yhtyelaulu, 2 op (MU5). 191
Festivaalin järjestäminen, 2 op (MU14). 193
Monitaiteellinen musiikkiprojekti, 2 op (TAIM). 193

7.15. Psykologia (PS). 194
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). 196
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 198
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 200
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 202
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 204
Sosiaalipsykologia, 2 op (PS6). 205
Kohti psykologian ylioppilaskoetta, 1 op (PS7). 207
Rentoudu ja hallitse stressiä, 2 op (PS8). 208
7.16. Terveystieto (TE). 209
Terveys voimavarana, 2 op (TE1). 209
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2). 211
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3). 212
Terveystiedon kertaus, 1 op (TE4). 214
Ensiapuvalmiudet, 1 op (TE5). 214
7.17. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 215
7.17.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 219
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11). . 219
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12). 220
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 222
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 223
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15). 224
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 225
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 227
Lue, kuuntele ja kirjoita paremmin, 2 op (RUB18). 228
Kertaa ruotsin perusasioita, 2 op (RUB19). 229
Kohti ruotsin ylioppilaskoetta, 2 op (RUB110). 230
7.18. Temaattiset opinnot (TO). 231
Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op (TO1). 231
Osaaminen arjessa, 2 op (TO2). 231
Someviestintä ja markkinointi, 2 op (TO3). 232
7.19. Vieraat kielet (VK). 232
7.19.1. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (ESB). 237
Espanjan perustason alkeet 1, 2 op (ESB31). 237
Espanjan perustason alkeet 2, 2 op (ESB32). 239
Espanjan perustason alkeet 3, 2 op (ESB33). 240
Espanjan perustaso 1, 2 op (ESB34). 241
Espanjan perustaso 2, 2 op (ESB35). 242

Espanjan perustaso 3, 2 op (ESB36). 243
Espanjan perustaso 4, 2 op (ESB37). 244
Espanjan perustaso 5, 2 op (ESB38). 245
Kohti espanjan ylioppilaskoetta, 2 op (ESB39). 247
7.19.2. Vieraat kielet, italia, B3-oppimäärä (ITB). 247
Italian perustason alkeet 1, 2 op (ITB31). 248
Italian perustason alkeet 2, 2 op (ITB32). 249
Italian perustason alkeet 3, 2 op (ITB33). 250
Italian perustaso 1, 2 op (ITB34). 251
Italian perustaso 2, 2 op (ITB35). 252
Italian perustaso 3, 2 op (ITB36). 254
Italian perustaso 4, 2 op (ITB37). 255
Italian perustaso 5, 2 op (ITB38). 256
Kohti italian ylioppilaskoetta, 0 op (ITB39). 257
7.19.3. Vieraat kielet, japani, B3-oppimäärä (JAAAB). 258
Japanin perustason alkeet 1, 2 op (JAAAB31). 258
Japanin perustason alkeet 2, 2 op (JAAAB32). 260
Japanin perustason alkeet 3, 2 op (JAAAB33). 261
Japanin perustaso 1, 2 op (JAAAB34). 262
Japanin perustaso 2, 2 op (JAAAB35). 263
Japanin perustaso 3, 2 op (JAAAB36). 264
Japanin perustaso 4, 2 op (JAAAB37). 265
Japanin perustaso 5, 2 op (JAAAB38). 266
7.19.4. Vieraat kielet, kiina, B3-oppimäärä (KIAAB). 268
Kiinan perustason alkeet 1, 2 op (KIAAB31). 268
Kiinan perustason alkeet 2, 2 op (KIAAB32). 269
Kiinan perustason alkeet 3, 2 op (KIAAB33). 271
Kiinan perustaso 1, 2 op (KIAAB34). 272
Kiinan perustaso 2, 2 op (KIAAB35). 273
Kiinan perustaso 3, 2 op (KIAAB36). 274
Kiinan perustaso 4, 2 op (KIAAB37). 275
Kiinan perustaso 5, 2 op (KIAAB38). 276
7.19.5. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB). 277
Ranskan perustason alkeet 1, 2 op (RAB31). 278
Ranskan perustason alkeet 2, 2 op (RAB32). 279
Ranskan perustason alkeet 3, 2 op (RAB33). 280
Ranskan perustaso 1, 2 op (RAB34). 281
Ranskan perustaso 2, 2 op (RAB35). 282

Ranskan perustaso 3, 2 op (RAB36). 284
Ranskan perustaso 4, 2 op (RAB37). 285
Ranskan perustaso 5, 2 op (RAB38). 286
Kohti ranskan ylioppilaskoetta, 2 op (RAB39). 287
7.19.6. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB). 288
Saksan perustason alkeet 1, 2 op (SAB31). 288
Saksan perustason alkeet 2, 2 op (SAB32). 290
Saksan perustason alkeet 3, 2 op (SAB33). 291
Saksan perustaso 1, 2 op (SAB34). 292
Saksan perustaso 2, 2 op (SAB35). 293
Saksan perustaso 3, 2 op (SAB36). 294
Saksan perustaso 4, 2 op (SAB37). 295
Saksan perustaso 5, 2 op (SAB38). 296
Kohti saksan ylioppilaskoetta, 2 op (SAB39). 297
7.19.7. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB). 298
Venäjän perustason alkeet 1, 2 op (VEB31). 299
Venäjän perustason alkeet 2, 2 op (VEB32). 300
Venäjän perustason alkeet 3, 2 op (VEB33). 301
Venäjän perustaso 1, 2 op (VEB34). 302
Venäjän perustaso 2, 2 op (VEB35). 303
Venäjän perustaso 3, 2 op (VEB36). 304
Venäjän perustaso 4, 2 op (VEB37). 306
Venäjän perustaso 5, 2 op (VEB38). 307
Kohti venäjän ylioppilaskoetta, 2 op (VEB39). 308
7.19.8. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 309
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1). . . 309
Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2). 310
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). 312
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 313
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 314
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). . . 316
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 317
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 319
Lue, kuuntele ja kirjoita paremmin, 2 op (ENA9). 320
Kohti englannin ylioppilaskoetta, 2 op (ENA10). 322
Kertaa englannin perusasioita, 2 op (ENA11). 322
7.20. Yhteiskuntaoppi (YH). 324

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 326
Taloustieto, 2 op (YH2). 328
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 330
Lakitieto, 2 op (YH4). 332
Kohti yhteiskuntaopin ylioppilaskoetta, 1 op (YH5). 333
Turvallisuuspolitiikka, 2 op (YH6). 334
Tutustu pelastuslaitokseen, 2 op (YH7). 335
Opiskelijakuntatyöskentely, 2 op (YH8). 336
Tutortoiminta, 1 op (YH9). 337
Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op (TO1). 337
7.21. Integraatio-opintojaksot. 337
Ihminen ja ympäristö, 4 op (HI1.GE1). 337
Kuvataiteen lukiodiplomi, 4 op (KUDL2). 341
Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op (TO1). 342
Someviestintä ja markkinointi, 2 op (TO3). 343
8. Liitteet. 345
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 345
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 345
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 352
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 352
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 358
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 358
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeisest sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 363
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 364

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki aikuisten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos aikuisten lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Aikuisten lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sisältävät koulutuksen tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään oppilaitoksen opetus- ja sivistystyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman pohjalta lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon oppilaitoksen toimintaympäristö ja erityisresurssit, oppilaitoksen sijaintialueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet, elinkeino- ja kulttuurielämä sekä muiden oppilaitosten opetustarjonta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan ja tarkennetaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä ja ruotsinkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla oppilaitoksen opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata kaikille aikuisten lukiokoulutukseen osallistuville opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Alle

18-vuotiaiden opiskelijoiden vanhemmilla ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan aikuisten lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa. Opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, lukion yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien sekä säännösten edellyttämiltä osin myös sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

Opetussuunnitelman pohjalta lukio laatii vuosisuunnitelmassa ja opinto-oppaassa julkaistavan lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman ja jatko-opiskelusuunnitelman. Tässä prosessissa hänen tukenaan ovat erityisesti opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja.

Kuhmon yhteislukio on ottanut huomioon muiden lukiokoulutusta ja korkea-asteen koulutusta järjestävien tahojen ja ammattiopistojen opetustarjonnan sekä lukion toimintaympäristön ja paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit laatiessaan opetussuunnitelmaa. Suunnitelmassa on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota yhteistyöhön lukion toimintaympäristön turvallisuusosaajien ja yrittäjien kanssa.

Opetussuunnitelma on laadittu siten, että opiskelija voi suorittaa lukio-opinnot kolmessa vuodessa. Opiskelijalla on mahdollisuus edetä opinnoissaan joustavasti ja saada opiskeluunsa yksilöllistä tukea mm. opettajilta, koulun hallinnossa työskenteleviltä ja opiskeluhuoltoryhmään kuuluvilta henkilöiltä.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) tuntijaon mukainen koulutuksen järjestäjän hyväksymä aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako*
- *kieliohjelma*
- *toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaaminen osa-alueet*
- *oppiaineiden tehtävät, oppiaineiden opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *työelämä- ja kansainvälisyysosaaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Opetussuunnitelmassa tulee kuvata kaikkien siihen sisältyvien opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Mikäli oppilaitos järjestää vieraskielistä opetusta, etäopetusta, opetusta rangaistuslaitoksessa tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Kuhmon yhteislukion opetussuunnitelma sisältää kaikki opetussuunnitelman perusteissa luetellut osat, joita ovat

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset,
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako,
- kieliohjelma,
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet,
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät,
- itsenäisen opiskelun periaatteet,
- laaja-alaisen oppimisen osa-alueet,
- oppiaineiden tehtävät, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi,
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain,
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa,
- työelämä- ja kansainvälisyysosaaminen,
- ohjaussuunnitelma,
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus,
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus,
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi ja
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Kuhmon yhteislukiossa on mahdollista suorittaa lukiodiplomeita.

Opiskelijat vaikuttavat koulun toimintaan monin eri tavoin, mm. opiskelijakunnan hallituksen kautta, lukion johtoryhmässä ja kriisiryhmässä.

Lukiolla on suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolla on myös suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

sekä tasa-arvo- että yhdenvertaisuussuunnitelma. Lisäksi lukiolla on kieliohjelma, jota sivistyslautakunta on laajentanut merkittävästi keväällä 2019.

2. Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Tehtävä

Aikuisten lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikanaan opiskelija kartuttaa ja syventää olennaista ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Opetus auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään elämässä ja maailmassa vallitsevista monitahoisista keskinäisriippuvuuksista sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Aikuisten lukiokoulutuksella on opetus- ja sivistystehtävä, jonka tavoitteisiin kuuluu myös aikuisväestön syrjäytymisen ehkäisy ja kotoutumisen tukeminen. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Aikuisten lukiokoulutus lisää opiskelijan työelämässä menestymisen yleisiä edellytyksiä sekä kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan.

Aikuisten lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Aikuisten lukiokoulutuksessa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Aikuisten lukiokoulutus ehkäisee syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuuden jatkaa tai aloittaa lukio-opintoja aikuisena. Koulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, kansainvälisyyteen ja jatkuvaan oppimiseen.

Aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos voi järjestää opiskelijoilleen mahdollisuuden

- *suorittaa lukion oppimäärän*
- *suorittaa yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän*
- *suorittaa yksittäisiä opintojaksoja*
- *suorittaa muita lukion tehtävään kuuluvia yleissivistäviä aineita tai temaattisia opintoja*
- *suorittaa ylioppilastutkinnon tai sen osan.*

Kuhmon yhteislukion opetusta ja opiskelua määrittävät arvot ovat hyvät jatko-opintovalmiudet, laaja-alainen yleissisivistys, opiskelumenetelmien monipuolisuus ja yhteisöllisyys sekä positiiviset elämykset ja kokemukset. Lisäksi kiinnitetään erityistä huomiota ihmisenä kasvamiseen, oman itsensä hyväksymiseen sekä asioiden käsittelyyn myönteisellä tavalla, toisia kunnioittaen. Aikuisten lukio-opiskelijoiden opiskelussa painottuu positiivisen omakuvan vahvistaminen sekä aiempien opintojen sitominen osaksi lukio-opintoja.

2.2. Arvoperusta

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito

ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Aikuisten lukiokoulutuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Aikuisten lukiokoulutus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Oppilaitoksessa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman oppilaitoksen kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Arvoperustaa konkretisoi näissä aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Kuhmon yhteislukion johtava arvo on oppimisen ja työnteon ilo. Perusarvot ovat vastuullisuus, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus.

Lukion toimintakulttuuria ohjaavat arvot ovat oppimisen ilo, yhdessä tekeminen, omien vahvuuksien löytäminen ja kehittäminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, työnteon arvostaminen, terveyden ylläpitäminen sekä turvallinen ja hyväksyvä ilmapiiri.

Kasvatustavoitteita ohjaavat arvot ovat toisten ihmisten kunnioittaminen, erilaisuuden hyväksyminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen, globaali vastuunkantaminen, hyvät tavat, myönteinen minäkuva sekä kotiseudun arvostaminen.

Opetusta ja opiskelua määrittävät arvot ovat hyvät jatko-opintovalmiudet, laaja-alainen yleissivistys, opiskelumenetelmien monipuolisuus ja yhteisöllisyys sekä positiiviset elämykset ja kokemukset.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Aikuisten lukiokoulutusta kehitetään osana lukiokoulutusta ja aikuisille suunnattua koulutusta. Opiskelumahdollisuuksien tarjonnan lähtökohtana on, että aikuinen rakentaa osaamistaan elämänkokemukselleen, aikaisemmin omaksumilleen tiedoille ja taidoille sekä mahdollisesti rinnakkaisille opinnoille. Opetustarjonnan valinnaisuus ja vaihtoehdot mahdollistavat opiskelun ja yksilölliset opintopolut erilaisissa elämäntilanteissa.

Aikuisten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän laajuus on 88 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 2 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut temaattisia opintoja lukuun ottamatta opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukaisiin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin, joista aikuisten lukiokoulutusta järjestävä oppilaitos tarjoaa kyseisen asetuksen liitteen 2 mukaisen määrän.

Biologiassa, maantieteessä, fysiikassa ja kemiassa oppilaitos tarjoaa pakollisten opintojen lisäksi valtakunnallisia valinnaisia opintoja yhteensä vähintään 10 opintopisteen verran. Näissä oppiaineissa opiskelija suorittaa kolmessa oppiaineessa pakollisia opintoja kahden ja yhdessä neljän opintopisteen verran.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille. Opiskelijalla tulee kuitenkin olla mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 2 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Kuhmon yhteislukion opetussuunnitelma sisältää pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen lisäksi paikallisia opintojaksoja sekä temaattisia opintoja. Lukiossa on mahdollista suorittaa myös lukiodiplomeja Oppiaineet-kokonaisuuden Lukiodiplomit-osan mukaisesti. Kuhmon yhteislukion tarjoamiin paikallisiin opintojaksoihin sisältyy muun muassa yhteistyössä turvallisuusviranomaisten kanssa toteutettavia opintoja. Lisäksi tarjolla on valinnaisia kieliopintoja Tutorhousen tai vastaavan toimijan kautta. Tutorhousen tai muun ulkopuolisen lukio-opetusta tarjoavan tahon kautta voi opiskella myös sellaisia katsomusaineiden kursseja, joita ei tarjota lähiopetuksena mm. vähäisten valintojen vuoksi.

Kuhmon yhteislukiossa tarjotaan myös ainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia.

Aikuisille tarkoitetun opetussuunnitelman mukaan opiskeleva voi liittää lukio-opintoihinsa myös muun koulutuksenjärjestäjän alaisuudessa suorittamiaan opintoja, mikäli ne voidaan hyväksyä lukio-opinnoiksi.

Opintojen suoritusjärjestys ja muut käytännön asiat määritellään opetussuunnitelman Oppiaineet-kokonaisuudessa.

3.2. Oppimiskäsitys

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia aineistojen pohjalta sekä tietojaan ja taitojaan uudella tavalla yhdistäen. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat opiskelijan myönteistä minäkuvaa ja luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa sekä auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija oppii vähitellen yhä paremmin arviomaan ja kehittämään opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

Kuhmon yhteislukiossa opiskelijat osallistetaan monin eri tavoin oppimisprosessiin, jossa he ovat itse keskiössä aktiivisina toimijoina. Heidät perehdytetään analysoimaan ja arvioimaan kriittisesti kaikkea opiskeltavaa materiaalia, kuten myös ympäröivää yhteiskuntaa sen eri muodoissaan.

Henkilökohtaisen palautteen antaminen ja kannustaminen ovat Kuhmon yhteislukion toiminnan kulmakiviä, olipa kyseessä sitten opiskelija tai lukion henkilöstöön kuuluva aikuinen. Opiskelijat toimivat oppimistilanteissa erilaisissa ryhmissä tai tarpeen vaatiessa yksin.

Musiikki, kuvataiteet, tanssi ja luonto ovat olennaisia osia Kuhmon yhteislukion toiminnassa, jonka avulla vahvistetaan opiskelijoiden luovuutta.

Myönteistä palautetta annetaan laajasti ja kuuluvasti, rakentavaa palautetta vain henkilökohtaisesti ja kannustaen.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat koulutusta ohjaava oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden yhdenvertaisuus, edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet. Aikuisten lukiokoulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet, joista keskeisin on aikuisopiskelijoiden opiskelulähtökohtien moninaisuus. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien avulla luodaan mahdollisuuksia joustaviin yksilöllisiin ja yhteisöllisiin opiskelumahdollisuuksiin.

Opiskeluympäristöt

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa opiskeluympäristöt ovat monipuolisia, turvallisia ja viihtyisiä. Ne edistävät opiskelumotivaatiota ja rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia sekä tarjoavat mahdollisuuksia itselle sopivien opiskelumenetelmien hyödyntämiseen. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnetään monin tavoin sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Suoritettaessa aikuisten lukiokoulutusta vankilassa lukiokoulutusta säätelevien normien lisäksi otetaan huomioon vankeuslain ja -asetuksen säännökset sekä kansainväliset vankilaopetusta koskevat suositukset. Opetuksessa otetaan huomioon yhdenvertaisuus sekä rikosseuraamuslaitoksessa noudatettava normaalisuusperiaate ja mahdollisuuksien tasa-arvo. Vankilaopetus tukee opiskelijoiden yhteiskuntaan integroitumista. Vankilaopetus edistää vankeuslain (767/2005) 1 §:n mukaisia tavoitteita parantaa vankien elämänhallintataitoja sekä ohjaa rikoksettomaan elämään.

Opiskelumenetelmät

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavissa oppilaitoksissa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla voidaan rakentaa myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia. Elämänkokemus sekä taito arvioida omaa ajatteluaan ja oppimistaan ovat aikuisten lukiokoulutuksessa erityinen voimavara.

Aikuisten lukiokoulutusta tarjoavien oppilaitosten opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija saa tilaisuuksia käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä ja päivittää digitaalista osaamistaan.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Kuhmon yhteislukion opiskelijoilla fyysisinä oppimisympäristöinä ovat lukion käyttämien koulurakennusten lisäksi mm. luontoympäristö, Kuhmo-talo, Juminkeko, Metsähallituksen, seurakuntien, Runolaulu-Akatemian, Sommelon sekä Kuhmon Kamarimusiikin ja Kuhmon alueella toimivien turvallisuusviranomaisten toimintaympäristöt.

Tutustumisretket korkeakouluihin tarjoavat myös erilaisia oppimisympäristöjä. Oppimisympäristönä toimivat lisäksi erilaiset sähköiset alustat. Kuhmossa on hyvät etäopiskelumahdollisuudet ja yhteistyötä tehdään myös muiden Kainuun lukioiden kanssa.

Kuhmon yhteislukion päätavoitteena on tarjota kaikille opiskelijoille, niin nuorille kuin aikuisillekin, monipuolista lähiopetusta digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntäen. Lisäksi Kuhmon yhteislukio tarjoaa opiskelijoille joustavasti opintojaksojen suorittamismahdollisuuksia itsenäisesti tenttimällä sekä mahdollisuuden opiskella sellaisia Tutorhousen tai vastaavan lukio-opetusta järjestävän toimijan tarjoamia opintojaksoja, joita lukio ei itse toteuta. Lisäksi muualla suoritettuja opintoja voidaan sisällyttää lukio-opintoihin lukiolain mukaisesti.

Opiskelijat perehdytetään lukiossa käytettäviin ohjelmiin opinto-ohjauksen sekä muiden aineiden tunneilla. Opiskelumenetelmät voivat vaihdella oppiaineittain, opintojaksoittain tai jopa opintojakson sisällä. Tavoitteena ovat monipuoliset opiskelun muodot sekä se, että jokainen opiskelija löytää itselleen parhaimman tavan omaksua uutta tietoa ja tutustua uusiin ilmiöihin.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta oppilaitoksen tehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella aikuisten lukiokoulutusta järjestävällä oppilaitoksella on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppilaitos luo henkilöstönsä ja opiskelijoidensa avulla toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Oppilaitoksessa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan

monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea oppilaitoksen toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta. Opiskelijaa kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään ja liikunnalliseen elämäntapaan.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus on oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Oppilaitos edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Aikuisten lukiokoulutusta järjestävässä oppilaitoksessa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa oppilaitoksessa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Jokainen opettaja on myös oppiaineensa

tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja. Vieraskielisten opiskelijoiden kotoutumista tuetaan vahvistamalla opetuskielen hallintaa osana kaikkien oppiaineiden opetusta ja oppilaitoksen muuta toimintaa.

Kuhmon yhteislukiossa toimintakulttuuria ohjaavat arvot ovat oppimisen ilo, yhdessä tekeminen, omien vahvuuksien löytäminen ja kehittäminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, työnteon arvostaminen, terveyden ylläpitäminen sekä turvallinen ja hyväksyvä ilmapiiri. Lukiossamme opiskelijalle annetaan kaikki mahdollinen tuki matalalla kynnyksellä. Opiskelija voi turvallisin mielin lähestyä ketä tahansa opettajaa tai muuta henkilökunnan jäsentä ja olla varma siitä, että kaikkien tavoitteena on opiskelijan auttaminen.

Opiskelijoille annetaan palautetta mahdollisimman usein ja kokeet pyritään palauttamaan henkilökohtaisesti, jolloin opiskelijalle kerrotaan, missä hän onnistunut ja missä asioissa hänellä on parantamisen varaa.

Opiskelijat ja henkilöstö suunnittelevat yhdessä koulun arkea ja tapahtumia. Opiskelijakunnan edustajat ovat mukana mm. lukion johtoryhmän ja kriisiryhmän kokouksissa. He osallistuvat myös erilaisten strategioiden ja toimintamallien laatimiseen, arviointiin ja päivittämiseen.

Opiskelijat ovat mukana haastatteluissa, kun lukiolle rekrytoidaan uutta henkilöstöä.

Lukion käyttämät tilat sijaitsevat useassa rakennuksessa, joiden välillä kulkiessaan opiskelijat saavat arkiliikunnan lisäksi tilaisuuden hengittää raitista ilmaa.

Oppitunneilla pyritään valitsemaan sellaisia toimintatapoja, jotka vähentävät paikallaan istumista. Opiskelupäivään pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään jaksamista edistäviä taukoja. Opiskelijoita ohjataan terveisiin elämäntapoihin levon ja ruokailun suhteen.

Yhteistyökumppaneihin ollaan säännöllisesti yhteydessä ja he ovat mukana mm. tapahtumien organisoinnissa tai järjestävät itse lukiolaisille suunnattuja tapahtumia tai kursseja.

Työelämän edustajat vierailevat lukiolla ja lukiolaiset käyvät tutustumassa työpaikkoihin. Työelämän mahdollisuuksia esitellään mm. syksyisin järjestettävillä rekrymessuilla.

Digitalisaation tuomat mahdollisuudet ovat olennainen osa opiskelua. Ryhmänohjausta järjestetään tehostetusti lukio-opintojen alussa ja opiskelijat perehdytetään lukiossa käytettäviin sovelluksiin ensimmäisen lukiovuoden syksyllä.

Opiskelijoita pyritään ryhmäyttämään heti opintojen alkuvaiheessa ja koko opintojen ajan. Yhteisöllisiä toimintatapoja harjoitellaan jokaisessa oppiaineessa.

Opiskelijoita ohjataan toimimaan kestävän elämän periaatteiden mukaisesti ja he saavat monipuolista ohjausta koko koulun henkilökunnalta. Opiskelijoita kasvatetaan suvaitsevaisuuteen sekä toisten ryhmien ja kulttuurien arvostamiseen.

Toimintakulttuurin kehittämistä ja arviointia seurataan kyselyillä. Opiskelijat osallistuvat mm. tulo-, keskivaihe- ja päättökyselyihin. Lisäksi he arvioivat opintojaksoja vastaamalla palautekyselyihin. Myös henkilöstö osallistuu heille kohdennettuihin kyselyihin. He kehittävät ja arvioivat koulua monin eri tavoin: kehityskeskusteluissa, opettajain- ja aineryhmäkokouksissa sekä päivittäisessä työssä.

Koulun yhteistyötahoille suunnataan kyselyitä koulun arviointisuunnitelman mukaisesti.

Koulun toimintaa arvioidaan myös AVI:n, OPH:n sekä koulutuksenjärjestäjän määräämien kriteerien mukaan. Arvioinnin kohteet määritetään erikseen vuosittain.

3.5. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan

(lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §).

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Oppilaitoksen opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan oppilaitoksen toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukio-opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Oppilaitoksen ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa kannustetaan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Oppilaitoksessa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisella tasolla.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukio-opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista jatkuvasti muuttuva työelämä häneltä edellyttää. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Oppilaitos luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa oppilaitoksen toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia oppilaitoksen ja työelämän sekä oppilaitoksen, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava oppilaitoksen ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Oppilaitos linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys rikastaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Oppilaitoksen opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan yhdistää kansainvälisen ja työelämäosaamisen elementtejä sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Opiskelijaa

ohjataan vahvistamaan kansainvälistä osaamistaan hyödyntämällä lukion toimintaympäristön kansainvälisyyttä, virtuaalisen kansainvälisyyden mahdollisuuksia, oppilaitoksen tarjoamia tai omaehtoisia vaihto-ohjelmia, tutustumis- ja opiskelujaksoja ulkomailla sekä muita kansainvälisen yhteistyön muotoja.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja oppilaitoksen kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisella tasolla.

Kuhmon yhteislukiossa yhteistyö työelämän ja yrittäjien kanssa toteutuu muun muassa syksyisin järjestettävillä rekrymessuilla, jonne yritysten lisäksi useat korkeakoulut ja ammattiopistot tulevat esittelemään omia opintotarjontaansa. Lukio tarjoaa myös kurkistusopintoja yhteistyössä eri korkeakoulujen kanssa. Lisäksi vuosittain järjestetään useita tutustumismatkoja korkeakouluihin, joissa opiskelijat saavat intensiivisesti tietoa erilaisista jatko-opiskelumahdollisuuksista. Työskentely lukion lukion tavoitteita tukevassa tehtävässä voidaan lukea osaksi lukio-opintoja.

Kuhmon yhteislukiossa järjestetään koko lukion laajuisesti yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Lisäksi yksittäiset opettajat voivat integroida opintojaksoihinsa yhteistyötä työelämään liittyvien tahojen kanssa.

Lukiostamme on mahdollista lähteä vaihto-opiskelijaksi useisiin eri maihin. Järjestämme kansainvälisyysprojekteja, joita integroidaan osaksi opintokokonaisuuksia.

Lukion uutena työelämään liittyvänä painopistealueena ovat turvallisuusopinnot, joiden avulla opiskelija oppii ymmärtämään niin globaaliin turvallisuuspolitiikkaa kuin yksittäisen ihmisen turvallisuuteen liittyviä asioita. Kokonaisuuden olennaisena osana on tutustumisen paikallisten turvallisuuteen liittyvien viranomaisten toimintaan, joita edustavat mm. poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli, Maahanmuuttovirasto, ja Kainuun prikaati. Tässä yhteydessä yhteistyötä tehdään Maanpuolustuskorkeakoulun kanssa.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Ohjauksen avulla opitaan lisäksi tunnistamaan, miten lukiokoulutuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukainen opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, ihmisenä kasvua ja kehittymistä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan monialaisena yhteistyönä.

Ohjaus on oppilaitoksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen käytännön koordinoinnista ja toteutuksesta. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä.

Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen sopia tavoista, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Oppilaitoksen ohjaussuunnitelman tulee sisältää aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa ja suoritettaessa mahdollisia kahden tutkinnon opintoja: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukiokoulutukseen ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja tarvittaessa päivitetään lukio-opintojen aikana. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa aikuisten lukiokoulutukseen hakeutuville henkilöille, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelija laatii opetushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä

jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Henkilökohtainen opintosuunnitelma ohjaa opiskelijan tiedollista ja taidollista kehittymistä koko opintojen ajan. Suunnitelmassa jäsennetään opiskelun tavoitteet ja arvioidaan niiden saavuttamiseen kuluva aika yhdessä opiskelijan kanssa. Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon opiskelijan elämäntilanne, valmiudet ja opiskelun tavoitteet sekä tunnistetaan aiemmin opittu. Myös opiskelijan opiskeluhistoria, erityisesti aikaisemmat opintosuoritukset ja oppimiskokemukset otetaan huomioon henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa. Aikuisten lukiokoulutuksessa tulee lukiolain (714/2018) 27 §:n mukaan tunnistaa ja tunnustaa opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suoritetut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1. *opiskelusuunnitelma*

- *aikaisempi koulutus, erityisesti aikaisemmin suoritetut lukio-opinnot ja ammatilliset opinnot sekä mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus tai muu kokemus*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *mahdolliset muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot ja/tai työelämään tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
- *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*

1. *ylioppilastutkintosuunnitelma*
2. *jatko-opinto- ja urasuunnitelma.*

Henkilökohtaista opintosuunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon opiskelijalle mahdollisesti aiemmin tehty henkilökohtainen opintosuunnitelma ja sen toteutuminen. Suunnitelma laaditaan oppilaitoksen opetushenkilöstön tuella opintojen alussa ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Kuhmon yhteislukion ohjaustyön suunnitelma

Opinto-ohjaus on palvelujärjestelmä, jonka avulla edistetään opiskelijan opiskeluvalmiuksia ja sosiaalista kypsymistä, kehitetään ura- ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja, edistetään koulutyön vaikuttavuutta ja lisätään hyvinvointia koulussa. Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä ohjata ja tukea häntä erilaisissa elämäntilanteisiin liittyvissä kysymyksissä. Ohjauksen toteuttamiseen osallistuvat koko koulussa työskentelevä opetushenkilöstö sekä opiskelijoiden hyvinvoinnista vastaava henkilöstö ja kanslian henkilöstö. Ohjauksen muodot kuvataan vuosittain julkaistavassa opinto-oppaassa. Oppaassa julkaistaan mm. koululla työskentelevien henkilöiden yhteystiedot sekä mahdolliset vastaanottoajat.

Lukion opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma, jonka kirjaaminen aloitetaan heti lukio-opintojen alussa. Henkilökohtainen opintosuunnitelma kirjataan Wilmaan, ja sitä muokataan yhdessä opiskelijan, ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa. Opintosuunnitelmaa muokataan lukio-opintojen ajan henkilökohtaisissa ohjauksissa, ryhmänohjauksissa ja opinto-ohjauksen opintojaksoilla.

Lukiolaisen opintosuunnitelmaan kuuluvat opiskelusuunnitelma, ylioppilastutkintosuunnitelma ja jatko-opinto- ja urasuunnitelma. Lukiolaisen henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan yhdeksi osaksi tutustuminen korkeakouluopintoihin. Suunnitelma aloitetaan lukion opinto-ohjauksen opintojaksoilla ja henkilökohtaisissa ohjauksissa, joissa suunnitelmaa muokataan tarpeen mukaan. Tutustumiset korkeakouluihin, alumnien vierailut ja tarvittaessa tutustumisopinnot perehdyttävät lukiolaisen korkeakouluihin. Ammatillisista perusopinnoista kiinnostuneille tarjotaan mahdollisuus tutustua näihin opintoihin.

Lukiossa opiskeleva tutustuu työelämään ja yrittäjyyteen lukion opinto-ohjauksen opintojaksoilla. Työelämäyhteistyön suunnitelma on osa opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa. Tutustumiset toteutetaan yhteistyössä paikallisten yrittäjien, kaupungin ja yhteistyökumppanien kanssa. Lukio-opintoja suorittavia kannustetaan oman yritteliään toimintatavan kehittämiseen ja omatoimisuuteen työelämässä.

Ohjaustyön työnjako ja vastuut:

Rehtori

- luo ohjaukselle sellaiset toimintamahdollisuudet, että erilaisten ohjausmenetelmien ja työnjakojen toteuttaminen onnistuu,

- tukee omalla toiminnallaan opinto-ohjaajan ja opettajien keskinäistä yhteistyötä ja ohjaustoiminnan suunnittelua,

- tiedottaa opiskelijoille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista,

- osallistuu oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin ja on lukion edustajana opiskeluhuollon ohjausryhmän kokouksissa.

Opinto-ohjaaja

- vastaa opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta yhteistyössä rehtorin, vararehtorin ja ryhmänohjaajien kanssa,

- tekee yhteistyötä opettajien, kuraattorin, nuorisopsykologin, psykiatrisen sairaanhoitajan, erityisopettajan sekä muiden tukihenkilöiden kanssa,

- antaa luokkamuotoista, henkilökohtaista ja/tai pienryhmäohjausta sekä perehdyttää opiskelijoita eri työskentelymuotoihin,

- vastaa jatkokoulutus- ja ammattisuunnitelmiin liittyvistä ohjauksellisista kysymyksistä ja huolehtii siitä, että opiskelijat oppivat käyttämään tarjolla olevia tietolähteitä ja yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita,

Ryhmänohjaaja

- vastaa ryhmänsä lähiohjauksesta ja tiedottamisesta,

- edistää yhteisöllisyyttä ja antaa rakentavaa, positiivista palautetta,

- perehdyttää opiskelijat lukion toimintatapoihin, työskentelymuotoihin, suunnitelmiin ja järjestyssääntöihin,

- seuraa opiskelijoiden opintojen etenemistä ja puuttuu erityisesti heikkenevään opintomenestykseen,

- seuraa opiskelijoiden opintojen kertymistä,

- vastaa vähintään kerran periodissa pidettävistä ryhmänohjaustuokioista

- antaa henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta, tapaa ryhmänsä opiskelijat henkilökohtaisesti tai pienryhmässä vähintään kolme kertaa lukuvuodessa,

- puuttuu ajoissa yhdessä opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kanssa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuviin muutoksiin ja opiskeluvaikeuksiin,

- ohjaa ryhmänsä opiskelijoita opintosuunnitelman laatimisessa,

- ohjaa ryhmänsä opiskelijoita yhdessä opinto-ohjaajan kanssa ylioppilaskirjoitussuunnitelman laatimisessa,

- seuraa ylioppilaskoeinfoihin osallistumista sekä ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumista.

Ryhmänohjaajille on laadittu ryhmänohjaajan opas, jota päivitetään lukuvuosittain.

Aineenopettaja

- ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa,

- puuttuu ajoissa yhteistyössä ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajan kanssa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin ja käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuviin muutoksiin,

- osallistuu tarvittaessa Ylioppilastutkintolautakunnalle lähetettävien hakemusten valmistelutyöhön.

Erityisopettaja

- ohjaa lukiolaisia opiskelutekniikkaan liittyvissä asioissa,

- tekee lukiolaisille luki- ja muut tarvittavat testit ensimmäisenä opiskeluvuonna, jollei niitä ole tehty aiemmin,

- ohjaa opiskelijan nuorisopsykologin luo keskustelemaan tarkempien lukitestausten tarpeesta, jos opiskelija haluaa selvittää asiaa perusteellisemmin

- alkutestien jälkeen osallistuu tuen tarpeen arviointiin opiskelijan suostumuksella,

- osallistuu opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin mahdollisuuksien mukaan,

- osallistuu tarvittaessa Ylioppilastutkintolautakunnalle lähetettävien hakemusten valmistelutyöhön.

Nuorisopsykologi, kuraattori ja psykiatrinen sairaanhoitaja

- auttavat opiskelijoita heidän opiskeluunsa tai ylipäätään elämään liittyvissä haasteissa,

- osallistuvat erilaisten opiskeluhuoltoryhmien kokouksiin,

- tekevät opiskelijoille omaan alaansa liittyviä testejä tai tarkastuksia,

- osallistuvat tarvittaessa Ylioppilastutkintolautakunnalle lähetettävien hakemusten valmistelutyöhön.

Tutoropiskelijoita ohjaava opettaja

- vastaa tutoropiskelijoiden koulutuksesta,

- ohjaa tutoropiskelijoita peruskoulun oppilaille suunnattujen tapahtumien toteuttamisessa,

- ohjaa tutoropiskelijoita tukemaan lukion aloittavia opiskelijoita erityisesti lukio-opintojen alussa,

- ohjaa tutoropiskelijoita lukion tapahtumien järjestelyissä,

- ohjaa tutoropiskelijoita lukuvuosittain tehtävän toimintasuunnitelman laatimisessa.

Opiskelijakunnan ohjaava opettaja

- ohjaa opiskelijakuntaa sen toiminnassa,

- ohjaa opiskelijakuntaa vuosisuunnitelman laatimisessa,

- vastaa siitä, että opiskelijakunta toimii vuosisuunnitelmansa mukaisesti.

Kanslisti

- auttaa opiskelijoita erilaisissa opiskeluun liittyvissä käytännön kysymyksissä

Opiskelija

- laatii yhteistyössä ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, johon kirjataan suunnitelma lukio-opintojen suoritusajasta ja sisällöstä,

- laatii yhteistyössä ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa ylioppilaskirjoitussuunnitelman,

- opintojen sisältöjä ja ylioppilaskirjoituksia suunnitellessaan pohtii valintojaan suhteessa jatkokoulutussuunnitelmiinsa,

- voi osallistua monialaisen opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin omassa asiassaan,

- on mukana koulun kehittämistyössä esimerkiksi vastaamalla lukio-opiskelua koskeviin kyselyihin.

Opiskelijakunta

- osallistuu lukion toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen,

- laatii toimintasuunnitelman, jonka tarkoituksena on lisätä opiskelijoiden yhteisöllisyyttä sekä edistää heidän jaksamistaan,

- valitsee opiskelijakunnan hallituksen, jonka edustajat osallistuvat opiskelijoiden edustajina lukion suunnitelmien laatimiseen sekä erilaisiin kokouksiin ja kuntarajat ylittäviin opiskelijakuntatapaamisiin,

- osallistuu tarvittaessa lukion esittelyyn sekä Kuhmossa että sen ulkopuolella,

- toimii opiskelijakunnan ohjaavan opettajan ohjeiden mukaisesti,

- osallistuu opiskelijoille suunnattuihin kyselyihin, joilla seurataan heidän hyvinvointiaan ja muita olennaisia koulutyöhön liittyviä asioita,

- valitsee keskuudestaan edustajat lukion johtoryhmään, opiskeluhuoltoryhmään ja kriisiryhmään.

Tutorit

- ovat lukion aloittavien opiskelijoiden tukena ja opastavat heitä opiskeluun liittyvien valintojen tekemisessä,

- järjestävät yhteisöllisyyttä edistäviä tapahtumia, esim. lukio-opintojen alussa,

- toimivat tutortoiminnasta vastaavan opettajan ohjeiden mukaisesti,

- osallistuvat tarvittaessa lukion markkinointiin sekä Kuhmossa että sen ulkopuolella.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa ja jatko-opinnoissa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijan omat lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet.

Oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa mahdollisimman hyvin, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijalle ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

Tukea on oikeus saada riippumatta siitä, mistä syystä tuen tarve aiheutuu. Opiskelija voi olla tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan, tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisistä, matemaattisista tai tarkkaavuuden ongelmista tai opiskelutaitojen puutteista. Se voi liittyä myös sairauden tai vamman aiheuttamiin oppimisvaikeuksiin tai sosiaalisiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen vaikeuksiin.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja tarvittaessa huoltajien kanssa sekä heiltä saatu tieto. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n

perusteella saatuun tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.).

Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä ja tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijan oppimista monipuolisilla opetus- ja arviointimenetelmillä. Opiskelijaa ohjataan käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Tukitoimia voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja hyödyntämällä tuen tarpeen huomioon ottavia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan tukea myös tarjoamalla tukiopetusta tai muuta opiskelijan tarpeen mukaista tukea sekä tarjoamalla erilaisia oppimista ja hyvinvointia edistäviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai muiden toimijoiden kanssa.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan omien vahvuuksien ja oppimisen haasteiden tunnistamista. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamista eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Erityisjärjestelyihin tulee antaa mahdollisuus lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Näiden kokemusten perusteella erityisopettaja arvioi yhdessä opiskelijan ja muiden opettajien kanssa erityisjärjestelyjen hyödyllisyyttä sekä ohjaa opiskelijan tarvittaessa hakemaan erityisjärjestelyjä myös ylioppilastutkinnon kokeissa. Järjestelyjen tarpeen arvioinnissa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon kanssa. Opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten. Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan.

Lukiolain (417/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita (lukiolaki 714/2018, 29 § 3 mom.). Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelija voi saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee määritellä, miten opiskelijoiden tukitoimien tarve arvioidaan ja miten tuki toteutetaan käytännössä.

Kuhmon yhteislukiossa työskentelee erityisopettaja, joka tukee opiskelijoita mm. auttamalla heitä löytämään kullekin sopivat opiskelumenetelmät eri oppiaineissa. Lisäksi hän vastaa opiskelijoille tehtävistä luki- ja mahdollisista muista erityisopettajan toimenkuvaan kuuluvista testeistä.

Erityisopettajan, aineenopettajien, opinto-ohjaajan ja hallintohenkilöstön lisäksi nuorisopsykologi, terveydenhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja ja kuraattori osallistuvat kukin oman tehtävänkuvansa mukaisesti opiskelijoiden opiskelun tukemiseen.

Tukitoimet ja opiskelijoiden oikeus niihin kirjataan vuosittain julkaistavaan opinto-oppaaseen. Lisäksi niistä kerrotaan eri yhteyksissä, mm. ryhmänohjaustunneilla ja opinto-ohjaukseen liittyvissä tapaamisissa ja opinto-ohjauksen opintojaksoilla.

Tukitoimien arviointi käynnistetään pääsääntöisesti opinto-ohjaajan arvion perusteella, mutta tarkemmasta arvioinnista vastaa se lukiolla työskentelevä henkilö, jonka tehtävään tukitoimi kuuluu. Kyseessä voi olla esimerkiksi erityisopettaja, joka ottaa asian hoitaakseen.

Opinto-ohjaaja vastaa tukitoimien kirjaamisesta opiskelijoiden henkilökohtaisiin opintosuunnitelmiin.

Opiskelijan tukemiseen osallistuvat henkilöt toimivat asiassa oman ammattinsa raameissa ja seuraavat tuen vaikutusta niillä keinoilla, jotka soveltuvat kuhunkin tilanteeseen.

Arvioiminen on mahdollista esimerkiksi yksilökohtaisissa opiskeluhuoltotapaamisissa tai keskusteluissa opiskelijan tukemisessa mukana olleen henkilön kanssa.

Opiskelun tukemiseen liittyvä yhteistyö, vastuut ja työnjako on kuvattu luvussa 4.1.

4.3. Opiskeluhuolto

Koulutuksen järjestäjän käytettävissä olevien toimien avulla voidaan edistää opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia oppimiseen ja hyvinvointiin sekä huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista ja opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan kuvata koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltoon liittyvät käytänteet.

OPPILAS- JA OPISKELUHUOLTO KUHMOSSA

Kuhmon kaupungissa toimii esiopetuksen, perusopetuksen ja Kuhmon yhteislukion yhteinen oppilas- ja opiskeluhuollon ohjausryhmä, joka vastaa oppilas- ja opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Ohjausryhmään kuuluvat opetushenkilöstön edustaja(t) ja rehtori(t)/apulaisrehtorit jokaisesta koulumuodosta, kuraattori, koulupsykologi, nuorisopsykologi, perheneuvolan edustaja, koulujen terveydenhoitajat sekä muita yhteistyötahoja riippuen käsiteltävistä asioista. Ryhmän kutsuu koolle perusopetuksen oppilashuollosta vastaava rehtori.

Kaikilla kouluilla toimii oma oppilaitoskohtainen oppilas- tai opiskeluhuoltoryhmä, jonka kokoonpano ja vastuuhenkilö määritellään vuosittain. Yksittäisen oppilaan tai opiskelijan asioiden käsittelyyn ja tuen tarpeen selvittämiseksi asiantuntijaryhmät kootaan tapauskohtaisesti.

Oppilas- ja opiskeluhuollon tavoitteena on opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen sekä niiden edellytyksiä lisäävä toiminta oppilaitosyhteisössä. Lisäksi Kainuussa on yhteinen Kainuun

lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka on laadittu yhteistyössä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän perhepalvelujen ja Kainuun kuntien sivistyspalvelujen sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry:n kanssa.

4.4. Turvallinen opiskeluympäristö ja työrauha

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Paikallisessa opetussuunnitelmassa voidaan kuvata koulutuksen järjestäjän turvalliseen opiskeluympäristöön ja työrauhaan liittyvät käytänteet.

Kuhmon yhteislukio on laatinut yhteistyössä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa suunnitelman kurinpitopitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista Kuhmossa toteutettavassa lukiokoulutuksessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilla on ollut mahdollisuus ottaa kantaa suunnitelmaan, joka on opetussuunnitelman liitteenä.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija jatkaa oman suhteensa kehittämistä kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä

tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoille on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että opiskelija jatkaa oman suhteensa kehittämistä kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän muista yhteyksistään, esimerkiksi yhteisöstään ja perusopetuksesta, saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan aikuisten lukiokoulutuksen yleisiä tavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista

ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka oppilaitos ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin.

Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisille opiskelijoille on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, aikuisen lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään, ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiokoulutuksessa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Kuhmon yhteislukion opetuskieli on suomi. Opetuskielenä voidaan kuitenkin käyttää muitakin kieliä tilanteissa, jolloin se on luontaista, esimerkiksi kansainvälisyyteen liittyvissä opinnoissa.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, voidaan järjestää suomen kielen opetusta esimerkiksi ostopalveluna tai integroida suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot äidinkieli ja kirjallisuus -opintojaksoihin.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät oppilaitoksen arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Kuhmon yhteislukiossa arviointi toteutuu valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti: monipuolisesti ja siten, että opiskelijoilla on aina tiedossaan, mistä arviointi muodostuu. Opiskelijat ovat arvioinnissa sekä arvioinnin kohteita että arvioijia.

Arviointiperusteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa jokaisen opintojakson alussa. Kunkin oppiaineen alkuvaiheen opinnoissa opiskelijan työskentelyn arvioinnilla on suurempi painoarvo kuin opiskelun edetessä ja etenkin sen loppuvaiheessa.

Opiskelijoita opastetaan arvioimaan omaa ja muiden opiskelua positiivisesta näkökulmasta, jolloin kehittämiskohteetkin muodostuvat luonnolliseksi arvioinnin osaksi.

Opiskelijat arvioivat myös saamaansa opetusta ja koulun toimintaa sekä vuosittain toteutettavissa alku- keskivaihe- ja päättökyselyissä että opintojaksoja koskevissa kyselyissä.

Kokeet pyritään palauttamaan opiskelijoille opettajan ja opiskelijan välisissä kahdenkeskisissä tuokioissa, joissa opettaja kertoo, missä opiskelija on onnistunut ja mihin hänen tulisi vielä panostaa.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Kuhmon yhteislukiossa arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön opintojakson aikana sekä tarvittaessa yhteen tai useampaan opintojakson aikana tehtävään kokeeseen, jotka voivat olla kirjallisia, suullisia, yksilö- tai ryhmäkokeita. Arvioinnin osana voidaan käyttää myös itse- ja vertaisarviointia. Arviointikriteerit sekä opintojaksojen tavoitteet selitetään opiskelijoille opintojaksojen alussa. Arviointikriteerit voivat vaihdella opintojaksoittain. Koulukohtaiset opintojaksot voidaan arvioida suoritusmerkinnällä tai numeroarvioinnilla. Arviointitapa ilmoitetaan opetussuunnitelmassa kunkin opintojakson kuvauksen yhteydessä.

Mikäli opiskelijalla on diagnosoitu vamma tai niihin rinnastettavia vaikeuksia, hänelle tehdään erityisen tuen suunnitelma, joka voi sisältää mm. pidennetyn koeajan tai erillisen koetilan.

Arvioinnin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa löytämään vahvuutensa sekä kehittämään tietojansa ja taitojansa.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat. Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Kuhmon yhteislukiossa opintojaksojen suoritusten arvioinnissa käytetään seuraavia merkitsemistapoja:

Numeroarviointi 4 -10

Suoritettu opintojakso S

Täydennettävä opintojakso T

Hylätty opintojakso H

Keskeytetty opintojakso K

Paikallisista valinnaisista opintojaksoista saatua hylättyä arvosanaa ei merkitä todistukseen. K-merkintää käytetään, jos opiskelija on itse keskeyttänyt opintojakson tai opintojaksoa ei voida arvostella poissaolojen vuoksi. Keskeytettyä opintojaksoa ei voi täydentää, vaan se on opiskeltava uudestaan.

T-merkintää käytetään, mikäli opiskelija ei ole opintojakson aikana palauttanut kaikkia vaadittuja suorituksia. Puuttuvat suoritukset tulee tehdä viimeistään seuraavan periodin aikana. Erityisestä syystä koulun työnjaosta riippuen rehtori/vararehtori voi myöntää aineenopettajaa kuultuaan tätä pidemmän suoritusajan. Jos opiskelija ei ole palauttanut vaadittuja suorituksia säädetyssä ajassa, opintojakso voidaan arvioida, mikäli arvioinnin edellytykset täyttyvät. Mikäli opiskelija ei ole saanut määrätyssä ajassa tehtyä opintojaksoon kuuluvia opintoja ja arvioinnin edellytykset eivät täyty, katsotaan opintojakso keskeytyneeksi.

Keskeytettyä paikallista opintojaksoa ei lasketa päättötodistuksen opintokertymään. Arvosanalla neljä (4) suoritettu valtakunnallinen opintojakso lasketaan päättötodistuksen kertymään, kun oppiaineen oppimäärän päättöarvosanan edellytykset täyttyvät.

Poissaolo kokeesta: Jos opiskelija sairauden tai muun pakottavan syyn takia joutuu olemaan poissa kokeesta, hänen suorituksensa arvioidaan myöhemmin. Opiskelijan tulee selvittää kokeesta poissaolon syy, jottei hän menetä yhtä suorituskertaa.

Opiskelijalla on oikeus yrittää korottaa jokaista hyväksyttyä arvosanaa kerran lukio-opintojen aikana. Korottaminen tapahtuu kahdesti lukuvuodessa järjestettävissä korotuskokeissa tai erikseen sovittaessa uusintakokeissa.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Kuhmon yhteislukio ei pääsääntöisesti edellytä, että opintojaksoja suoritetaan itsenäisesti, mutta opiskelijalle voidaan antaa mahdollisuus suorittaa opintojaksoja osallistumatta opetukseen.

Opiskelija voi suorittaa kokonaisen opintojakson lisäksi myös osan opintojaksosta itsenäisesti, jos se on hänen opintojensa kannalta tarkoituksenmukaista. Tästä järjestelystä sovitaan opettajan ja rehtorin/vararehtorin kanssa ennen opintojakson alkua. Itsenäisessä opiskelussa korostuu opiskelijan oma vastuu opintojen etenemisestä. Opiskelijan itsenäisen työskentelyn ohjaamisessa noudatetaan seuraavia yleisohjeita:

1. Opiskelijalla on oikeus suorittaa yksi opintojakso/periodi itsenäisesti. Erityisestä syystä rehtori/vararehtori voi myöntää luvan useampaan itsenäiseen suoritukseen samassa jaksossa. Syy voi olla esimerkiksi kurssitarjottimessa olevat päällekkäisyydet.

2. Luvan itsenäiseen opiskeluun myöntää rehtori/vararehtori sen jälkeen kun aineenopettaja antanut rehtorille/vararehtorille lausunnon päätöstä varten.

3. Opiskelija sopii itsenäisestä opiskelusta opettajan kanssa ennen opintojakson opiskelun alkua. Sopimus dokumentoidaan kirjallisesti joko Wilmaan tai muulla soveltuvalla tavalla. Sopimuksessa määritellään suoritustapa, suoritusaika ja opettajalta saatava ohjaus opiskelun aikana. Opettaja ilmoittaa opiskelijan ryhmänohjaajalle itsenäisen opiskelun aloittamisesta.

4. Itsenäisen opintojakson suorittamiseen kuuluu kokeiden lisäksi muita tehtäviä, joilla opiskelija todentaa osaamisensa ja joiden avulla opintojakson monipuolinen arviointi mahdollistuu.

5. Itsenäisesti opiskeltava opintojakso suoritetaan opettajan kanssa sovitun ajan kuluessa, jonka jälkeen opiskelija osallistuu kokeeseen koeviikolla tai uusintakuulustelussa. Mikäli opiskelija ei ole opettajan antamaan määräpäivään mennessä palauttanut vaadittuja tehtäviä, opiskelijalla ei ole oikeutta osallistua kokeeseen.

Itsenäisen opiskelun tavoitteet ja keskeiset sisällöt ovat samat kuin lähiopetuksena suoritetussa opintojaksossa ja arvioinnin tulee olla monipuolista myös itsenäisesti suoritettavissa opintojaksoissa. Opettajan tulee selvittää opiskelijalle arviointikriteerit itsenäisen opiskelun suunnittelun yhteydessä.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Opintojaksoon kuuluvan erillisen suullisen kielitaidon kokeen suoritus ja muut opintojakson aikaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita noudattaen. Opintojakson arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojaksolle sovitut näytöt ja suorittanut opintojaksoon kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen.

Suullista kielitaitoa voidaan arvioida myös muuten kuin kokeella, esimerkiksi ääntämisnäytteillä, esitelmillä, puheilla, parityöskentelyn havainnoinnilla, itsearvioinnilla ja vertaisarvioinnilla.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, oppilaitos voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaan opiskelevat ovat yleensä täysi-ikäisiä, joten lukio ei pääsääntöisesti ole yhteydessä opiskelijoiden huoltajiin opiskeluun liittyvissä asioissa.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa oppilaitoksen rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten oppilaitos voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Oppilaitoksen rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa oppilaitos ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden

mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Kuhmon yhteislukiossa opiskelijat tekevät henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman lukio-opintojen alkaessa. Suunnitelmaa tarkennetaan vähintään kerran vuodessa. Opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja sekä aineenopettajat auttavat opiskelijoita opintosuunnitelmien laatimisessa.

Mikäli opiskelija suorittaa lukioaikanaan opintojaksoja, jotka eivät ole Kuhmon yhteislukion järjestämiä, hänen tulee sopia rehtorin kanssa ennen opiskelun alkua, hyväksytäänkö opinnot lukion opintosuorituksiksi. Lukion opinto-oppaassa selostetaan hyväksilukemisen perusteet.

Ennen lukio-opintojen aloittamista muiden oppilaitosten, esim. ammattiopiston, järjestämien opintojaksojen hyväksilukemisesta tehdään päätökset tapauskohtaisesti. Opintojaksojen tulee liittyä selkeästi lukion opetussuunnitelman oppiaineisiin ja tavoitteisiin.

Lukion päättötodistukseen vaadittavaan 88 opintopisteeseen voidaan hyväksyä vain kohtuullinen määrä lukion ulkopuolella suoritettuja opintojaksoja. Näin varmistetaan opiskelijan menestyminen ylioppilaskokeissa sekä hänen mahdollisuutensa sijoittua jatko-opintoihin lukion jälkeen.

Opiskelijan tulee anoa numeroarvosanan muuttamista suoritusmerkinnäksi kirjallisesti koululta saatavalla lomakkeella. Opetussuunnitelmassa määritellyt paikalliset opintojaksot arvioidaan numeroarvioinnilla tai suoritusmerkinnällä opintojaksosta riippuen. Arviointitapa ilmoitetaan opintojaksojen kuvausten yhteydessä.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi

jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamisena näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukiokoulutuksen tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Kuhmon yhteislukiossa paikallisten opintojaksojen arvosanat eivät vaikuta alentavasti opiskelijan oppiaineiden oppimääriä arvoitaessa, mutta niillä voi olla arvosanaa korottava vaikutus.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 88 opintopistettä. (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. Taito- ja taideaineiden opinnot ovat kuitenkin vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1–2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 88 opintopistettä täyttyy. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 88 on joka tapauksessa täytyttävä.

Kuhmon yhteislukiossa lukion oppimäärä suoritetaan opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Lukio pyrkii tarjoamaan opiskelijoille heille parhaiten sopivat suoritustavat ja tuen.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

Kuhmon yhteislukion opiskelijoille tiedotetaan arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta vuosittain julkaistavassa opinto-oppaassa sekä ryhmänohjaustunneilla.

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan

todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Aikuisten lukiokoulutuksessa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä".

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Oppilaitoksessa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Aikuisten lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*

- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Kuhmon yhteislukion todistuspohjat ovat valtakunnallisen ohjeistuksen mukaiset.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

Opintojaksoihin liittyvät asiat kuten opintojaksojen kuvaus, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi kuvataan kunkin opintojakson yhteydessä.

Lukion arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet, arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet kuvattu luvussa 5.2.1.

Arviointiin liittyviä yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumista seurataan mm. vähintään kerran periodissa pidettävissä opettajien kokouksissa ja aineryhmäpalavereissa.

Kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt on kuvattu luvussa 5.2.1., samoin hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Aikuisten lukiokoulutuksen opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä aikuisopiskelijoille annettavan lukiokoulutuksen erityisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia

ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

Kuhmon yhteislukion tavoitteena on opiskelijoiden vahvuuksien kehittäminen ja heidän kokonaisavaltainen kasvamisensa yhteiskunnan aktiivisiksi ja rakentaviksi toimijoiksi, jotka suhtautuvat uusiin asioihin myönteisen uteliaasti eivät pelkää tarttua haasteisiin ja heittäytyä kokeiluihin. Lisäksi tavoitteena on kotiseutuylpeyden vahvistaminen sitkeyden kasvattaminen - periksi ei anneta!

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille aikuisten lukiokoulutusta järjestäville oppilaitoksille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*
- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*

- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon oppilaitoksen toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa

kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin

ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Kuhmon yhteislukiossa laaja-alainen osaaminen on luonteva osa koulun arkea, jossa kaikki lukioyhteisön jäsenet ovat sekä toimijoita että toiminnan kohteita, jotka pääsevät nauttimaan yhteisistä ponnistuksista. Toiminnan tarkemmat tavoitteet ja toimintamallit varmistetaan vuosittain vuosisuunnitelmassa.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla painotetaan erityisesti yhteiskunnallista, monitieteistä ja luovaa osaamista ja vuorovaikutusosaamista. Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia tekstejä eri tekstilajeista ja keskustellaan ajankohtaisista teemoista. Opintojaksolla voidaan hyödyntää muiden oppiaineiden kanssa yhteistyössä yhteisiä tekstiaineistoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojaksolla painotetaan erityisesti yhteiskunnallista, monitieteistä ja luovaa osaamista ja vuorovaikutusosaamista. Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia tekstejä eri tekstilajeista ja keskustellaan ajankohtaisista teemoista. Opintojaksolla voidaan hyödyntää muiden oppiaineiden kanssa yhteistyössä yhteisiä tekstiaineistoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojaksolla painotetaan erityisesti yhteiskunnallista, monitieteistä ja luovaa osaamista ja vuorovaikutusosaamista. Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia tekstejä eri tekstilajeista ja keskustellaan ajankohtaisista teemoista. Opintojaksolla voidaan hyödyntää muiden oppiaineiden kanssa yhteistyössä yhteisiä tekstiaineistoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa pyritään mahdollisimman laajaan arviointiin, sekä suullisesti että kirjallisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja

tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Kieli ja tekstitietoisuus, Vuorovaikutus, 2 op (ÄI2.ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana pyritään vahvistamaan opiskelijan taitoja ja valmiuksia tutkia viestintää ja olla osallise

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa pyritään monipuoliseen arviointiin ja erityisesti suullisen arvioinnin kehittämiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle. Opiskelija harjoittelee yksilö- ja ryhmäviestinnän erilaisia taitoja.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opinnoissa tutustutaan mahdollisuuksien mukaan Unescon kirjallisuuskaupungin paikalliseen ja globaaliin kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opinnoissa tutustutaan mahdollisuuksien mukaan Unescon kirjallisuuskaupungin paikalliseen ja globaaliin kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa pyritään mahdollisimman laajaan palautteenantoon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana pyritään mahdollisuuksien mukaan toimimaan yhteistyössä paikallisten toimijoiden, kuten kirjaston ja paikallislehden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana pyritään tutkimaan ja tuottamaan materiaalia, joissa opiskellaan yhteiskunnalliseen keskusteluun liittyviä taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa pyritään mahdollisimman laajaan palautteenantoon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Kirjoittaminen 1, Vuorovaikutus 2, 2 op (ÄI6.ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana pyritään mahdollisuuksien mukaan reflektoimaan omaa itseä osana nykykulttuuria ja ympäröivää maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa pyritään mahdollisimman laajaan arviointiin, jotta opiskelijalle muodostuu selkeä ja monipuolinen kuva omista lukemisen, kirjoittamisen ja suullisen viestinnän taidoista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija harjaantuu kirjoittamaan itsenäisesti omaa tekstiä ja tarkastelemaan erilaisia ilmiöitä omien ajatusten ja aineiston ajatusten pohjalta. Opiskelija harjaantuu ilmaisemaan omaa ajatustaan esiintymällä.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla perehdytään mahdollisuuksien mukaan Unescon kirjallisuuskaupungin paikalliseen ja globaaliin kulttuuriin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta paikallisesta ja globaalista näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla pyritään mahdollisimman laajaan arviointiin, jotta opiskelijalle muodostuu selkeä kuva omista lukemisen, kirjoittamisen ja suullisen viestinnän taidoista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan kaunokirjallisuutta ja erilaisia fiktiivisiä tekstejä

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tavoitteena on vahvistaa opiskelijan vahvuuksia viestinnässä.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt valitaan kurssilaisten ja opettajan yhteisten tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opinnoissa pyritään vahvistamaan opiskelijan vuorovaikutusosaamista mahdollisimman laajasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla painotetaan itsearviointia ja suullista palautetta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opinnoissa pyritään vahvistamaan opiskelijan oman ajattelun ja ilmaisun kehittymistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opinnoissa pyritään pohtimaan itseä osana ympäröivää yhteiskuntaa ja globaalia maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana pyritään arvioimaan mahdollisimman laajasti, erityisesti vertaisarviointia hyödyntäen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin. Kurssi valmentaa ylioppilaskokeiden kirjoitustaidon kokeeseen.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana pyritään hahmottamaan erilaisten tekstien välityksellä ympäröivää yhteiskuntaa ja itseä osana sen viestintää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan mahdollisimman laajasti, erityisesti kirjallista palautteenantoa harjoitellen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen. Kurssi valmentaa ylioppilaskokeiden lukutaidon kokeeseen.

Kielenhuolto, 0 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssin tavoitteena ovat oikeinkirjoitustaidon vahvistaminen ja tyylin kehittäminen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitukset valitaan kunkin opiskelijaryhmän tarpeiden ja toiveiden mukaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on oikeinkirjoitustaidon vahvistaminen ja tyylin kehittäminen. Harjoitukset valitaan kunkin opiskelijaryhmän tarpeiden ja toiveiden mukaan.

Journalismi, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat toimittajan työhön ja laittaa heidän pohtimaan, voisiko se olla heille yksi vaihtoehto, kun he miettivät lukion jälkeisiä opintojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija tutustuu sanomalehden toimituksessa lehtiartikkeleiden rakenteeseen, kameran käyttöön, lehden taittamiseen ym. toimittajan työn keskeisiin osa-alueisiin. Hän myös harjoittelee oppimaansa tekemällä harjoitustöitä paikallislehteen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suoritettuaan opiskelija saa siitä suoritusmerkinnän. Arviointia toteutetaan koko opintojakson ajan siten, että opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja niiden saavuttamista. Myös muut toimijat, sekä lehden toimittajat että muut opiskelijat, antavat opiskelijalle rakentavaa palautetta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu toimittajan työhön aidossa ympäristössä toimittajien opastuksella.

Biisinteon perusteet, 3 op (ÄI14.ML17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppia musiikin tekemisen perustaidot: säveltäminen, sanoittaminen ja sovittaminen
- Opiskelija oppii hahmottamaan biisien tekemisen eri osa-alueet ja myös luomaan itse omia kappaleitaan opitun pohjalta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Suoritetaan opintokokonaisuutena yhdessä musiikin ja äidinkielen opintojaksojen ML17 ja ÄI12 yhdistelmänä
- Osiot säveltäminen ja sovittaminen opiskellaan musiikin näkökulmasta ja sanoittaminen äidinkielen näkökulmasta
- Opintojakson aikana tutustutaan jokaiseen musiikin tekemisen osa-alueeseen sävellysten, sovitusten ja tekstien kautta
- Opintojakson projektina luodaan opiskelijan oma musiikkituotos, jonka hän kykenee luomaan opitun pohjalta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Omien kappaleiden säveltäminen tarjoaa mitä parhaimmat lähtökohdat oman luovuuden irti päästämiselle. Opiskelija pääsee ideoimaan omista lähtökohdistaan ja motivoituu musiikin tekemiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Omien kappaleiden säveltäminen tarjoaa alustan sekä omien että muiden ajatusten ja tunteiden ymmärtämiselle. Omien kappaleiden kautta yksilö pääsee toteuttamaan itseään, joka jo itsessään on terapeuttista toimintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Opintojakson suorittaminen vaatii opiskelijalta aktiivista otetta ja perehtymistä biisinteon osa-alueisiin: säveltämiseen, sanoittamiseen ja sovittamiseen. Opiskelija tutkii annettuja haasteita oma-aloitteisesti ja tekee annetut tehtävät. Lisäksi opiskelija kykenee arvioimaan omaa tuotostaan sekä sen vaiheita ja oppii tunnistamaan kappaleiden vahvuuksia ja heikkouksia. Opintojaksolla opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia tutkia omia vahvuuksiaan sekä vielä kehitettäviä asioita.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan musiikin (ML17) ja äidinkielen (ÄI15) opintokokonaisuutena. Osiot säveltäminen ja sovittaminen opiskellaan musiikin näkökulmasta ja sanoittaminen äidinkielen näkökulmasta. Opintojakson aikana tutustutaan jokaiseen musiikin tekemisen osa-alueeseen sävellysten, sovitusten ja tekstien kautta. Opintojakson päättötyö sisältää opiskelijan oman musiikkituotoksen, jonka hän kykenee luomaan opitun pohjalta.

Someviestintä ja markkinointi, 2 op (TO3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa.

Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan ***hyvinvointiosaamista.*** *Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Vuorovaikutusosaamisen *osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin ***monitieteistä ja luovaa osaamista****. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen *osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Biologian opetus kehittää opiskelijan ***ympäristöosaamista*** *ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa* ***eettisyyttä*** *vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*

- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eri eliökuntien solurakenteiden tutkiminen ja tunnistaminen kokeellisesti, havaintojen tekeminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta sekä tulosten esittäminen tukevat luovan ajattelun kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös

vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan elämän tunnusmerkkejä ja perusedellytyksiä sillä tasolla, joka auttaa ymmärtämään evoluution ja ekosysteemin toiminnan. Opiskelija jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen. Opintojaksossa on tavoitteena myös ymmärtää ja osata selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Ekologia ja ympäristö, 2 op (BI2.BI3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Valinnainen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Valinnainen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*

- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Biologisen tutkimuksen suunnittelu, toteutus, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen tukevat luovan ajattelun kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja. Biologian opintojaksolle sopivia pari- tai ryhmätöitä voivat olla esimerkiksi esitelmien, animaatioiden, sarjakuvien tai postereiden laatiminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opetuksessa voidaan tutustua esimerkiksi ajankohtaisiin artikkeleihin, uutisiin, dokumentteihin tai dataan, joissa käsitellään esimerkiksi ilmastonmuutosta, ekosysteemipalveluita, aineiden kiertoa biosfäärissä tai muunlaista ihmisen vaikutusta ekosysteemeihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan ekosysteemien osakkaiden rakennetta ja toimintaa sekä erilaisten ympäristötekijöiden vaikutusta niihin. Samalla kuvataan luonnon monimuotoisuuden tärkeyttä elämälle. Opintojaksossa tutustutaan ympäristön tilaan ja ympäristöongelmiin. Opiskelijan tavoitteena on oppia vertailemaan, analysoimaan ja arvioimaan ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeihin, esittämään ratkaisumenetelmiä ympäristöongelmiin sekä tunnistamaan positiivisia kehityssuuntauksia. Opintojaksossa tutustutaan ekologian tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan tutkimuksen tekemistä.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*
- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*

- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Solujen rakenteiden ja toiminnan tutkiminen kokeellisesti, havaintojen tekeminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta sekä tulosten esittäminen tukevat monitieteistä ja luovan ajattelun kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan solun perusrakenteet, keskeiset toiminnot ja periytymisen perusmekanismit. Opiskelija harjoittelee biologian tutkimusmenetelmiä, kuten mikroskopoimaan erilaisia soluja ja tulkitsemaan mikroskooppisia rakenteita. Opintojaksossa toteutetaan pienimuotoinen tutkimus.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*

- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Ihmisen elimistön toimintaa mittaava kokeellinen työ ja elimistön toimintaan vaikuttavien elintapojen pohdinta auttaa opiskelijaa arvioimaan hyvinvointiin liittyviä syy- ja seuraussuhteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös

vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi iitse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opi

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään ihmisen elinten ja elimistöjen rakenteisiin ja toimintaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat homeostasia, elimistön viestintäjärjestelmät, aistit, puolustusmekanismit mikrobeja vastaan ja lisääntyminen. Opintojaksoon kuuluu pienimuotoinen elimistön toimintaa mittaava kokeellinen työ.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 0 op (BI6)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen vahvistamiseksi tarkastellaan esimerkiksi biologian sovellusten positiivisia ja negatiivisia merkityksiä erilaisissa bioteknologian osa-alueilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa voidaan tutustua esimerkiksi erilaisiin medioihin ja kerätä niistä kokoelma artikkeleita, uutisia tai dokumentteja, joissa käsitellään yhteiskunnassa esillä olevia opintojaksoon liittyviä uutisia, tutkimustuloksia ja tulevaisuuden näkymiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe,

opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan biotekniikan keskeisiä sovelluksia ja innovaatioita. Opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen jalostuksessa, lääketieteessä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa.

Biologian kertaus, 2 op (BI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt voidaan osittain rakentaa opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkintään tulee suorittaa opintojaksoon kuuluvat mahdolliset arvioitavat tehtävät, esseet, testit ja kokeet hyväksytysti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso. Laajuus: 2 op. Suoritusmerkintä.

7.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus,

kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä; arvostelukykyä; toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*

*Elämänkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

*Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö*

ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Omaa elämänkatsomustaan ja identiteettiään pohtimalla opiskelijan itsetuntemus vahvistuu. Tämä kehittää opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutustuessaan erilaisiin hyvä elämän malleihin opiskelija saa runsaasti näkökulmia elämänkatsomukselliseen keskusteluun. Näissä keskusteluissa opiskelija toteuttaa vuorovaikutusosaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan käyttää myös vertaispalautetta. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä osaamisen alkukartoituksen testillä, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, arvosteltavat ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pohditaan oman identiteetin osatekijöitä, elämänvalintoja ja elämänhallinnan keinoja. Tarkastellaan erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä ja pohditaan ihmisen mahdollisuuksia tavoitella hyvää elämää.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Valinnainen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija lisää valmiuksiaan tiedostaa yhteiskunnallisia rakenteita sekä ymmärtää syvällisemmin omia vaikutusmahdollisuuksiaan lähiympäristössä ja globaalilla tasolla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tarkastellaan ja pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*
- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuu, kun hän oppii ymmärtämään, kohtaamaan ja hyväksymään erilaisia kulttuureja ja erilaisia ajattelutapoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä keskinäiseen kunnioitukseen ja aitoon vuorovaikutukseen pyrkien.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen: Opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Voidaan käyttää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla.

Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio tai edellä mainittujen yhdistelmä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esim. itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pohditaan kulttuurin käsitettä ja kulttuurin merkitystä ihmisyydelle. Ymmärretään kulttuuriperinnön merkitys jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Perehdytään sekä suomalaisen nykyyhteiskunnan että maailman monikulttuurisuuteen.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan ymmärrys erilaisten katsomusten vaikutuksista elämäntapoihin, valintoihin ja kestävän kehityksen edistämiseen vahvistuu opintojakson aikana. Tämä lisää opiskelijan hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kehittää valmiuksiaan ymmärtää erilaisia katsomuksia, käydä vuoropuhelua sekä kehittää valmiuksiaan katsomuksellisten ristiriitojen käsittelyyn

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen. Käsitellään erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Ymmärretään, että maailmankatsomukset ovat monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on merkittävä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää uskonnollisten ja uskonnottomien katsomusten merkityksen ja vaikutuksen yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija voi itse arvioida esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan käyttää myös vertaispalautetta. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan uskonnollisiin ja uskonnottomiin katsomuksiin sekä pohditaan niiden merkitystä ja vaikutusta ihmisten arkielämässä ja yhteiskunnassa.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*

- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan valmiudet käsitellä omien valintojensa kauaskantoisia vaikutuksia laajenevat

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija voi arvioida itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan tulevaisuuden tutkimisen menetelmiin. Perehdytään ihmiskunnan suuriin maailmankuvallisiin ja teknologisiin murroksiin. Pohditaan teknologian ja teknisen muutoksen roolia kestävän tulevaisuuden rakentamisen osana. Opiskelija saa valmiuksia pohtia omien valintojensa kauaskantoisia vaikutuksia.

Kohti elämänkatsomustiedon ylioppilaskoetta, 1 op (ET7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lukion elämänkatsomustiedon keskeisen asiasisällön syvällinen hallinta

- Saada hyvät valmiudet elämänkatsomustiedon ylioppilaskokeessa vastaamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion elämänkatsomustiedon keskeiset asiat käydään läpi
- Tutustutaan vanhoihin ylioppilaskokeen tehtäviin
- Harjoitellaan vastaamaan elämänkatsomustiedon erilaisiin tehtävätyyppeihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kykenee soveltamaan laaja-alaista osaamistaan erilaisissa toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla siten, että opiskelijat analysoivat toistensa kirjallisia vastauksia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä osaamisen alkukartoituksen testillä, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, jotka aikovat kirjoittaa elämänkatsomustiedon ylioppilaskokeessa.

Opintojakson aikana kerrataan lukion elämänkatsomustiedon oppimäärän keskeiset sisällöt.

Opintojakson aikana käydään läpi elämänkatsomustiedon vanhoja koekysymyksiä ja harjoitellaan vastaustekniikkaa.

Opiskelija saa hyvät valmiudet osallistua elämänkatsomustiedon ylioppilaskokeeseen.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja

niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan ***vuorovaikutusosaamista sekä*** *kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti ***monitieteistä ja luovaa osaamista*** *vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja*

erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen *osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. ***Eettinen*** *pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa* ***ympäristöosaamisen*** *tavoitteita.*

Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen *näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii taitavan ajattelun ja pätevän päättelyn perusteita. Opintojaksolla opetellaan hyvän argumentaation perusteet, sekä tutustutaan tyypillisimpiin virhepäätelmien tyyppeihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan erilaisia tapoja ymmärtää todellisuutta ja tapojamme käsitellä sitä. Hän oppii ymmärtämään esimerkiksi kulttuurien, tieteenalojen tai erilaisten poliittisten näkökulmien välisiä käsitteellisiä eroavaisuuksia analyysin kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelija oppii hahmottamaan mitä filosofia ja filosofinen ajattelu ovat. Hän harjoittelee selkeän ajattelun ja argumentaation perusteita ja oppii punnitsemaan filosofisia ongelmia esimerkiksi muodostamalla kysymyksiä, ajatuskokeita ja esittämällä omia näkemyksiään perustellen.

Sisällöllisesti opintojaksolla perehdytään filosofian historian keskeisiin kehityslinjoihin niin logiikan, metafysiikan, kuin tietoteoriankin osalta. Keskeiset kysymykset muotoutuvat olemisen, tietämisen ja argumentoimisen ongelmien ympärille. Näitä ongelmia tarkastellaan erilaisten ajatuskokeiden ja esimerkkien kautta, samalla tutustuen filosofian historiassa esiintyviin klassisiin näkemyseroihin eri teemoista.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Valinnainen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle käsitteellisiä välineitä oman moraalisen kehityksensä pohtimiseen. Opintojaksolla perehdytään erilaisiin näkemyksiin siitä, mihin kaikkeen moraalia tulee soveltaa ja myös ympäristön rooli moraalin kohteena on keskeinen teema.

Vuorovaikutusosaaminen

Etiikan käsitteiden sisäistämisen myötä opiskelija oppii hahmottamaan muiden motivaatioita muodostamalla käsityksiä näiden moraalista. Opintojaksolla tutustutaan aikamme tavanomaisiin moraalisiin ongelmiin. Niitä pohditaan, minkä jälkeen harjoitellaan esittämään niihin omia, vankasti perusteltuja ratkaisuja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Etiikan opintojakson keskeisin tavoite on tarjota opiskelijalle tärkeitä työkaluja oman moraalisen toimintansa ja kehityksensä reflektoimiseen sekä toisten moraalisten toimijoiden motiivien arvioimiseen. Opintojaksolla moraalia tarkastellaan perin pohjin. Kysytään esimerkiksi, mitä "hyvällä" tai "oikealla" tarkoitetaan. Samalla tutustutaan erilaisiin filosofian historian tarjoamiin vastauksiin näitä kysymyksiä ajatellen. Opiskelija saa käsitteellisiä työkaluja myös oman moraalisen näkökulmansa hahmottamiseen, ilmaisemiseen ja kehittämiseen. Näiden käsitteiden käyttöä harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan. Lopulta tarkastellaan yleisimpiä moraalisia ongelmia ja pohditaan niihin valmiiksi esitettyjä ratkaisuja sekä keksitään uusia.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu etiikan keskeisiin käsitteisiin, kuten vapaus ja tasa-arvo, ja oppii soveltamaan niitä yhteiskunnan viitekehyksessä. Opintojakso kannustaa opiskelijoita myös eettiseen kannanottoon yhteiskunnallisissa asioissa. Opiskelija saa edellytyksiä kehittää näkemystä itsestään aktiivisena kansalaisena filosofisen ajattelun ja keskustelun kautta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla pohditaan sitä, miten kansalaisen toiminta yksilönä on sidoksissa yhteisöön. Opiskelija ymmärtää, että kestävät ratkaisut yhteiskunnan ja ympäristön tasolla perustuvat lopulta moraalisesti kestävällä tavalla ajattelevien yksilöiden toimintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jokaisen poliittisen puolueen arvojen joukossa etunenässä mainitaan tasa-arvo, demokratia ja vapaus. Jos kaikilla puolueilla on samat arvot, miksi on erilaisia puolueita? Tasa-arvo ja vapaus, yhteiskunta ja yhteisö, demokratia ja diktatuuri, sosialismi ja liberalismi sekä konservatismi. Kaikkia näitä sanoja voidaan ja on hyvä tarkastella filosofisina ongelmina ja asioina, joita me ihmiset tarkastelemme mitä erilaisimmin tavoin. Tällä opintojaksolla tarkastelemme perinpohjin näin eettisesti latautuneiden ja painavien termien historiallista ja käsitteellistä perustaa.

Emme voi ymmärtää nykyaikaista maailmaa ilman näitä käsitteitä ja siksi on hyvä tietää, mitä niillä tarkoitetaan erilaisissa asiayhteyksissä. Ei ole itsestään selvää, että demokratia tarkoittaa meillä samaa asiaa kuin muualla. Opintojaksolla perehdytään yleisimpiin tapoihin käsittää ja oikeuttaa valtaa ja yhteiskunnan rakenteita. Tällä viitataan niin yleisiin tapoihin ilmaista asioita kuin myös yhteiskuntafilosofian klassikoiden näkemyksiä. Opiskelijat ottavat opintojaksolla kantaa itse näihin ongelmiin.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään tieteeseen, tietoisuuteen, olemista ja tietämistä käsitteleviin ongelmiin sillä erityispainotuksella, että opiskelijalle kehittyy kyky ajatella näitä teemoja hyödyllisellä tavalla kriittisesti. Opiskelija oppii tarkastelemaan ja arvioimaan esimerkiksi eri tieteenaloja filosofisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään identiteettiin, mieleen, sieluun liittyviä teemoja. Näitä pohditaan paitsi metafyysisesti ja tietoteoreettisesti, myös eettisestä näkökulmasta. Konkreettisesti voidaan esimerkiksi pohtia, voidaanko tekoälylle myöntää oikeuksia, tai miten ihmismielen kopioimiseen tulisi suhtautua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä vaikuttavasti nimetyllä opintojaksolla keskitytään tietoteoriaan ja tieteen filosofiaan, metafysiikkaan, sekä mielen filosofiaan. Opintojakso täydentää monia FI1-opintojakson aihealueita. Opiskelija oppii hahmottamaan sen, miten arkiajattelussa itsestään selviltä tuntuvat käsitteet, kuten tieto, tietoisuus, tunteet ja oleminen voidaan kyseenalaistaa ja pohtii filosofisia ongelmatilanteita, joissa niitä on pakko määritellä uudelleen.

Kohti filosofian ylioppilaskoetta, 1 op (FI5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kerrata lukion filosofian oppisisällöt.
- Luodaan valmiuksia menestyä historian reaalikokeessa. Erityinen painoarvo asetetaan aineisto- ja esseetehtäviin vastaamiselle.
- Kehitetään opiskelijan taitoja soveltaa filosofiaa ja johdonmukaista ajattelua ongelmien tarkastelussa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat kertaavat lukion filosofian opintojaksojen keskeisiä asioita.
- Perehdytään erilaisiin yo-kokeessa esiintyviin tehtävätyyppeihin.

- Harjoitellaan erilaisiin reaalikokeessa esiintyviin tehtävätyyppeihin ja filosofian eri osa-alueisiin liittyviin tehtäviin vastaamista esseemuotoisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan lukion filosofian keskeiset asiat ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa kohdattaviin erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaamista. Opintojakso huipentuu preliminäärikokeeseen, joka antaa opiskelijalle hyvän kuvan siitä, millaiseen arvosanaan osaaminen riittää, ja mitä kannattaa parantaa.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan

kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*

- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikan perusteet, 2 op (FY1.FY2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Fysiikalla on keskeinen merkitys tieteelliseen maailmankuvaan nojautuvan kulttuurin kehittymisessä. Moduulin aikana vahvistetaan opiskelijan taitoa hahmottaa, miten luonnontieteellinen maailmankuva rakentuu kokeellisuuden pohjalta ja millaisia kulttuurisia rakenteita tämä edellyttää. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta rakenteesta on SI-järjestelmä eli kansainvälinen yksikköjärjestelmä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Oppiaineen ensimmäisillä opintojaksoilla painotetaan arvioinnissa muita opintojaksoja enemmän myös työskentelytaitoja ja niiden kehittymistä. Katso tarkemmin luku 5 (Arviointi).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä sekä perehdytään energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä. Tarkoituksena on myös saada kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan sekä saada valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi SI-järjestelmä, mittaaminen, graafinen- ja lineaarinen malli, energialajit sekä energiantuotanto.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelija kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla eri energiantuotantotapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään ymmärrystä energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä tutkien muun muassa aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä. Lisäksi opitaan soveltamaan termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa, kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä tunnistetaan energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkitys ilmastonmuutoksessa. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi voima, mekaaninen työ, termodynaaminen systeemi, lämpötila, paine, energia, olomuodon muutokset ja kaasujen tilanmuutokset.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Esimerkiksi liikkeen graafisten esitysten tuottaminen ja analysointi ovat luontevaa materiaalia ryhmätyöskentelylle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutkitaan voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä, opitaan ymmärtämään säilymislakien merkitys fysiikassa sekä opitaan tuottamaan ja analysoimaan graafisia esityksiä mittausaineistosta. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi voimien yhteisvaikutus, Newtonin lait,

kitka, mekaaninen energia ja mekaniikan energiaperiaate sekä liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä. Lisäksi tutustutaan planetaariseen liikkeeseen ympyräliikkeen avulla. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi momentti, tasapaino, jaksollinen liike, harmoninen voima, mekaaniset aallot ja ääni aaltoliikkeenä.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opitaan tutkimaan kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tekemään sähköopin perusmittauksia. Lisäksi opitaan kentän ja potentiaalin käsitteet sekä tutustutaan sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviin turvallisuusnäkökohtiin. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi tasavirtapiirit, jännite, sähkövirta, resistanssi, sähköteho, Coulombin laki, potentiaalienergia, kondensaattori, puolijohteet ja sähköturvallisuus.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*

- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Säteilyn vaikutuksista on keskeistä ymmärtää, että ne riippuvat säteilyn taajuudesta ja intensiteetistä ja ettei kaikki sähkömagneettinen säteily ole vaarallista. Tuntiessaan sähkömagneettisen säteilyn lähteet ja niiden vaikutukset opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opitaan ymmärtämään induktioilmiön keskeinen merkitys sähkömagnetismissa sekä sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkitys yhteiskunnan toiminnan kannalta. Lisäksi opitaan tunnistamaan sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia sekä ymmärtämään valo sähkömagneettisena ilmiönä. Keskeisiä sisältöjä ovat muun muassa magneettinen vuorovaikutus, varatun hiukkasen liike, sähkömagneettinen induktio, generaattori, sähkömagneettinen säteily sekä valoon liittyvät ilmiöt heijastuminen, taittuminen, interferenssi, diffraktio ja polarisaatio.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin

kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opitaan tuntemaan ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustutaan säteilyn turvalliseen käyttöön. Lisäksi tutustutaan kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan sekä opitaan ymmärtämään kvantittumiseen perustuvan teknologian merkitys nyky-yhteiskunnassa. Keskeisiä sisältöjä ovat muun muassa energian kvantittuminen, fotoni, atomin ja atomiytimen rakenne, radioaktiivinen hajoaminen, ydinvoima ja maailmankaikkeuden kehitys.

Kokeellinen fysiikka, 1 op (FY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennetään fysiikan osaamista ja ymmärtämistä kokeellisten töiden avulla.
- Opitaan analysoimaan tuloksia sekä tekemään niistä johtopäätöksiä.
- Opitaan pohtimaan mahdollisia virhelähteitä.
- Tutustutaan fysiikassa käytettäviin mittalaitteisiin sekä tietokoneohjelmistoihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kokeelliset työt ja tulosten esittäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneille sekä annettujen tehtävien palauttamista määräajassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään fysiikan osaamista ja ymmärtämistä kokeellisten töiden avulla, opitaan työskentelemään turvallisesti, analysoidaan tuloksia sekä tehdään niistä johtopäätöksiä. Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti fysiikan valinnaisia opintojaksoja suorittaville.

Fysiikan kertaus, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään fysiikan keskeisiä sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneille sekä annettujen tehtävien palauttamista määräajassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään fysiikan keskeisiä sisältöjä sekä valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

*Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*

- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Ihminen ja ympäristö, 4 op (HI1.GE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*

- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista monitieteinen ja luova osaaminen kytkeytyy tähän opintojaksoon. Opintojaksossa kehitetään esimerkiksi mallinnuksen ja animaatioiden osaamista ja liittämistä niitä luontevasti tehtäviin tai tutkielmaan. Opintojakson keskeisiä sisältöjä voidaan myös tunnistaa maastosta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä Maan planetaarisuudesta, luonnonmaisemien muodostumisesta ja luonnonriskien ilmenemisistä ja perehdytään riskien seurauksiin, ennakointiin ja vaikutusten lieventämiseen. Tiedon hankinnassa ja käsittelyssä käytetään hyväksi geomediaa.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*

- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista globaali- ja kulttuuriosaaminen kytkeytyy tähän opintojaksoon. Opintojaksossa voidaan esimerkiksi kehittää laaja-alaista osaamista artikkeli- tai dokumenttianalyysin avulla tai seuraamalla mediaa opintojakson ajan maailman tapahtumista.

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaista osaamista voidaan kehittää opintojaksolla esimerkiksi erilaisten työskentelytapojen harjoittelulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutus ihmisen toimintaan eri alueilla. Tiedon hankinnassa ja käsittelyssä käytetään hyväksi geomediaa.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksossa toteutuu yhteiskunnallinen osaaminen. Opintojaksossa harjoitellaan monipuolisesti geomedian käyttöä ja sen liittämistä yhteiskunnallisiin teemoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksossa toteutuu vuorovaikutusosaaminen. Opintojaksoon sopii esimerkiksi vierailut, haastattelut, opetustuokioiden tai esittelyjen pitäminen sekä pari- ja ryhmätyöskentely.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään aikaisemmilta opinnoilta hankittuja tietoja ja taitoja. Niitä sovelletaan tutkimuksen toteuttamisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa. Opintojakson keskeisiä näkökulmia ovat geomedian sovellukset maantieteellisissä tutkimuksessa ja tietojen hankinnassa. Opintojaksolla tutustutaan aluesuunnittelun tasoihin ja tavoitteisiin sekä kansalaisten mahdollisuuksiin vaikuttaa ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Maantieteen kertaus, 1 op (GE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt voidaan osittain rakentaa opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkintään tulee suorittaa opintojaksoon kuuluvat mahdolliset arvioitavat tehtävät, esseet, testit ja kokeet hyväksytysti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso. Laajuus: 1 op. Suoritusmerkintä.

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan ***hyvinvointiosaamista*** *kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine*

tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen *näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

Historian opetuksessa korostetaan ***yhteiskunnallista osaamista*** *tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta ***eettisyyden ja ympäristöosaamisen*** *tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen ja ympäristö, 4 op (HI1.GE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöongelmat, kuten kasvihuoneilmiön voimistuminen, eroosioituminen ja ympäristön pilaantuminen ovat keskeisiä teemoja. Opintojakso antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää

näitä ongelmia laaja-alaisesti. Opiskelija pääsee pohtimaan ihmisen roolia näiden ilmiöiden aiheuttajana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ihmisen ja ympäristön suhteen tarkastelu perehdyttää opiskelijan ilmiöihin, joiden ymmärtämiseen tarvitaan useiden tieteenalojen näkökulmia. Esimerkiksi maantiedon, biologian, fysiikan ymmärrys korostuu kun keskustellaan ihmiskunnan vaikutuksesta elinympäristöönsä ja luonnonilmiöiden valjastamisesta tekniikan käyttöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osa-tekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeiset sisällöt on sisällytetty ainerajat ylittävään opintokokonaisuuteen Ihminen ja ympäristö (HI1 + GE1). Tätä kokonaisuutta suositellaan käytäväksi vain itsenäisinä opintoina siinä tapauksessa, että mainitulle kokonaisuudelle ei pääse mukaan, tai se on aiemmissa opinnoissa jäänyt suorittamatta.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Valinnainen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät teemat ohjaavat opiskelijaa ymmärtämään nykyistä yhteiskuntaa moninaisten historiallisten aatteiden yhteisvaikutuksen tuloksena ja nykyisyyttä opitaan selittämään historian avulla. Historiantuntemus on erityisen tärkeää niin suomalaisen yhteiskunnan kuin yleiseurooppalaistenkin keskeisten arvojen ja toimintatapojen ymmärtämiseksi. Opiskelija oppii myös tunnistamaan historiallisen tiedon väärinkäyttöä ja oppii itse soveltamaan historiallisia lähteitä tiedon muodostuksessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan kansainvälisten suhteiden käsitteistöön ja mekanismeihin keskittymällä viimeisen 150 vuoden historiaan ja siihen, millaisen ideologiat, trendit ja innovaatiot ovat ohjailleet valtioiden ja muiden vaikutusvaltaisten instituutioiden keskinäisiä kanssakäymisiä. Esimerkkeinä toimivat demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu, imperialismi tai kylmän sodan aikainen lännen ja idän ideologinen kilpailu.

Erityistä huomiota kiinnitetään maailmanhistorian suuriin konflikteihin, suoriin ja epäsuoriin. Historiallisia kehityslinjoja tarkastellaan sillä tavoitteella, että opiskelijalle muodostuisi hyödyllinen

ja kokonaisvaltainen käsitys maailman nykyisestä poliittisesta ja taloudellisesta tilasta sekä siihen johtaneista tekijöistä.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksoon voi sisällyttää vierailun esimerkiksi paikalliseen tai kansalliseen museoon.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät teemat ohjaavat opiskelijaa ymmärtämään nykyistä yhteiskuntaa moninaisten historiallisten aatteiden yhteisvaikutuksen tuloksena ja nykyisyyttä opitaan selittämään historian avulla. Historiantuntemus on erityisen tärkeää suomalaisen yhteiskunnan keskeisten arvojen ja toimintatapojen ymmärtämiseksi.

Opintojakson käytyään opiskelija osaa ajattelussaan asettaa yhteiskunnalliset ongelmat paremmin kontekstiin historiantuntemuksen myötä. Opiskelija ymmärtää Suomen omalaatuisen geopoliittisen aseman historiassa ja oppii käsittelemään omaan kansalliseen historiaan liittyviä traumoja ja myönteisiä kehityksiä ajattelussaan rakentavalla tavalla.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija muodostaa selkeän käsityksen siitä, miten suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on kehittynyt nykyiseen tilaansa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opistojakso auttaa vahvistamaan opiskelijan kansallista identiteettiä historiantuntemuksen kautta asettamatta tätä ristiriitaan Euroopan- tai maailmankansalaisuuden käsitysten kanssa. Suomi ja suomalaisuus nähdään arvokkaina voimavaroina globalisaatiokehityksessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Itsenäisen Suomen historian opintojaksolla tarkastellaan ajanjaksoa Suomen sodasta aina viimeaikaisiin kehityksiin. Opiskelija perehtyy autonomian ajan Suomen tapahtumiin ja kehityslinjoihin, nationalismiin, sortokausiin, sekä niihin tapahtumiin, jotka johtivat itsenäisen valtion syntyyn.

Itsenäistymisen jälkeisissä tapahtumissa tarkastellaan valtion ja kansakunnan taloudellista ja poliittista taivalta läpi vuosisadan. Huomiota kiinnitetään historian kipukohtiin aina sisällissodasta toisen maailmansodan aikaisiin tapahtumiin sekä kylmän sodan kauden Suomettumiseen. Toisaalta kansallista ylpeyttä vahvistetaan perehtymällä talvisodan hengen tai suomalaisen hyvinvointivaltion käsitteisiin.

Erityistä huomiota kiinnitetään Suomen menneisyydestä tehtyihin erilaisiin tulkintoihin ja niiden kehitykseen historiantutkimuksen edistymisen myötä. Opiskelijat kartuttavat historiallisia taitojaan esimerkiksi näitä erilaisia näkökulmia vertailemalla.

Opintojakson keskeinen tavoite on auttaa opiskelijaa selkeyttämään kansallista identiteettiään ja kehittämään näkemystään siitä, mitä Suomi tänä päivänä on. Tämä onnistuu historiallisten tapahtumien kokonaisvaltaisella ja monipuolisella ymmärtämisellä.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään eurooppalaiseen aatehistoriaan, filosofian ja tieteen ja taiteen historiaan sekä uskonnon historiaan. Nämä näkökulmat auttavat opiskelijaa ymmärtämään tieteenalojen välisiä eroja ja yhteyksiä. Opintojaksolla tutustutaan myös esimerkiksi taiteen eri tyylisuuntien eriytymisen historiaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijalle muodostuu selkeä käsitys siitä, mitkä kulttuuriset tekijät, uskomukset ja aatteet sitovat eurooppalaisia historiallisesti yhteen. Tämä ymmärrys auttaa myös hahmottamaan, mikä erottaa länsimaista kulttuuria maailman muista valtakulttuureista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Miksi demokratia on länsimaissa ylivoimaisesti yleisin hallintomuoto? Miten on mahdollista, että vain parissa sadassa vuodessa tiede on mahdollistanut ihmiskunnalle älypuhelimet ja Mars-lennot?

Tämänkaltaiset kysymykset löytävät helpommin vastauksensa, kun opintojakso on käyty. "Eurooppalainen ihminen"-opintojakson aikana tarkastellaan länsimaisen ajattelun keskeisimpiä kehityslinjoja aina antiikista nykypäivään. Aatehistorian avulla rakennamme ymmärrystä siitä, miten ennen ajateltiin ja miten nykyaikana länsimaissa valtaa pitävät ideologiat ovat muotoutuneet. Opintojaksolla opiskeltavat sisällöt ja taidot auttavat opiskelijaa ymmärtämään nykyistä poliittista ja talouteen liittyvää keskustelua liberalismin, rationalismin, ja sosialismin kaltaisten käsitteiden tullessa tutuiksi. Opiskelija oppii myös tunnistamaan uskonnollisia erimielisyyksiä sekä taiteen erilaisia suuntauksia ja ymmärtämään uskonnon ja taiteen merkitystä esimerkiksi politiikkaa ajatellen.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*

- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksoon voisi sisällyttää esimerkiksi vierailun paikalliseen museoon tai Juminkeko-säätiöön.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät teemat ohjaavat opiskelijaa ymmärtämään nykyistä yhteiskuntaa moninaisten historiallisten aatteiden yhteisvaikutuksen tuloksena ja nykyisyyttä opitaan selittämään historian avulla. Historiantuntemus on erityisen tärkeää suomalaisen yhteiskunnan keskeisten arvojen ja toimintatapojen ymmärtämiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valinnaisella opintojaksolla perehdytään Ruotsin vallan aikaiseen Suomen historiaan. Tarkasteluväli ulottuu keskiajalta Suomen kirjoitetun historian alkamisesta Suomen sotaan.

Opintojakso tukee HI3- opintojaksolla saavutettuja tietoja ja taitoja taustoittamalla suomalaisen sivistyksen ja kulttuurin kehitystä vuorovaikutuksessa emämaa Ruotsin ja muiden Itämeren maiden kanssa. Opintojaksolla pohditaan esimerkiksi sitä, mikä Suomesta teki erityislaatuisen osan monikansallista valtakuntaa. Opintojaksolla pyritään ottamaan huomioon paikallishistoria sekä Suomen alueella vaikuttaneiden toisten kansojen, kuten saamelaisten historia.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*

- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu opintojaksolla maailmankulttuureihin. Tavoite on perehtyä eri kulttuuripiireihin näiden omilla ehdoilla ja siten lisätä vieraiden kulttuurien tuntemusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan eurooppalaisen kolonialismiin ja imperialismiin, sekä niihin liittyviin historiallisiin eettisiin epäkohtiin. Opintojaksolla tutustutaan myös menneisyydenhallinnan käsitteeseen ja kohdataan näitä historiallisia moraalisesti kipeitä asioita rakentavalla tavalla.

Imperialismi on saanut myös ekologisen muodon mannertenvälisen tarkoituksellisen ja tarkoituksettoman lajienvaihdon myötä ja tätä problematiikkaa tarkastellaan myös.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla painotetaan pyrkimystä ymmärtää erilaisia kulttuurisia ja lähtökohtia näiden omilla ehdoilla. Tavoitteena on tätä kautta kehittää opiskelijan kykyä edesauttaa rakentavaa vuorovaikutusta niin yksilöiden kuin kulttuurienkin välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Toisin kuin aiemmissa historian opintokokonaisuuksissa, "Maailman kulttuurit kohtaavat" - opintojaksolla perehdytään Euroopan ulkopuolisten kulttuurien historiaan. Erityinen painotus on kuitenkin näiden kulttuurien ja eurooppalaisten välisessä kohtaamisessa ja tähän liittyvässä ideologisessa jännitteessä. Opintojakson keskeinen tavoite on tehdä ymmärrettäväksi eurooppalaisten 1600-luvulta moderniin aikaan vahvistunut historiallinen poliittinen, kulttuurinen ja taloudellinen ylivalta - eurosentrinen suhtautuminen toisiin kulttuureihin. Ilmiötä tutkitaan myös muiden kulttuurien välisenä etnosentrisyytenä.

Opintojaksolla perehdytään Afrikan, Aasian, Amerikan ja Australian kulttuureihin ja pyritään ymmärtämään näiden omalaatuisuutta - niin hyvin kuin mahdollista - tarkasteltavien kulttuuripiirien omilla ehdoilla. Samalla tutustutaan kolonialismin ja imperialismin, sekä lopulta menneisyydenhallinnan käsitteisiin ja pohditaan erilaisten tehtävien avulla kulttuurien välisten historiallisten tapahtumien merkitystä nykyaikaa ajatellen.

Kohti historian ylioppilaskoetta, 2 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kerrata lukion keskeiset historian oppisisällöt pakollisia opintojaksoja painottaen.
- Opintojakso antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä historian reaalikokeessa. Erityinen painoarvo annetaan erilaisten aineistotehtävien harjoittelulle.
- Kehitetään opiskelijan taitoja soveltaa historiallista tietoa yhteiskunnallisten ja muiden ongelmien tarkastelussa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat kertaavat lukion historian opintojen keskeisiä asioita. Painotus on pakollisilla opintojaksoilla.
- Perehdytään erilaisiin yo-kokeessa esiintyviin tehtävätyyppeihin.
- Harjoitellaan erilaisiin tehtävätyyppeihin ja historiallisiin aihepiireihin liittyviin tehtäviin vastaamista esseemuotoisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan lukion historian keskeiset asiat ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa kohdattaviin erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaamista. Opintojakso huipentuu preliminäärikokeeseen, joka antaa opiskelijalle hyvän kuvan siitä, millaiseen arvosanaan osaaminen riittää, ja mitä kannattaa parantaa.

Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op (TO1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen

ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon*

historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*

- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemian perusteet, 2 op (KE1.KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan yleisesti erilaisten aineiden turvallista käyttöä ja käsittelyä tutkittuun tietoon perustuen. Esimerkkejä arjen aineista voivat olla kemikaalit, elintarvikkeet, lääkeaineet ja puhdistusaineet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa. Opetuksessa voidaan tutustua esimerkiksi ajankohtaisiin artikkeleihin, uutisiin, dokumentteihin tai dataan, joissa käsitellään esimerkiksi ilmastonmuutosta, raaka-aineiden riittävyyttä, kiertotaloutta tai vesitaloutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Oppiaineen ensimmäisillä opintojaksoilla painotetaan arvioinnissa muita opintojaksoja enemmän myös työskentelytaitoja ja niiden kehittymistä. Katso tarkemmin luku 5 (Arviointi).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso koostuu KE1- ja KE2-moduuleista.

Opintojaksolla on tarkoitus saada kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan sekä saada valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi jaksollinen järjestelmä, atomin rakenne, puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät, ainemäärä ja konsentraatio, alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus. Lisäksi tutustutaan luonnontieteellisen tiedon luonteeseen, sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa ja opitaan tutkimaan kokeellisesti esimerkiksi seoksen koostumusta tai pitoisuutta.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulin keskeisiin sisältöihin kuuluvien yhdisteryhmien sekä isomerian havainnollistamisessa voidaan käyttää esimerkkeinä tunnettuja lääkeaineita, kosmeettisia aineita ja fysiologisesti vaikuttavia aineita (esim. talidomidi, kofeiini, ibuprofeiini, vitamiinit).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan käyttämään tietoa hiilen yhdisteistä sekä ainemäärän ja konsentraation käsitteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä. Lisäksi tavoitteena on oppia ymmärtämään, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät, hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla, hiiliyhdisteiden rakenne- ja stereoisomeria sekä kvanttimekaaninen atomimalli.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kemiallisten reaktioiden tutkiminen, havaintojen tekeminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta sekä tulosten esittäminen tukevat luovan ajattelun kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla on tavoitteena saada kokonaiskuva kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme ja oppia soveltamaan niihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa ja ymmärtää aineen häviämättömyyden merkitys kemiassa. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi erilaiset kemialliset reaktiot, niiden symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen sekä ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*

- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen vahvistamiseksi tarkastellaan kemian merkitystä eettisesti kestävämpien ratkaisujen tuottajana esimerkiksi erilaisissa teollisuusprosesseissa, kierrätyksen tehostamisessa tai uusiutuvan energian tuotannossa ja varastoinnissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla on tavoitteena oppia ymmärtämään kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita, perustelemaan mielipiteitä keskustelussa energiaratkaisuista, tuntemaan yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätystä ja kiertotalouden periaatteita sekä niihin liittyviä ratkaisuja. Lisäksi tavoitteena on oppia ymmärtämään energian häviämättömyys kemiallisissa reaktioissa. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi metallit, energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa, hapetus-pelkistysreaktiot ja sähkökemia.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*

- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan tunnistamaan kemian merkitys terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. Tavoitteena on oppia tutkimaan kokeellisesti ja käyttämään laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi kemiallisen reaktion nopeus, hapot ja emäkset, kemiallinen tasapaino ja tasapainoreaktiot.

Kemian kertaus, 2 op (KE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään kemian keskeisiä sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneille sekä annettujen tehtävien palauttamista määräajassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään kemian keskeisiä sisältöjä sekä valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Kokeellinen kemia, 1 op (KE8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneille sekä annettujen tehtävien palauttamista määräajassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään kemian osaamista ja ymmärtämistä kokeellisten töiden avulla, opitaan työskentelemään turvallisesti, analysoidaan tuloksia sekä tehdään niistä johtopäätöksiä, tutustutaan kemian mallintamiseen sekä tutkimiseen liittyviin tietokoneohjelmistoihin. Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti kemian valinnaisia opintojaksoja valitseville.

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.*

*Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisältöjä voidaan syventää tekemällä yhteistyötä Kainuun alueen katsomuksellisten yhteisöjen kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia osallistua ympäröivässä yhteiskunnassa käytävään uskonnolliseen ja katsomukselliseen dialogiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa valmiuksia uskontotieteelliseen ajatteluun ja tiedon kriittiseen arviointiin.

Hyvinvointiosaaminen

Uskontoa ja uskonnottomuutta käsittelemällä opiskelija saa aineksia oman elämänkatsomuksensa ja maailmankatsomuksensa rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen: Opiskelija voi itse arvioida esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä opintojakson aikana. Vertaispalautetta voidaan myös käyttää soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi opintojakson alussa pidettävällä osaamisen alkukartoituksen testillä, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, arvosteltavat ryhmätehtävät, esitelmät, portfoliot, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esim. itsearviointiin, vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija omaksuu perustiedot maailman uskontotilanteesta ja kykenee analysoimaan uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä.

Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, yhteiset piirteet ja eroavaisuudet käydään läpi. Opiskelija oppii ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisen vakaumuksen omaavia ihmisiä.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Valinnainen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kykenee arvioimaan kristinuskon asemaa ja vaikutuksia yhteiskunnassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia arvioida kristinuskon asemaa ja maailmanlaajuisia vaikutuksia kulttuuriin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen: Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Voidaan käyttää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itearviointiin, vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan maailman suurimpaan uskontoon kristinuskoon. Opiskelija oppii ymmärtämään kristinuskon merkityksen ja vaikutuksen ympäristöön eri puoillla maailmaa, eri aikoina. Opiskelija tuntee kristinuskon keskeisten suuntausten syntyvaiheet ja erityispiirteet sekä osaa arvioidan ajankohtaista kristinuskoon liittyvää keskustelua.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*

- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kykenee arvioimaan erilaisten uskontojen kulttuurivaikutuksia

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijalla on hyvät valmiudet uskonnolliseen ja katsomukselliseen dialogiin uskontojen ja katsomusten kohdatessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää uskontojen eettisten kysymysten merkityksen ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan käyttää myös vertaisarviointia soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija omaksuu Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneiden uskontojen keskeisiä piirteitä. Hindulaisuuden, buddhalaisuuden, kungfutselaisuuden, taolaisuuden ja shintolaisuuden opetuksia sekä muiden kulttuurien perinnettä opitaan ymmärtämään. Opiskelija tuntee luonnonuskontojen ominaispiirteitä ja tutustuu uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiin piirteisiin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisältöjä voidaan syventää perehtymällä uskonnollisten yhteisöjen yhteiskunnalliseen toimintaan paikallisella tasolla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa arvioida uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta Suomessa. Opiskelija ymmärtää Suomessa vaikuttavien katsomuksellisten yhteisöjen merkityksen yhteiskunnallisina toimijoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan käyttää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy Suomen uskontotilanteeseen sekä uskonnon ilmenemisen eri muotoihin. Opiskelija perehtyy uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen ja osaa jäsentää Suomessa vaikuttavien uskonnollisten yhteisöjen toimintaa ja merkitystä.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*

- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- opiskelija tunnistaa ja osaa tulkita uskonnollista symboliikka paikallisella tasolla kirkkorakennukseen tutustumalla

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuriin ja symboliikkaan tutustuminen paikallisessa kirkkorakennuksessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kykenee syventämään uskonnollista monilukutaitoaan taiteen eri ilmaisumuotojen kautta.

Opiskelija syventää taitoaan tulkita uskonnollisuutta taiteen ja populaarikulttuurin konteksteja vaihdellen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Voidaan käyttää myös vertaisarviointia soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidetävällä osaamisen alkukartoituksen testillä, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, arvosteltavat ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy uskonnon tutkimuksen näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla. Uskonnolliseen symboliikkaan tutustumalla opiskelija oppii hahmottamaan uskonnon ja taiteen suhdetta.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tekee oman median seurantatehtävän ja kehittää valmiuksiaan ymmärtää medioiden välittämää kuvaa uskonnoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa

pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, median seurantatehtävä, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu uskontoihin liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa ja kehittää taitoaan arvioida uskonnon ja median välistä suhdetta. Opiskelija tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä.

Testamentit tutuiksi, 2 op (UE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu Kristinuskon pyhään kirjaan Raamattuun
- Opiskelija tutustuu Raamatun syntyvaiheisiin
- Opiskelija tutustuu Raamatun tutkimisen metodeihin
- Opiskelija tutustuu Vanhan ja Uuden testamentin kirjaryhmiin
- Opiskelija tutustuu Vanhan ja Uuden testamentin keskeiseen sisältöön
- Opiskelija ymmärtää Raamatun laajoja kulttuurivaikutuksia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Raamatun syntyvaiheet
- Vanhan testamentin kirjaryhmät
- Uuden testamentin kirjaryhmät
- Evankeliumit: Kirjoittajat, evankeliumeiden keskeinen sisältö
- Uuden testamentit kirjeet: Paavalin kirjeiden keskeinen sisältö
- Raamatun tutkimus ja erilaiset tulkintatavat
- Raamatun vaikutus kulttuuriin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Raamattua tutkimalla ja Raamatun erilaisiin tulkinta- ja käyttötapoihin perehtymällä opiskelijan monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen: Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä Raamatun tuntemista mittaavalla alkutestillä, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, arvosteltavat ryhmätehtävät, esitelmät Raamatun kirjoista tai henkilöistä, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, jotka haluavat syventää Raamatun tuntemustaan. Opintojaksolla tehdään soveltavia, Raamattuun liittyviä tehtäviä. Opiskelija oppii ymmärtämään Raamatun laajoja kulttuurivaikutuksia.

Kohti uskonnon ylioppilaskoetta, 1 op (UE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lukion uskonnon oppimäärän keskeisen sisällön hallitseminen
- Opiskelija saa valmiuksia vastata uskonnon Yo-kokeeseen
- Tutustutaan uskonnon ylioppilaskokeen tehtäviin ja harjoitellaan niihin vastaamista
- Opiskelijan oma osaaminen vahvistuu ja opiskelija omaksuu hyvän vastaustekniikan essee tehtäviin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion uskonnon opintojaksojen keskeiset sisällöt käydään läpi
- Tutustutaan vanhoihin uskonnon ylioppilaskokeen tehtäviin
- Selkeän vastaustekniikan harjoitteleminen ja mallivastauksiin tutustuminen
- Harjoitellaan vastaamaan erilaisiin uskonnon kertaustehtäviin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hallitsee uskonnoille ominaista käsitteistöä ja kykenee soveltamaan osaamistaan erilaisissa toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Opiskelija saa opettajalta kirjallista ja suullista palautetta opintojakson alussa pidettävästä alkukartoituksen testistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää vertaispalautetta analysoimalla muiden opiskelijoiden harjoitustehtäviä. Laajoista kirjallisista oppimistehtävistään opiskelija saa opettajalta kirjallista ja suullista palautetta opintojakson aikana. Opintojakson lopussa pidetään preliminäärikoetta vastaava, arvioitava kirjallinen koe. Arvioinnissa painottuu käsitteiden ja kokonaisuuksien hallinta sekä tiedon soveltamisen taito.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijoille, jotka aikovat kirjoittaa uskonnon yo-kokeessa.

Opintojakson aikana käydään läpi lukion uskonnon oppimäärän keskeinen sisältö.

Opintojakson aikana käydään läpi erilaisia uskonnon kertaustehtäviä.

Opiskelijan osaaminen vahvistuu ja hän saa hyvät valmiudet vastata uskonnon yo-kokeeseen.

7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*

- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Paikallinen lisäys

- opintojakson sisältöjä voidaan syventää tekemällä yhteistyötä Kainuun alueen ortodoksisten seurakuntien kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia osallistua uskonnolliseen ja katsomukselliseen dialogiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa valmiuksia uskontotieteelliseen ajatteluun ja tiedon kriittiseen arviointiin

Hyvinvointiosaaminen

Uskontoa ja uskonnottomuutta käsittelemällä opiskelija saa aineksia oman elämänkatsomuksensa ja maailmankatsomuksensa rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä osaamisen alkukartoituksen testillä, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, arvosteltavat ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu uskontoon ilmiönä. Opiskelija tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritaustaa, yhteisiä piirteitä ja eroavaisuuksia. Opiskelija oppii tunnistamaan eri katsomusten merkitystä ihmisten elämässä.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*
- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kykenee arvioimaan kristinuskon, erityisesti ortodoksisuuden, asemaa ja kulttuurivaikutuksia maailmanlaajuisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon*

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija kykenee arvioimaan erilaisten uskontojen kultttuuri vaikutuksia

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa hyvät valmiudet uskonnolliseen ja katsomukselliseen dialogiin uskontojen ja katsomusten kohdatessa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää erilaisten uskontojen eettisten kysymysten vaikutukset ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija omaksuu Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneiden uskontojen keskeisiä piirteitä. Opiskelija hallitsee hindulaisuuden, buddhalaisuuden, kungfutselaisuuden, taolaisuuden, shintolaisuuden opetuksia ja oppii ymmärtämään muiden kulttuurien perinnettä. Opiskelija tuntee luonnonuskontojen ominaispiirteitä ja perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiin piirteisiin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä*
- *• tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa*
- *ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan*
- *kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa*

- *luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa arvioida uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta Suomessa. Opiskelija ymmärtää Suomessa vaikuttavien katsomuksellisten yhteisöjen merkityksen yhteiskunnallisina toimijoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy Suomen uskontotilanteeseen sekä uskonnon ilmenemisen eri muotoihin. Opiskelijan ymmärrys uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutuksesta laajenee ja hän osaa jäsentää Suomessa vaikuttavien uskonnollisten yhteisöjen toimintaa ja merkitystä.

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta*
- *kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja*
- *perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta*
- *tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja*
- *ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*
- *uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kykenee syventämään uskonnollista monilukutaitoaan taiteen eri ilmaisumuotojen kautta.

Opiskelijan taito tulkita uskonnollisuutta taiteen ja populaarikulttuurin konteksteja vaihdellen syvenee.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy sekä ortodoksisen että muiden uskontojen taiteen ilmaisumuotoihin opillisten asioiden välittäjinä. Uskonnolliseen symboliikkaan tutustumalla opiskelija oppii hahmottamaan uskonnon ja taiteen suhdetta. Jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, arkkitehtuuri ja ikonitaide ortodoksisen taiteen erityispiirteinä.

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita*
- *osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan*
- *perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta*
- *perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan*
- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksiseen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma*
- *uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*
- *tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tekee oman median seurantatehtävän ja kehittää valmiuksiaan ymmärtää median välittämää kuvaa uskonnoista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa

pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu uskontoihin liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa ja kehittää taitoaan arvioida uskonnon ja median välistä suhdetta. Opiskelija tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä.

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiolain (714/2018) 11 §:n 1 momentin mukaan taito- ja taideaineiden opinnot ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Näiden aineiden opintoja voidaan sisällyttää paikalliseen opetussuunnitelmaan opiskelijalle valinnaisina opintoina koulutuksen järjestäjän päätöksellä. Opetussuunnitelma laaditaan näiltä osin lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan aikuisille soveltaen.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa havainnoidaan itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jaetaan ajattelua kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa pyritään ymmärtämään kuvakulttuurien merkitystä jokaisen omassa elämässä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla sovelletaan visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia.

Opintojaksolla tehtävät työt voidaan toteuttaa esimerkiksi piirtäen, maalaten ja muovaillen sekä erinäisiä muita tiedon ja taidon näkyväksi tekeviä keinoja käyttäen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Omat kuvat, jaetut kulttuurit -opintojaksossa havainnoidaan, tutkitaan ja sovelletaan sekä omia että taiteen ja ympäristön kuvia. Opintojaksolla käytetään erilaisia kuvailmaisun välineitä, joiden avulla tutustutaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Taiteen merkitystä itselle, yhteiskunnalle ja maailmalle pohditaan tarkastelemalla, tuottamalla ja muokkaamalla erilaisia kuvia. Opintojaksossa pyritään työskentelyyn, jossa tutkiva ote, pitkäkestoisuus ja ilmiökeskeisyys tukevat harjaantumista kuvataiteessa.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan ympäristön kuvien yhteyksiä opiskelijan omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pyritään ymmärtämään kuvilla vaikuttammisen ja osallistumisen mahdollisuuksia opiskelijan omassa elämässä esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutkitaan ja tulkitaan rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja esimerkiksi yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia.

Opintojaksolla tehtävät työt voidaan toteuttaa esimerkiksi piirtäen, maalaten ja muovaillen sekä erinäisiä muita tiedon ja taidon näkyväksi tekeviä keinoja käyttäen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt -opintojaksolla tutustutaan ja syvennytään omiin ja ympäristön kuviin. Rakennetut, digitaaliset ja luonnon ympäristöt ovat opintojakson keskeisin kohde, ja niiden parissa voidaan oppia muun muassa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen maailmoista. Tutkiva ja tulkitseva oppiminen esimerkiksi yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista käsin lisää ymmärrystä itsestä ja ympäristöstä.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tulkitaan mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista. Opintojaksossa opiskelija lisäksi ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa hyödynnetään mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia.

Opintojaksolla tehtävät työt voidaan toteuttaa esimerkiksi piirtäen, maalaten ja muovaillen sekä erinäisiä muita tiedon ja taidon näkyväksi tekeviä keinoja käyttäen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuva viestii ja vaikuttaa -opintojaksossa laajennetaan omien ja median kuvien tuntemusta tutustumalla erilaisiin median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin ilmaisun, tuotannon ja esittämisen tapoihin. Opintojaksossa hyödynnetään omia ja median kuvia tuottamalla, muokkaamalla ja esittämällä niitä. Suhdetta mediaan, taiteeseen, digitaaliseen kuvaan ja teknologiaan syvennetään kehittämällä ajattelun ja ilmaisun taitoja.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan omakohtaista suhdetta eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutkitaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa sovelletaan kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla käytetään numeroarviointia.

Opintojaksolla tehtävät työt voidaan toteuttaa esimerkiksi piirtäen, maalaten ja muovaillen sekä erinäisiä muita tiedon ja taidon näkyväksi tekeviä keinoja käyttäen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Taiteen monet maailmat -opintojaksossa syvennetään suhdetta omiin ja taiteen kuviin eri ajoilta ja eri kulttuureista. Kuvan tarkastelussa ja tekemisessä hyödynnetään kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keinoja. Opintojaksoon sisältyy kuvien kantaaottavuuden ja opiskelijoiden toimijuuden teemoja. Opintojaksossa perehdytään käsiteltäviin teoksiin ja taiteen käsitteistöön, ja havaintoja niistä etsitään esimerkiksi erilaisista näkemyksistä taiteen tehtävistä.

Digikuvauksen työpaja, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opetellaan käyttämään digikameroita tavoitteellisten tuotosten ja tallenteiden aikaan saamiseksi. Tutustutaan kameroiden ominaisuuksiin, laadukkaiden ja merkityksellisten kuvien ottamiseen, dokumentointiin, kuvien käsittelyyn kuvankäsittely ja -esitysohjelmilla, tallentamiseen ja hyödyntämiseen eri tarkoituksia varten.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan, jaetaan ja keskustellaan erilaista valokuvista historiasta nykypäivään. Opintojaksossa voidaan tutustua valokuviin esimerkiksi vaikuttavuuden ja merkityssuhteiden kautta. Opintojaksossa on mahdollista perehtyä erilaisiin valokuva-arkistoihin ja -kokoelmiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tutkitaan kuvailmaisun keinoin ympäröivää yhteiskuntaa. Opintojaksolla voidaan käsitellä kestävään kehitykseen liittyviä kysymyksiä toimijuuden kautta. Valokuvauksen kautta on mahdollista tarkastella vaihtoehtoisia todellisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Digikuvauksen työpaja -opintojaksossa tutustutaan digikameroiden maailmaan, ja kameroita hyödynnetään opintojakson aikana tavoitteellisessa työskentelyssä. Digitaaliseen kuvaukseen pureudutaan sekä teknisesti että taiteellisesti laadukkaiden tuotosten aikaansaamiseksi. Opintojaksolla harjoitellaan kuvankäsittelyn perusteita. Opiskelijoiden omat kuvamaailmat ovat keskiössä, ja niitä yhdistetään opintojakson aikana erilaisiin tehtäviin.

Kuvataiteen lukiodiplomi, 4 op (KUDL2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Monitaiteelliset projektiopinnot, 2 op (TAIK)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso suoritetaan yleisimmin opiskelijoiden yhteisprojektina, kuten musikaalina tai laajamittaisena konserttina. Yhdessä tehtävät projektit edistävät yhteisöllisyyttä, yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä kehittävät yhdessä tekemisen ja oppimisen taitoja. Opiskelija ymmärtää, että yhteisprojektien keskeinen huomioon otettava asia on kyetä kuuntelemaan ja hyväksymään muiden ajatuksia projektin toteuttamisesta sekä tuoda omaa kädenjälkeään näkyville siinä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitaiteellinen projekti auttaa hahmottamaan kulttuurin merkitystä niin omassa yhteisössä kuin laajemminkin. Opiskelijan mahdollisuus olla mukana projektissa antaa hänelle perspektiiviä siitä, mitä isomman kokonaisuuden kulttuurituottaminen vaatii.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitaiteellisen projektin polttoaineena toimii luovuus. Valmiista kokonaisuudesta tulee juuri sen esittäjien näköinen ja heidän kädenjälkensä näkyy siinä merkittävällä tavalla. Opiskelijalle tarjotaan useita mahdollisuuksia vaikuttaa tuotoksen lopputulokseen ja tämä edellyttää ja kehittää luovaa osaamista ja ajattelemista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Arvioinnin keskeinen perusta on opiskelijan aktiivisuudessa projektia kohtaan. Hänen tulee olla valmis tekemään töitä, ideoimaan uutta ja työskentelemään yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa. Hän on aktiivinen yhteisön jäsen ja hoitaa oman roolinsa kunnialla loppuun saakka.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi ohjelmaa koulun juhliin, video tai taiteidenvälinen projekti. Opintojakso toteutetaan joka kolmas vuosi.

7.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*

- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 4 op (KUDL2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Lukiolain (714/2018) 11 §:n 1 momentin mukaan taito- ja taideaineiden opinnot ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Näiden aineiden opintoja voidaan sisällyttää paikalliseen opetussuunnitelmaan opiskelijalle valinnaisina opintoina koulutuksen järjestäjän päätöksellä. Opetussuunnitelma laaditaan näiltä osin lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan aikuisille soveltaen.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 0 op (LI1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämäntapa, 0 op (LI2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet, 0 op (LI3)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen, 0 op (LI4)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta, 0 op (LI5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Eräopinnot, 0 op (LI6)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Tanssin perusteet, 0 op (LI7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Tanssi näyttämöllä, 0 op (LI8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Vahvista suunnistustaitojasi, 0 op (LI9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi, 0 op (LILD4)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Monitaiteellinen musiikkiprojekti, 0 op (TAIL)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Tanssin lukiodiplomi, 0 op (TALD7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*

- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, opitaan tuntemaan polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuuksia ja ratkaisemaan niihin liittyviä yhtälöitä ja yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä sekä tuntemaan polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välinen yhteys. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjaannutaan hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa. Opitaan soveltamaan yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan

lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa. Harjaannutaan muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita. Opitaan käyttämään ohjelmistoja tutkittaessa kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan ymmärtämään, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille. Lisäksi opitaan ratkaisemaan yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja ymmärtämään vektorikäsite ja vektorilaskennan perusteet. Vektoreiden avulla opitaan tutkimaan kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä, kulmia ja tasogeometrian ongelmia. Opitaan käyttämään ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaisten matemaattisten mallien tulkinta, käyttö ja valitseminen tukevat luovan ajattelun kehittymistä eri asiayhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla. Opitaan tutkimaan sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla, ratkaisemaan trigonometrisia yhtälöitä ja soveltamaan trigonometrian peruskaavaa. Lisäksi opitaan tuntemaan eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuuksia ja ratkaisemaan niihin liittyviä yhtälöitä. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla. Omaksutaan havainnollinen käsitys funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta. Opitaan ymmärtämään derivaatan tulkinta funktion muutosnopeutena, määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat ja derivoimaan yhdistettyjä funktioita. Lisäksi opitaan hallitsemaan funktioiden kulun

tutkiminen derivaatan avulla ja määrittämään niiden ääriarvot suljetulla välillä. Opitaan käyttämään ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan ymmärtämään integraalifunktion käsite, määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita, ymmärtämään määrätyn integraalin käsite ja sen yhteys pinta-alaan sekä tutustutaan numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä. Lisäksi opitaan määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla ja perehdytään integraalilaskennan sovelluksiin. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii lukemaan, tuottamaan ja tulkitsemaan tilastollista aineistoa esimerkiksi terveyteen liittyvissä asioissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan havainnollistamaan diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakauman tunnuslukuja, kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittämään korrelaatiokerroin ja regressiokäyrä. Lisäksi perehdytään kombinatorisiin menetelmiin ja todennäköisyyden käsitteeseen sekä laskusääntöihin. Opitaan ymmärtämään diskreetin todennäköisyysjakauman käsite ja määrittämään jakauman odotusarvo ja tulkitsemaan sitä. Opitaan käyttämään ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä. Hyödynnetään ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun taloudesta ja talousasioiden suunnitteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan hyödyntämään matemaattisia valmiuksia resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan. Sovelletaan lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa. Lisäksi opitaan sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtämään niiden rajoitukset. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa sekä tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla. Lisäksi vahvistetaan avaruusgeometrian osaamista ääriarvosovellusten

yhteydessä ja tutustutaan kahden muuttujan funktioon. Opitaan käyttämään ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*
- *käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan, mikä on algoritmi, kuinka algoritmit toimivat ja miten laaditaan sekä ohjelmoidaan algoritmeja yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin. Lisäksi perehdytään logiikan ja lukuteorian peruskäsitteisiin, alkulukujen ominaisuuksiin ja opitaan tutkimaan kokonaislukujen jaollisuutta. Ohjelmistoja käytetään ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään ymmärrystä analyysin peruskäsitteistä, opitaan muodostamaan ja tutkimaan aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita, täydennetään integraalilaskennan taitoja, perehdytään jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja opitaan soveltamaan normaalijakaumaa. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Pitkän matematiikan kertaus 1, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.
- Vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään pitkän matematiikan keskeisiä sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneille sekä annettujen tehtävien palauttamista määräajassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen ja vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Pitkän matematiikan kertaus 2, 2 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.
- Vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään pitkän matematiikan keskeisiä sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneille sekä annettujen tehtävien palauttamista määräajassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen ja vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Pitkän matematiikan työkalut, 2 op (MAA0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Auttaa opiskelijaa pääsemään alkuun lukiomatematiikan opinnoissa.
- Parantaa opiskelijan valmiuksia käyttää matematiikan ohjelmistoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ensimmäisten matematiikan opintojaksojen keskeiset asiat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso auttaa pääsemään alkuun lukiomatematiikan opinnoissa ja parantaa valmiuksia käyttää matematiikan ohjelmistoja.

Tehokas alku lukiomatematiikan opintoja aloittavalle, suositellaan kaikille.

7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin

kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjaannutaan käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja opitaan luottamaan omiin matemaattisiin kykyihin. Opitaan muodostamaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua. Lisäksi sovelletaan lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa sekä opitaan käyttämään ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa sekä polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjaannutaan tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista. Vahvistetaan tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitoja sekä opitaan ratkaisemaan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaisten matemaattisten mallien tulkinta, käyttö ja valitseminen tukevat luovan ajattelun kehittymistä eri asiayhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opitaan näkemään reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvataan niitä matemaattisilla malleilla. Tutkitaan lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tehdään ennusteita mallien avulla sekä totutaan arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii lukemaan, tuottamaan ja tulkitsemaan tilastollista aineistoa esimerkiksi terveyteen liittyvissä asioissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjaannutaan käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja. Opintojaksossa perehdytään myös todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Talousmatematiikka, 2 op (MAB6.MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*

- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua talousasioiden suunnitteluun ja yhteiskunnalliseen keskusteluun taloudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään talousmatematiikan peruskäsitteet ja perustaidot, syvennetään prosenttilaskennan taitoja ja opitaan kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä. Opitaan hyödyntämään matemaattisia valmiuksia resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan liittyvissä asioissa. Myös lukujonojen kaavoja sekä aiemmin opittuja matemaattisia malleja käytetään talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa ymmärtäen niiden rajoitukset. Lisäksi käytetään tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutkitaan funktion muutosnopeutta derivaatan avulla graafisin ja numeerisin menetelmin. Tutkitaan polynomifunktion kulkua derivaatan avulla sekä määritetään sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurinta ja pienintä arvoa. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan normaali- ja binomijakaumaan matemaattisena mallina. Vahvistetaan ja monipuolistetaan tilastojen käsittely- ja tutkimustaitoja ohjelmistojen avulla sekä opitaan ymmärtämään luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteet. Lisäksi lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä myös ohjelmistojen avulla.

Lyhyen matematiikan kertaus 1, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.
- Vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään lyhyen matematiikan keskeisiä sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneille sekä annettujen tehtävien palauttamista määräajassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen ja vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Lyhyen matematiikan kertaus 2, 1 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.
- Vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja syvennetään lyhyen matematiikan keskeisiä sisältöjä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneille sekä annettujen tehtävien palauttamista määräajassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen ja vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Lyhyen matematiikan työkalut, 1 op (MAB0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Auttaa opiskelijaa pääsemään alkuun lukiomatematiikan opinnoissa.
- Parantaa opiskelijan valmiuksia käyttää matematiikan ohjelmistoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ensimmäisten matematiikan opintojaksojen keskeiset asiat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneille sekä annettujen tehtävien palauttamista määräajassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso auttaa pääsemään alkuun lukiomatematiikan opinnoissa ja parantaa valmiuksia käyttää matematiikan ohjelmistoja.

Tehokas alku lukiomatematiikan opintoja aloittavalle, suositellaan kaikille.

7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*

- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa tulkita käytyä keskustelua, lukuja ja aineistoa faktoihin pohjautuen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää, että matematiikka on universaali tieteenala ja monet matemaattiset merkinnät ovat globaaleja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen sekä formatiiviseen että summatiiviseen näyttöön. Arviointiin kuuluu myös opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu opintojaksossa määriteltyihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Oppiaineen ensimmäisillä opintojaksoilla painotetaan arvioinnissa muita opintojaksoja enemmän myös työskentelytaitoja ja niiden kehittymistä. Katso tarkemmin luku 5 (Arviointi).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan prosenttilaskennan periaatteet, opitaan käyttämään verrannollisuutta ongelmanratkaisussa sekä syvennetään murtolukujen laskutoimitusten osaamista. Lisäksi kerrataan potenssin laskusäännöt, vahvistetaan ymmärrystä funktion käsitteestä sekä yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteista. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

7.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiolain (714/2018) 11 §:n 1 momentin mukaan taito- ja taideaineiden opinnot ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Näiden aineiden opintoja voidaan sisällyttää paikalliseen opetussuunnitelmaan opiskelijalle valinnaisina opintoina koulutuksen järjestäjän päätöksellä. Opetussuunnitelma laaditaan näiltä osin lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan aikuisille soveltaen.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso sisältää runsaasti yhteismusisointia. Yhteismusisointitaitojen kehittäminen ja sitä kautta myös vuorovaikutteisuuden lisääminen ovat opintojakson yksi keskeinen osa-alue. Yhteismusisoinnin aikana opiskelija oppii hahmottamaan omaa rooliaan siinä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tuodaan esille musiikin parantavaa vaikutusta eri tasoilla. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus musiikilliseen ilmaisuun eri tavoin opintojakson aikana, minkä avulla hän voi avata omia musiikillisia lähtökohtiaan toisille opiskelijoille.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso tarjoaa katsauksen erilaisiin musiikkikulttuureihin. Opiskelijan musiikillinen maailmankatsomus laajenee ja hän kykenee näkemään musiikin merkityksiä myös toisten ihmisten näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson arviointi perustuu teoreettisten aihealueiden, yhteismusisoinnin ja kuuntelutehtävien omaksumiseen. Tämän lisäksi aktiivisuudella on merkittävä rooli arvosanan muodostumisessa. Opintojakson aikana opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus itsearviointiin, jonka avulla hän voi seurata tavoitteiden toteutumista ja mahdollisia kehitettäviä asioita.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Opintojaksolla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan. Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Opintojaksolla tutustutaan myös musiikkiteknologian suomiin mahdollisuuksiin osana musiikillista ilmaisua ja tuottamista. Opintojaksolla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta teorian ja käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon ja tekijänoikeuksiin.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa
- kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan
- analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä
- heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto
- suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit
- luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaiseen musiikkikulttuuriin tutustuminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan sen syvintä olemusta. Oman musiikillisen identiteetin lähtökohtien tunnistaminen auttaa tuomaan sille kontekstin ja laajentamaan näkökulmaa suomalaisesta musiikista osana kulttuurielämää.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suomalaiseen identiteettiin on musiikilla ollut merkittävä vaikutus. Opintojakson aikana opiskelija tulee tietoiseksi siitä, miten musiikki on ollut vaikuttamassa suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen kehitykseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden käyttää omaa musiikillista luovuuttaan osana musisointia ja musiikkiteknologiaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvostelulla 4-10.

Opintojakson arvostelu pohjautuu sen aikana läpikäytävien asiasisältöjen omaksumiseen. Tähän sisältyy teoreettista tietoa, kuuntelua ja sen analysointia sekä musisointia. Opintojakson aikana opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus asiasisältöjen omaksumisen itsearviointiin. Aktiivinen ote yhteismusisointiin vaikuttaa arvosanaan myönteisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan paremmin suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Opintojakson toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia, kuuntelua ja musiikkiteknologiaa. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiteknologian avulla pyritään edistämään opiskelijan valmiuksia tuottaa omaa musiikkia osana musiikillista itseilmaisua. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnemusiikkiin.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä
- suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin
- hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa
- tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset
- musiikkikulttuurit kulttuurin osana
- monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle laajan näkemyksen musiikin merkityksestä osana eri maiden kulttuuria. Laajaan musiikin tyylikirjoon tutustuminen auttaa jäsentämään opiskelijalle sitä, millaiset eri maiden musiikilliset juuret ovat. Opintojaksolla tarkastellaan myös musiikin roolia yhteiskunnallisena vaikuttajana: musiikki puhuttelee ja sen avulla voidaan vaikuttaa yhteiskuntaan monin eri tavoin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eri musiikin tyylikirjoihin ja historiaan tutustuminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään ja näkemään paremmin eri yhteiskuntien kehityskulun ajan saatosta aina näihin päiviin saakka.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle hyvän pohjan nähdä paremmin musiikin merkitystä osana yhteiskuntaa ja sen hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarvostelu 4-10.

Opintojakson päämääränä on oppia perusteet taidemusiikin historiasta. Taidemusiikin eri muodot ja tyylillinen tuntemus ovat keskeisiä opintojaksosta suoriutumisen kannalta. Edellä mainittua opiskellaan historiatiedon, kuuntelun, nuottianalyysin ja musisoinnin avulla mahdollisuuksien mukaan. Opiskelijalle mahdollistetaan opintojakson aikana tilanteita, joissa hän pääsee jäsentämään jo opittua ja kykenee samalla hahmottamaan, mitkä asiat kaipaavat vielä lisää harjoittelua.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan eri maiden musiikkikulttuureja osana globaalia maailmaa. Hän kykenee hahmottamaan musiikin merkitystä osana kulttuurin laajaa kenttää. Opintojakson aikana opiskelija tulee entistä tietoisemmaksi omasta musiikillisesta identiteetistään ja lähtökohdistaan osana länsimaista musiikkikulttuuria. Hän tutustuu eri musiikkityyleihin käytännön musisoinnin, kuuntelun ja musiikkiteknologian avulla mahdollisuuksien mukaan.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa
- ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta
- syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista
- hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu
- musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan
- musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeinen teema on tutustua musiikin rooliin mediassa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opintojaksolla havainnollistetaan musiikin kykyä vahvistaa vuorovaikutusta, mielikuvia ja tunteita usealla eri tasolla. Musiikin vaikutusta yhteiskuntaan pyritään havainnollistamaan usein eri tavoin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson päätyö on luoda oma pienimuotoinen musiikkituotos: esimerkiksi digivideotarina, jossa yhdistyvät kuvat, ääni ja mahdollisesti tekstikin. Valmis tuotos heijastelee opiskelijan omaa kädenjälkeä ja luovuutta ja sen valmiiksi saattaminen tarjoaa luovaa ongelman ratkaisua monin eri tavoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarvostelu 4-10.

Opintojakson arviointi painottuu omaan musiikkituotokseen/-projektiin ja sen valmiiksi saattamiseen prosessina. Opintojakson aikana opiskelijalle opetetaan työkalut oman musiikkituotoksen laatimiseen ja lopulta hän voi päästää luovuuden irti, tutkia omia mieltymyksiään ja luoda itsensä näköinen tuotos. Tuotoksessa käytetyn musiikin rooli arvioinnissa on keskeinen osatekijä. Opiskelijalle annetaan mahdollisuus pohtia itse ja perustella valitsemansa musiikin käyttöä työssään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, mediassa ja yhteiskunnassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Opintojakson aikana kehitetään opiskelijan luovaa osaamista musiikillisessa prosessissa musiikkiteknologiaa apuna käyttäen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia. Opintojakso voidaan suorittaa osana taiteiden välistä yhteisprosessia.

Kuoro-/Yhtyelaulu, 2 op (MU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppia äänenmuodostusta ja laulutekniikkaa yleisesti

- Valmistaa opiskelija moniäänisen laulun saloihin
- Opiskelija harjaantuu laulajana osana yhteislaulantaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana harjoitellaan lauluohjelmisto, joka koostuu perinne- ja populaarimusiikista
- Opintojakson päättää yhdessä opetellun lauluohjelmiston esittäminen sovitussa tilaisuudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kuoro-/Yhtyelaulun yksi perustarkoituksista on yhdessä musisointi laulaen. Jokainen opiskelija oppii hahmottamaan oman roolinsa osana lauluyhtyettä ja tiedostamaan vuorovaikutuksen merkityksen osana sitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laululla on ollut kautta aikaen oma roolinsa eri kulttuureissa ja yhteisöissä. Sen avulla voidaan lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sen yleissivistävä merkitys osana yhteiskuntaa on ilmeinen.

Hyvinvointiosaaminen

Laulun voimaannuttava vaikutus on ilmeinen. Laulu toimii erinomaisena tunteidenpurkukanavana ja auttaa identiteetin rakentumisessa. Musisointi laulaen edesauttaa hyvinvointia merkittävästi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi keskittyy seuraaviin asioihin:

- Sävelien hahmottaminen laulamisen avulla
- Moniäänisen laulun hallitseminen
- Oman roolin tiedostaminen osana yhtyelaulua
- Aktiivinen ja motivoitunut ote laulamiseen

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan perusteet äänenmuodostuksesta ja yleisesti laulutekniikasta. Opintojakson aikana opiskelija omaksuu moniäänisen laulun salat. Opintojakson aikana harjoitellaan lauluohjelmisto, joka koostuu perinne- ja populaarimusiikista. Opintojakson päättää ohjelmiston esittäminen yhteisesti sovitussa tilaisuudessa. Opintojakso on mahdollista suorittaa yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakso voidaan suorittaa yhdessä ML9.1 -opintojakson kanssa.

Festivaalin järjestäminen, 2 op (MU14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perehdyttää opiskelija kulttuuritapahtuman järjestämiseen teoriassa ja käytännössä
- Osoittaa kulttuurin tuotteistamisen merkitys uusia työpaikkoja luovana tekijänä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöstä vastaa Kamarimusiikki.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Festivaalin järjestelytehtävissä toimiminen tarjoaa oivan tilaisuuden nähdä lähemmin musiikkikulttuurin merkitystä osana ympäröivää yhteiskuntaa. Opintojakson tavoitteena on laajentaa opiskelijan näkökulmaa musiikkitapahtumista ja niiden vaikuttavuudesta.

Hyvinvointiosaaminen

Musiikkitapahtumilla on hyvinvointia edistävä vaikutus. Opiskelijalla on ainutlaatuinen mahdollisuus nähdä opintojakson myötä musiikin positiivinen vaikutus tapahtumissa mukana olevien ihmisten keskuudessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista otetta festivaaliopintoihin liittyvässä työskentelyssä ja mahdollisen tapahtuman - tai tapahtumien - järjestelytehtävissä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson ajatuksena on perehdyttää kulttuuritapahtuman järjestämiseen teoriassa ja käytännössä sekä osoittaa kulttuurin tuotteistamisen merkitys uusia työpaikkoja luovana tekijänä. Kamarimusiikin kanssa yhteistyössä joka toinen vuosi järjestettävä opintojakso.

Monitaiteellinen musiikkiprojekti, 2 op (TAIM)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja
- Oppia hahmottamaan musiikkia laajemmin isomman projektityön kautta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso suoritetaan yleisimmin opiskelijoiden yhteisprojektina, kuten musikaalina tai laajamittaisena konserttina. Yhdessä tehtävät projektit edistävät yhteisöllisyyttä, yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä kehittävät yhdessä tekemisen ja oppimisen taitoja. Opiskelija ymmärtää, että yhteisprojektien keskeinen huomioon otettava asia on kyetä kuuntelemaan ja hyväksymään muiden ajatuksia projektin toteuttamisesta sekä tuoda omaa kädenjälkeään näkyville siinä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Musiikki on iso osa kulttuuria. Monitaiteellinen musiikkiprojekti auttaa hahmottamaan kulttuurin merkitystä niin omassa yhteisössä kuin laajemminkin. Opiskelijan mahdollisuus olla mukana musiikkiprojektissa antaa hänelle perspektiiviä siitä, mitä isomman kokonaisuuden kulttuurituottaminen vaatii.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitaiteellisen musiikkiprojektin polttoaineena toimii luovuus. Valmiista kokonaisuudesta tulee juuri sen esittäjien näköinen ja heidän kädenjälkensä näkyy siinä merkittävällä tavalla. Opiskelijalle tarjotaan useita mahdollisuuksia vaikuttaa tuotoksen lopputulokseen ja tämä edellyttää ja kehittää luovaa osaamista ja ajattelemista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

Arvioinnin keskeinen perusta on opiskelijan aktiivisuudessa musiikkiprojektia kohtaan. Hänen tulee olla valmis tekemään töitä, ideoimaan uutta ja työskentelemään yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa. Hän on aktiivinen yhteisön jäsen ja hoitaa oman roolinsa kunnialla loppuun saakka.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti. Opintojakso toteutetaan joka kolmas vuosi.

7.15. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*

- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Valinnainen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija perehtyy oppimisen prosesseihin liittyvään psykologiseen tietoon
- opiskelija kykenee arvioimaan omaa opiskeluaan kurssilla omaksutun psykologisen tiedon avulla

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija perehtyy oppimisen teorioihin ja oppimisstrategioihin, mikä edesauttaa itsensä kehittämistä.
- Opiskelija saa tietoa unen merkityksestä hyvinvoinnille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija oppii perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä.
- Opiskelija saa tietoa ja esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaispalautetta. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi opintojakson alkupuolella pidettävällä osaamisen alkukartoituksen testillä, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, arvosteltavat ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin, vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Psykologian opintojakso toimiva ja oppiva ihminen on kaikille opiskelijoille pakollinen psykologian opintojakso. Lukion uuden oppiaineen ainoaa pakollista opintojaksoa ei voi suorittaa tenttimällä. Opiskelija saa perustiedot psykologia tieteestä ja sen soveltamisen mahdollisuuksista.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija osaa soveltaa identiteetin kehitykseen liittyvää kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ymmärtämiseen

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija oppii ihmisen yksilöllisestä kehityksestä ja siitä, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja eettisissä kysymyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan käyttää myös vertaispalautetta. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija perehtyy kehityksen osa-alueisiin ja niihin vaikuttaviin tekijöihin. Opiskelija tutustuu erityisesti lapsuus- ja nuoruusiän kehityspsykologisiin teorioihin ja tutkimuksiin ja oppii ymmärtämään miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*

- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Erilaisiin tutkimusmenetelmiin perehtyminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- Esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä, kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija ymmärtää kognitiivisten perustoimintojen eli havaitsemisen, muistin ja tarkkaavaisuuden perusprosesseja. Opiskelija oppii ymmärtämään miten hermoston toimintaa ja kognitiivisia perusprosesseja tutkitaan.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen merkityksen
- Opiskelija saa perustietoja alueellisista tahoista, jotka auttavat eri ikäisiä ihmisiä mielenterveydellisissä haasteissa

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*

- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen merkityksen hyvinvoinnille. Opiskelija tiedostaa, että myönteiset tunteet vahvistavat hyvinvointia. Myönteinen tunnevire ylläpitää motivaatiota ja edesauttaa tavoitteiden saavuttamista sekä auttaa tekemään oman elämän kannalta mielekkäitä ratkaisuja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa tietoa tunnesäätelyyn liittyvistä asioista. Tunteiden säätelyn taidoilla kykenee edesauttamaan sosiaalisten vuorovaikutustilanteiden toimivaa etenemistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää tunteiden universaalisuuden ja kulttuurisidonnaisuuden.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija ymmärtää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen merkityksen ja osaa kuvailla mielenterveyteen vaikuttavia psykologisia, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä. Opiskelija osaa eritellä tunteiden merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*

- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija kykenee erottamaan yksilökeskeisten ja yhteisökeskeisten kulttuurien vaikutuksia ihmisen ajatteluun ja käyttäytymiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija itse arvioi esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Opintojakson aikana voidaan myös hyödyntää vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin ja vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija osaa tarkastella yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena. Persoonallisuusteorioihin, persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa käsitteleviin tutkimuksiin ja tutkimusmenetelmiin perehtymällä opiskelija ymmärtää persoonallisuuden käsitteen laajuuden.

Sosiaalipsykologia, 2 op (PS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu sosiaalipsykologiaan tieteenä

- Opiskelija ymmärtää sosiaalipsykologisen tiedon perustuvan tieteelliseen tutkimukseen
- Opiskelija ymmärtää ihmisen sosiaalisen toiminnan perusteet
- Opiskelija tunnistaa sosiaalisen vaikuttamisen keinoja
- Opiskelijan ymmärrys itsestään ryhmän jäsenenä vahvistuu
- Opiskelija saa valmiuksia analysoida ryhmien erilaisia vuorovaikutusprosesseja
- Opiskelija osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa
- Opiskelija saa valmiuksia ymmärtää ympäröivän kulttuurin merkityksen sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sosiaalipyskologian keskeiset käsitteet
- Sosiaalipsykologian tutkimusmenetelmät
- Sosiaalipsykologian klassikkotutkimukset ja ajankohtainen tutkimus
- Ihminen ryhmän jäsenenä
- Roolit ja normit ryhmässä
- Ryhmien väliset suhteet
- Ihminen yksilö- ja yhteisökeskeisissä kulttuureissa
- Sosiaalisen havaitsemisen periaatteita

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Sosiaalipsykologisen tiedon omaksuminen kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään.
- Opiskelija ymmärtää empatian merkityksen erilaisissa sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija ymmärtää yksilökeskeisten ja yhteisökeskeisten kulttuurien tunnusomaisia piirteitä ja niiden vaikutuksia yksilöön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4 - 10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Voidaan käyttää myös vertaispalautetta soveltavalla tavalla. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esim. opintojakson alussa pidettävällä alkukartoituksella, opintojakson edetessä pidettävillä välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden näkyväksi tekeminen: Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista näytöistä: opiskelijan tuntityöskentely, arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamiseen. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itsearviointiin, vertaispalautteeseen, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Sosiaalipsykologian opintojakson aikana perehdytään sosiaalipsykologian keskeiseen käsitteistöön ja tieteelliseen tutkimustietoon.

Opiskelijat pääsevät tutustumaan sekä vanhoihin sosiaalipsykologian klassikkotutkimuksiin että ajankohtaiseen alan tutkimustietoon.

Opintojakson aikana käydään läpi ryhmään kuulumisen merkitystä ja problematiikkaa.

Kohti psykologian ylioppilaskoetta, 1 op (PS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla käydään läpi lukion psykologian opintojaksojen keskeisiä sisältöjä
- Opintojaksolla tutustutaan vanhoihin psykologian ylioppilaskokeiden tehtäviin
- Opintojakson aikana harjoitellaan psykologian erityyppisiin tehtäviin vastaamista
- Opiskelija saa hyvät valmiudet vastata psykologian yo-kokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion psykologian oppimäärän keskeiset asiat käydään läpi
- Tutustutaan psykologian ylioppilaskokeen tehtäviin
- Harjoitellaan vastaamaan erityyppisiin psykologian tehtäviin
- Harjoitellaan omaa vastaustekniikkaa ja tutustutaan mallivastauksiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija hallitsee psykologian tieteellistä käsitteistöä ja kykenee soveltamaan osaamistaan erilaisissa toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Opiskelija saa opettajalta kirjallista ja suullista palautetta opintojakson alussa pidettävästä alkukartoituksen testistä. Opintojakson aikana voidaan hyödyntää vertaispalautetta analysoimalla muiden opiskelijoiden harjoitustehtäviä. Laajoista kirjallisista oppimistehtävistään opiskelija saa kirjallista ja suullista palautetta opettajalta opintojakson aikana. Opintojakson lopussa pidetään preliminäärikoetta vastaava, arvioitava kirjallinen koe. Arvioinnissa painottuu psykologisen käsitteistön hallinta ja psykologisen tiedon soveltamisen taito.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu opiskelijoille, jotka aikovat osallistua psykologian yo-kokeeseen.

Kerrataan lukion psykologian opintojaksojen keskeistä sisältöä.

Opintojakson aikana opiskelija kykenee kehittämään omaa vastaustekniikkaansa.

Opiskelijan psykologian osaaminen ja asioiden soveltamisen taito vahvistuvat.

Rentoudu ja hallitse stressiä, 2 op (PS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijoiden hyvinvoinnin lisääminen
- stressinhallinnan ja rentoutumismenetelmien harjoittelu

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokonaiskuvan luominen stressin käsitteestä ja stressin lähteistä
- oman elämän stressitekijöiden kartoittaminen
- stressin ja palautumisen mittaaminen
- erilaisiin stressinhallintamenetelmiin tutustuminen
- monipuoliset käytännön rentoutusharjoitukset
- resilienssi
- stressin ja mielen hyvinvoinnin vaikutus yksilön ja yhteisön turvallisuuteen
- positiivinen psykologia ja luonteenvahvuudet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija saa välineitä ymmärtää kokonaisvaltaista hyvinvointia ja palauttamisesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija ymmärtää, miten biologiset, sosiaaliset ja psyykkiset tekijät vaikuttavat henkilön hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse omien stressinhallintatietojensa ja taitojensa kehitystä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi henkilökohtaisilla keskusteluilla tai muulla palautteella.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

Opintojakson arviointi perustuu oppitunneille osallistumisen lisäksi muuhun näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso keskittyy opiskelijoiden hyvinvoinnin lisäämiseen syventämällä opintojakson "Tunteet ja mielenterveys" teemoja käytännön harjoituksilla. Opintojakso on myös osa turvallisuusopintoja. Jakson aikana luodaan kokonaiskuva stressin käsitteestä ja siitä, miten stressiä voi yrittää hallita. Jakson pääasiallisena tavoitteena on tutustua erilaisiin palautumista edistäviin menetelmiin/harjoitteisiin ja löytää niistä itselleen parhaiten sopivia menetelmiä/harjoitteita. Opintojakson käytyään opiskelija ymmärtää, mikä merkitys stressinhallinnalla on yksilön hyvinvoinnille sekä sen kautta yksilön ja yhteisön turvallisuudelle. Opintojakson voi suorittaa lukio-opintojen alku-, keski- tai loppuvaiheessa.

7.16. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystiedon opinnot ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka suorittavat lukiokoulutuksen aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan. Terveystiedon opintoja voidaan sisällyttää paikalliseen opetussuunnitelmaan opiskelijalle valinnaisina opintoina koulutuksen järjestäjän päätöksellä. Opetussuunnitelma laaditaan näiltä osin lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan aikuisille soveltaen.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli
- terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot

- terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta
- seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet
- mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan
- opiskeluhyvinvointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen vahvistamiseksi voidaan opintojaksolla tehdä seurantaa omista elintavoista pitämällä esimerkiksi uni-, ruokailu- tai liikuntapäiväkirjaa. Seurantatuloksia on mahdollista analysoida ja analyysin perusteella miettiä parannusehdotuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistavia työtapoja ovat esimerkiksi tiivistelmien kokoaminen parin tai ryhmän kanssa, muut pari- ja ryhmätyöt tai esitelmät opintojakson aihealueista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan tunnistamaan ihmisen voimavaroja ja terveyttä määritteleviä tekijöitä sekä selittämään eri terveyskulttuurien muodostumista ja arvioimaan niiden vaikutusta terveydelle. Opintojaksolla sovelletaan eri sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä. Lisäksi opitaan tunnistamaan omiin elintapoihin vaikuttavia tekijöitä ja arvioimaan elintapojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle ja antamaan ehdotuksia terveyttä edistävistä elintavoista tai vaarantavien elintapojen ehkäisystä.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi
- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi
- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Terveyteen liittyvän tutkimuksen suunnittelu, toteutus, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen tukevat monitieteisen ja luovan osaamisen kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa voidaan tutustua esimerkiksi erilaisiin medioihin ja kerätä niistä ajankohtainen kokoelma artikkeleita, uutisia tai dokumentteja, joissa käsitellään ympäristön vaikutuksia terveyteen. Yhteiskunnallisen osaamisen kehittämiseksi voidaan opintojakson aikana tehdä myös vierailuita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää monipuolista tutkimus- ja arkitietoa sekä vertailemaan lähteiden luotettavuutta. Tutustumme terveysviestinnän muotoihin ja vaikutuskeinoihin sekä analysoimme terveysviestinnän merkitystä terveyskäsityksille ja terveydelle. Fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön vaikutukset terveyteen ovat opintojakson keskeisiä teemoja. Opiskelija oppii arvioimaan omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle. Myös riippuvuuden muodot ja niiden syntyyn vaikuttavat tekijät sekä terveys- ja muut haitat käydään opintojaksossa läpi.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia
- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- tsehoito ja omahoito

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen vahvistamiseksi tarkastellaan esimerkiksi omien kulutustottumuksien tai elinympäristöjen vaikutusta hyvinvointiin ja terveyteen. Myös ympäristön vaikutusta omiin kulutustottumuksiin (esim. mainosanalyysi) voidaan pohtia. Opintojaksolla pohditaan ja ratkotaan yhdessä myös terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaalien terveys- ja hyvinvointikysymysten pohdintaa esimerkiksi YK:n Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitteiden parissa tai muissa opintojakson aihepiireissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, tutkielma, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan terveyden edistämiseen ja sairauksien ehkäisyyn eri aikakausina. Käymme läpi keskeisiä tarttumattomien ja tartuntatautien hoitoa ja ehkäisyä sekä arvioimme sairauksien ja tautien merkitystä yksilöstä yhteiskuntaan. Tarkastelemme myös sosiaali- ja terveyspalveluita ja miten niihin hakeudutaan erilaisissa tilanteissa. Tärkeinä teemoina ovat opintojaksossa terveyteen ja sairauksiin liittyvät eettiset kysymykset ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti.

Terveystiedon kertaus, 1 op (TE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt voidaan osittain sopia opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkintään tulee suorittaa opintojaksoon kuuluvat mahdolliset arvioitavat tehtävät, esseet, testit ja kokeet hyväksytysti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso. Laajuus: 1 op. Suoritusmerkintä.

Ensiapuvalmiudet, 1 op (TE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ensiavun perusteiden hallinta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Auttamistoiminta onnettomuudessa ja sairauskohtauksessa
- Hätäensiavun perusteet
- Haavat
- Tavallisimmat sairauskohtaukset
- Palovammat ja sähkön aiheuttamat vammat
- Nivelvammat ja murtumat
- Myrkytykset
- Auttaminen mielenterveyteen liittyvissä asioissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saamiseksi opiskelijan tulee suorittaa opintojaksoon kuuluvat mahdolliset tehtävät, testit ja kokeet hyväksytysti sekä osallistua opetukseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käydään läpi ensiavun perusteet. Ensiapuvalmiudet ovat osa lukion turvallisuusopintoja.

7.17. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

*Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen***

sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.17.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä reippaasti ja monipuolisesti niin luokkatilanteissa kuin koulun ulkopuolellakin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelija syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija löytää itselleen oppimista edistäviä työkaluja ja menetelmiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti opiskelemalla.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen.
- Opiskelija kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi.
- Opiskelija kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija saa tietoa hyvinvointiin liityvistä asiosta kurssilla käytettävien materiaalien avulla.
- Vuorovaikutus muiden opiskelijoiden kanssa edesauttaa opiskelijan hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vapaamuotoisia ja tuttavallisia arkeen liittyviä vuorovaikutustilanteita sekä keskustelun ylläpitämiseen tarvittavia strategioita ja ääntämistä.

Tavoitteena on myös pohtia eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija perehtyy suomenruotsalaisiin, ruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin.
- Opiskelija tuntee ruotsinkielisiä medioita ja pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelija perehtyy kiinnostaviin ajankohtaisiin asioihin ruotsiksi.
- Opiskelija osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan

tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on oppia kertomaan omasta kotimaasta ja -seudusta ruotsiksi, tutustua suomenruotsalaisuuteen ja/tai ruotsinsuomalaisuuteen, kehittää tekstinlukutaitoja ja kykyä tuottaa omaa tekstiä sekä vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssin aikana voidaan esimerkiksi laatia aihepiiriin liittyvä pieni esitelmä tai muu tuotos, joka esitetään ja arvioidaan pienryhmissä vertaisarviointina.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija perehtyy oppimateriaaleihin, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija harjoittelee tuottamaan mielipidetekstejä opintojaksoon liittyvistä aiheista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja omien tekstien tuottamista. Vahvistetaan aihepiirien sanaston ja teksteissä olevien / tarvittavien rakenteiden hallintaa sekä mielipiteen perustelemista. Kurssin yhtenä tuotoksena voi olla esimerkiksi aihepiiriin liittyvä puhe, joka esitetään ja arvioidaan pienryhmissä.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelija harjoittelee mm. työhakemuksen ja CV:n tekoa sekä työhaastattelua.
- Opiskelija tutustuu yrittäjyyteen ja erilaisiin mahdollisuuksiin löytää sopivia jatko-opiskelu ja työpaikkoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija ymmärtää ruotsin kielen merkityksen lukion jälkeen kotimaassa erityisesti suomenruotsalaisilla alueilla.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija käyttää ruotsin kieltä rohkeasti omien kykyjensä mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on harjoitella työelämässä ja työnhaussa tarvittavia vuorovaikutustaitoja, oppia opiskelu- ja työsanastoa, syventää tekstinlukustrategioita ja harjoitella muodollisissa tilanteissa (mm. työhakemus, työhaastattelu) tarvittavaa kielitaitoa. Tavoitteena on myös tutustua opiskelu-, työ- ja yhteistyömahdollisuuksiin Pohjoismaissa ja harjoitella esimerkiksi tiedon tiivistämistä ja/tai videomuotoisen tuotoksen tekemistä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija vankentaa puhumisen sujuvuutta ja harjoittelee suullisen esityksen pitämistä ruotsin kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelijalle pyritään mahdollisuuksien mukaan tarjoamaan aitoja ruotsinkielisiä kontakteja erilaisissa ympäristöissä kotipaikkakunnan sijainti huomioon ottaen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin. Opintojakson lopuksi suoritetaan valtakunnallinen suullisen kielitaidon koe.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa suullisen viestinnän ja puhutun kielen ymmärtämisen taitoja, aktivoida ja kerrata aiemmin käytyjen opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja valmistautua Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeeseen (erillinen todistus). Lisäksi omaa suullista kielitaitoa arvioidaan suhteessa kehittyvän kielitaidon taitotasokuvauksiin. Sisällöt koostuvat jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteista. Opintojakson aikana hyödynnetään mahdollisuuksien ja opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan ajankohtaisia aiheita ja monimediaisia materiaaleja.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille.
- Opiskelija laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä.
- Opiskelija tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelija perehtyy kestävään kehitykseen ja elämäntapaan oppimateriaalien välityksellä.
- Opiskelija ottaa huomioon eettisyyden ja vastuullisuuden sosiaalisen median käytössä sekä saa tietoa sananvapaudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin. Opintojakson aikana tai lopussa suoritetaan ylioppilaskokeen preliminäärikoe tai muu vastaava laaja koe.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on syventää erityisesti tekstin lukemis- ja tuottamistaitoja, tutustua eri tekstityyppien piirteisiin ja hioa kirjallista ilmaisua. Kerrataan rakenteita ja vahvistetaan aihepiirien sanastoa ja kuullunymmärtämistä. Opintojakson aikana tai lopussa suoritetaan ylioppilaskokeen preliminäärikoe tai muu vastaava laaja koe.

Lue, kuuntele ja kirjoita paremmin, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syvennetään ja täydennetään oppiaineen pakollisten opintojaksojen aihepiirejä ja rakenteita
- harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja
- keskitytään erityisesti luetun ja kuullun ymmärtämiseen sekä kirjalliseen tuottamiseen
- laajennetaan ja syvennetään pakollisten opintojaksojen aihepiirien sanavarastoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitellään esimerkiksi ajankohtaisia aiheita tai kulttuuriaiheita eri tekstilajeja ja medioita hyödyntäen
- harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen
- kirjoitetaan erilaisia kirjallisia tuotoksia
- kerrataan keskeisiä rakenteita kirjallisesti ja suullisesti
- laajennetaan sanavarastoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija perehtyy monipuolisesti erilaisiin ajankohtaisiin tai kulttuuriin liittyviin aiheisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija harjoittaa vuorovaikutustaitojaan työskentelemällä muiden opiskelijoiden kanssa.

- Opiskelija hyödyntää opiskelussa eri medioita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään esimerkiksi ajankohtaisia aiheita tai kulttuuriaiheita eri tekstilajeja ja medioita hyödyntäen. Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen, vahvistetaan luetunymmärrystaitoa ja kirjoitetaan erilaisia kirjallisia tuotoksia. Samalla laajennetaan sanavarastoa ja kerrataan aiemmin opittuja rakenteita.

Opintojakso on tarkoitettu käytäväksi pakollisten opintojaksojen jälkeen ja sitä suositellaan erityisesti ylioppilaskokeeseen osallistuville.

Kertaa ruotsin perusasioita, 2 op (RUB19)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- peruskoulussa opiskellun sanaston mieleen palauttaminen ja sanavaraston laajentaminen
- ruotsin kielen perusrakenteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija saa luottamusta omiin kykyihinsä sopivan tasoisten harjoitusten kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija harjoittelee ruotsin kielen perustaitoja työskentelemällä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, joille ruotsi on peruskoulussa tuottanut vaikeuksia tai jotka kokevat tarvitsevansa muistin virkistämistä. Jakson aikana edetään rauhalliseen tahtiin kerraten ja vahvistaen peruskoulussa opiskeltuja asioita, perussanastoa ja keskeisiä rakenteita. Tavoitteena on saavuttaa sellainen taso, josta on helppo jatkaa pakollisten opintojaksojen opiskelua. Opintojakson voi käydä myös lukio-opintojen myöhemmässä vaiheessa, mikäli perusasioiden kertaus on tarpeen. Tarkka sisältö määräytyy opiskelijoiden toiveiden ja tason mukaisesti. Opintojaksoa ei suositella tentittäväksi.

Kohti ruotsin ylioppilaskoetta, 2 op (RUB110)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- käsitellään pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen aihepiirejä
- harjoitellaan ylioppilaskoetta varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan eri aihepiirien sanastoa
- kerrataan keskeiset kielioppirakenteet
- harjoitellaan kuuntelua
- kirjoitetaan ylioppilaskokeen tehtävien kaltaisia kirjoitustehtäviä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti kielikokeen eri tehtävätyyppejä ja palautetaan mieliin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana käytyä kielioppia, käsiteltyjä aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Lisäksi laajennetaan kielen rakenteiden tarkempaa tuntemusta opiskelijaryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaan.

7.18. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op (TO1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Osaaminen arjessa, 2 op (TO2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson suoritettuaan opiskelija on soveltanut lukiossa opiskelemiaan taitoja käytännön työtehtävissä esimerkiksi vapaaehtoistoiminnassa, työelämässä tai kansainvälisessä toiminnassa.
- Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan toimintaperiaatteista, kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista sekä vahvistaa opiskelijan uskoa omaan osaamiseensa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Koulussa opittujen taitojen hyödyntäminen lukion ulkopuolella, opiskelijan vahvuuksien tunnistaminen ja niiden vahvistaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hyväksytty). Koulun ulkopuolella suoritetun opintojakson on oltava lukio-opetuksen tavoitteita tukeva ja sen laajuuden on vastattava lukion opintojakson laajuutta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija soveltaa oppimiaan taitoja työelämässä, vapaaehtoistiminnassa tai kansainvälisessä toiminnassa.

Someviestintä ja markkinointi, 2 op (TO3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.19. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten

välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden*

kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Kieliopinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.19.1. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (ESB)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Espanjan perustason alkeet 1, 2 op (ESB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan espanjan kielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija hahmottaa espanjan aseman maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan espanjan asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta rutiininomaisissa viestintätilanteissa ja niissä tarvittavia keskeisimpiä viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Espanjan perustason alkeet 2, 2 op (ESB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään espanjan kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään espanjan kieltä maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe,

opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1-A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen arkitilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Espanjan perustason alkeet 3, 2 op (ESB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- opiskelija harjoittelee tavanomaisia asiointitilanteita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät arjen sosiaalisiin kohtaamisiin, tavanomaisiin asiointitilanteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin sekä kouluun.

Espanjan perustaso 1, 2 op (ESB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään espanjaa tiedonhankinnan välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Espanjan perustaso 2, 2 op (ESB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on harjoitella vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista espanjan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3-A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Espanjan perustaso 3, 2 op (ESB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään espanjaa itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan espanjankielisen maailman kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman espanjankielisen tuotoksen.

Espanjan perustaso 4, 2 op (ESB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opintojakson aikana harjoitellaan espanjan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Harjoitellaan espanjan kielen käyttämistä esimerkiksi jatko-opintoihin tai työnhakemiseen liittyvissä tilanteissa.

Espanjan perustaso 5, 2 op (ESB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä.
- Opintojakson aikana vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin, esimerkiksi globaalit ympäristökysymykset, espanjankielisissä medioissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään eri tasoisten ja pituisten ajankohtaisten espanjankielisten tekstien lukutaitoa. Lisäksi syvennetään opiskelijan taitoa tuottaa espanjaa vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Kohti espanjan ylioppilaskoetta, 2 op (ESB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan ja täydennetään eri aihepiirien sanastoa
- kerrataan keskeiset kielioppirakenteet
- harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja
- harjoitellaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitellään eri aihepiirejä ja tekstilajeja eri medioita hyödyntäen
- harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen
- kirjoitetaan ylioppilaskokeen tehtävien kaltaisia kirjoitustehtäviä
- kerrataan keskeisiä rakenteita kirjallisesti ja suullisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Käsitellään vaihtelevasti eri aihekokonaisuuksia ja syvennetään aikaisempien opintojaksojen aikana opiskeltuja aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen).

7.19.2. Vieraat kielet, italia, B3-oppimäärä (ITB)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion

jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Italian perustason alkeet 1, 2 op (ITB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan italian kielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija hahmottaa italian aseman maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan italian asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta rutiininomaisissa viestintätilanteissa ja niissä tarvittavia keskeisimpiä viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Italian perustason alkeet 2, 2 op (ITB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään italian kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään italian kieltä maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1-A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen arkitilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Italian perustason alkeet 3, 2 op (ITB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija harjoittelee tavanomaisia asiointitilanteita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät arjen sosiaalisiin kohtaamisiin, tavanomaisiin asiointitilanteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin sekä kouluun.

Italian perustaso 1, 2 op (ITB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään italiaa tiedonhankinnan välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Italian perustaso 2, 2 op (ITB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on harjoitella vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista italian kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3-A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutustutaan

erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Italian perustaso 3, 2 op (ITB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään italiaa itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan italiankielisen maailman kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman italiankielisen tuotoksen.

Italian perustaso 4, 2 op (ITB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opintojakson aikana harjoitellaan italian kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Harjoitellaan italian kielen käyttämistä esimerkiksi jatko-opintoihin tai työnhakemiseen liittyvissä tilanteissa.

Italian perustaso 5, 2 op (ITB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä.
- Opintojakson aikana vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin, esimerkiksi globaalit ympäristökysymykset, italiankielisissä medioissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös

vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään eri tasoisten ja pituisten ajankohtaisten italiankielisten tekstien lukutaitoa. Lisäksi syvennetään opiskelijan taitoa tuottaa italiaa vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Kohti italian ylioppilaskoetta, 0 op (ITB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan ja täydennetään eri aihepiirien sanastoa
- kerrataan keskeiset kielioppirakenteet
- harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja
- harjoitellaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitellään eri aihepiirejä ja tekstilajeja eri medioita hyödyntäen
- harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen
- kirjoitetaan ylioppilaskokeen tehtävien kaltaisia kirjoitustehtäviä
- kerrataan keskeisiä rakenteita kirjallisesti ja suullisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus

vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Käsitellään vaihtelevasti eri aihekokonaisuuksia ja syvennetään aikaisempien opintojaksojen aikana opiskeltuja aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen).

7.19.3. Vieraat kielet, japani, B3-oppimäärä (JAAAB)

Oppiaineen tehtävä

Aasian ja Afrikan kielillä tarkoitetaan maailman valtakieliä, kuten japania, kiinaa ja arabiaa, joissa käytetään monenlaisia kirjoitusjärjestelmiä.

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä. Opetus auttaa opiskelijaa muodostamaan käsityksen kohdekielen eurooppalaisista kielistä poikkeavista erityispiirteistä sekä kehittymään kohdekielen kirjoitusmerkistön hallinnassa.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suullisen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tieteen- ja tiedonaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Japanin perustason alkeet 1, 2 op (JAAAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKAAB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin ja hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *tutustuu vähitellen kirjaimistoon ja kirjoitusmerkkeihin ja harjoittelee niiden tunnistamista ja lukemista*

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelijan minäpystyvyys kasvaa, kun hän huomaa pystyvänsä oppimaan äidinkielestään poikkeavan kirjoitusjärjestelmän perusteet.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija tutustuu kohdekielen tavallisimpiin kohteliaisuuteen liittyviin ilmauksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan japanin kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja. Tutustutaan vähitellen kirjoitusmerkkeihin ja harjoitellaan niiden tunnistamista ja lukemista.

Japanin perustason alkeet 2, 2 op (JAAAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKAAB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *harjoittelee kirjoittamaan lisää*
- *tutustuu mahdollisuuksien mukaan siihen, kuinka kieltä kirjoitetaan digitaalisilla työvälineillä.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija harjoittelee kohdekielen kulttuuriin sopivaa toimimista ja viestintää arjen sosiaalisissa kohtaamistilanteissa ja arkisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.1 kirjoitettu kieli, A1.2 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Harjoitellaan kirjoittamaan lisää (yksinkertaistettuja) merkkejä ja suppeita viestejä. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan siihen, kuinka kieltä kirjoitetaan digitaalisilla työvälineillä.

Japanin perustason alkeet 3, 2 op (JAAAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKAAB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *harjoittelee kirjoittamista ja omien lyhyiden tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet (arjessa), tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija harjoittelee kirjoittamista ja omien lyhyiden tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.1 kirjoitettu kieli, A1.2 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Käsitellään aihepiirejä ja tilanteita, jotka liittyvät jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin. Harjoitellaan lukemaan yhä enemmän yleisimpiä kirjoitusmerkkejä. Harjoitellaan yksinkertaistettujen kirjoitusmerkkien kirjoittamista ja omien lyhyiden kirjoitusmerkeillä kirjoitettujen tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.

Japanin perustaso 1, 2 op (JAAAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKAAB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *kehittää kirjoitustaitoaan*
- *oppii hyödyntämään perinteisiä ja digitaalisia sanakirjoja ja sanastoja.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija tutustuu kohdekielen arjen tapoihin ja traditioihin.
- Opiskelija vertailee kohdekielen kulttuuria omaan kulttuuriinsa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.1 kirjoitettu kieli, A1.2 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien eroavuuksiin. Aihepiirit käsittelevät viestintää erilaisissa kohtaamistilanteissa Suomessa ja ulkomailla. Kirjoitusmerkkien käyttöä lisätään vähitellen. Hyödynnetään sekä perinteisiä että digitaalisia sanakirjoja ja sanastoja tekstien kirjoittamisessa ja lukemisessa.

Japanin perustaso 2, 2 op (JAAAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKAAB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija saa tietoa hyvinvoinnista ja terveydestä kohdekielisen materiaalin avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.2 kirjoitettu kieli, A1.3 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Japanin perustaso 3, 2 op (JAAAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKAAB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *jatkaa omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että digitaalisia työvälineitä hyödyntäen.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija tutustuu eri kulttuuriaiheisiin kohdekielen/kulttuurin alueelta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija luo kohdekielellä tuotoksia oman mielenkiinnon perusteella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.2 kirjoitettu kieli, A1.3-A2.1 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana painotetaan luetunymmärtämis- ja kuullunymmärtämisstrategoiden harjoittelua. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Jatketaan kirjoitusmerkeillä kirjoitettujen omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että digitaalisia välineitä hyödyntäen.

Japanin perustaso 4, 2 op (JAAAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKAAB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelija tutustuu opiskelu-, jatko-opinnot-, työelämä- ja tulevaisuusaiheisiin kohdekielellä.
- Opiskelija huomaa, että uusi kieli avaa mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.3 kirjoitettu kieli, A1.3-A2.1 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Japanin perustaso 5, 2 op (JAAAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKAAB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin, esimerkiksi globaaleihin ympäristökysymyksiin kohdekielellä.
- Opiskelija tutustuu kohdekielisiin medioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.3 kirjoitettu kieli, A2.1 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät ajankohtaisiin aiheisiin ja kohdekielisiin medioihin.

7.19.4. Vieraat kielet, kiina, B3-oppimäärä (KIAAB)

Oppiaineen tehtävä

Aasian ja Afrikan kielillä tarkoitetaan maailman valtakieliä, kuten japania, kiinaa ja arabiaa, joissa käytetään monenlaisia kirjoitusjärjestelmiä.

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä. Opetus auttaa opiskelijaa muodostamaan käsityksen kohdekielen eurooppalaisista kielistä poikkeavista erityispiirteistä sekä kehittymään kohdekielen kirjoitusmerkistön hallinnassa.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suullisen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tieteen- ja tiedonaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Kiinan perustason alkeet 1, 2 op (KIAAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKAAB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin ja hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *tutustuu vähitellen kirjaimistoon ja kirjoitusmerkkeihin ja harjoittelee niiden tunnistamista ja lukemista*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelijan minäpystyvyys kasvaa, kun hän huomaa pystyvänsä oppimaan äidinkielestään poikkeavan kirjoitusjärjestelmän perusteet.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija tutustuu kohdekielen tavallisimpiin kohteliaisuuteen liittyviin ilmauksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan kiinan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja. Tutustutaan vähitellen kirjoitusmerkkeihin ja harjoitellaan niiden tunnistamista ja lukemista.

Kiinan perustason alkeet 2, 2 op (KIAAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKAAB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *harjoittelee kirjoittamaan lisää*
- *tutustuu mahdollisuuksien mukaan siihen, kuinka kieltä kirjoitetaan digitaalisilla työvälineillä.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija harjoittelee kohdekielen kulttuuriin sopivaa toimimista ja viestintää arjen sosiaalisissa kohtaamistilanteissa ja arkisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.1 kirjoitettu kieli, A1.2 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Harjoitellaan kirjoittamaan lisää (yksinkertaistettuja) merkkejä ja suppeita viestejä. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan siihen, kuinka kieltä kirjoitetaan digitaalisilla työvälineillä.

Kiinan perustason alkeet 3, 2 op (KIAAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKAAB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *harjoittelee kirjoittamista ja omien lyhyiden tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet (arjessa), tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija harjoittelee kirjoittamista ja omien lyhyiden tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.1 kirjoitettu kieli, A1.2 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Käsitellään aihepiirejä ja tilanteita, jotka liittyvät jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin. Harjoitellaan lukemaan yhä enemmän yleisimpiä kirjoitusmerkkejä. Harjoitellaan yksinkertaistettujen kirjoitusmerkkien kirjoittamista ja omien lyhyiden kirjoitusmerkeillä kirjoitettujen tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.

Kiinan perustaso 1, 2 op (KIAAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKAAB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 (puhuttu kieli) ja A1.1 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *kehittää kirjoitustaitoaan*
- *oppii hyödyntämään perinteisiä ja digitaalisia sanakirjoja ja sanastoja.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija tutustuu kohdekielen arjen tapoihin ja traditioihin.
- Opiskelija vertailee kohdekielen kulttuuria omaan kulttuuriinsa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe,

opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.1 kirjoitettu kieli, A1.2 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien eroavuuksiin. Aihepiirit käsittelevät viestintää erilaisissa kohtaamistilanteissa Suomessa ja ulkomailla. Kirjoitusmerkkien käyttöä lisätään vähitellen. Hyödynnetään sekä perinteisiä että digitaalisia sanakirjoja ja sanastoja tekstien kirjoittamisessa ja lukemisessa.

Kiinan perustaso 2, 2 op (KIAAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKAAB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija saa tietoa hyvinvoinnista ja terveydestä kohdekielisen materiaalin avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös

vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.2 kirjoitettu kieli, A1.3 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Kiinan perustaso 3, 2 op (KIAAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKAAB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.2 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti*
- *jatkaa omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että digitaalisia työvälineitä hyödyntäen.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija tutustuu eri kulttuuriaiheisiin kohdekielen/kulttuurin alueelta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija luo kohdekielellä tuotoksia oman mielenkiinnon perusteella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.2 kirjoitettu kieli, A1.3-A2.1 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana painotetaan luetunymmärtämis- ja kuullunymmärtämisstrategoiden harjoittelua. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Jatketaan kirjoitusmerkeillä kirjoitettujen omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että digitaalisia välineitä hyödyntäen.

Kiinan perustaso 4, 2 op (KIAAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKAAB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelija tutustuu opiskelu-, jatko-opinnot-, työelämä- ja tulevaisuusaiheisiin kohdekielellä.
- Opiskelija huomaa, että uusi kieli avaa mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.3 kirjoitettu kieli, A1.3-A2.1 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Kiinan perustaso 5, 2 op (KIAAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKAAB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 (puhuttu kieli) ja A1.3 (kirjoitettu kieli) tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin, esimerkiksi globaaleihin ympäristökysymyksiin kohdekielellä.
- Opiskelija tutustuu kohdekielisiin medioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (taitotaso A1.3 kirjoitettu kieli, A2.1 puhuttu kieli).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät ajankohtaisiin aiheisiin ja kohdekielisiin medioihin.

7.19.5. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Ranskan perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan ranskan kielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija hahmottaa ranskan aseman maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan ranskan asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta rutiininomaisissa viestintätilanteissa ja niissä tarvittavia keskeisimpiä viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Ranskan perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään ranskan kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään ranskan kieltä maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1-A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen arkitilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Ranskan perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- opiskelija harjoittelee tavanomaisia asiointitilanteita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät arjen sosiaalisiin kohtaamisiin, tavanomaisiin asiointitilanteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin sekä kouluun.

Ranskan perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään ranskaa tiedonhankinnan välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Ranskan perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on harjoitella vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista ranskan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3-A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutustutaan

erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Ranskan perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään ranskaa itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan ranskankielisen maailman kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman ranskankielisen tuotoksen.

Ranskan perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opintojakson aikana harjoitellaan ranskan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Harjoitellaan ranskan kielen käyttämistä esimerkiksi jatko-opintoihin tai työnhakemiseen liittyvissä tilanteissa.

Ranskan perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä.
- Opintojakson aikana vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin, esimerkiksi globaalit ympäristökysymykset, ranskankielisissä medioissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös

vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään eri tasoisten ja pituisten ajankohtaisten ranskankielisten tekstien lukutaitoa. Lisäksi syvennetään opiskelijan taitoa tuottaa ranskaa vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Kohti ranskan ylioppilaskoetta, 2 op (RAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan ja täydennetään eri aihepiirien sanastoa
- kerrataan keskeiset kielioppirakenteet
- harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja
- harjoitellaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitellään eri aihepiirejä ja tekstilajeja eri medioita hyödyntäen
- harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen
- kirjoitetaan ylioppilaskokeen tehtävien kaltaisia kirjoitustehtäviä
- kerrataan keskeisiä rakenteita kirjallisesti ja suullisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus

vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Käsitellään vaihtelevasti eri aihekokonaisuuksia ja syvennetään aikaisempien opintojaksojen aikana opiskeltuja aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen).

7.19.6. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Saksan perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*

- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan saksan kielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija hahmottaa saksan aseman maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan saksan asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta rutiininomaisissa viestintätilanteissa ja niissä tarvittavia keskeisimpiä viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Saksan perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään saksan kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään saksan kieltä maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1-A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen arkitilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Saksan perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- opiskelija harjoittelee tavanomaisia asiointitilanteita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät arjen sosiaalisiin kohtaamisiin, tavanomaisiin asiointitilanteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin sekä kouluun.

Saksan perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään saksaa tiedonhankinnan välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Saksan perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on harjoitella vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista saksan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3-A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Saksan perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään saksaa itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan saksankielisen maailman kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman saksankielisen tuotoksen.

Saksan perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opintojakson aikana harjoitellaan saksan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Harjoitellaan saksan kielen käyttämistä esimerkiksi jatko-opintoihin tai työnhakemiseen liittyvissä tilanteissa.

Saksan perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä.
- Opintojakson aikana vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin, esimerkiksi globaalit ympäristökysymykset, saksankielisissä medioissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään eri tasoisten ja pituisten ajankohtaisten saksankielisten tekstien lukutaitoa. Lisäksi syvennetään opiskelijan taitoa tuottaa saksaa vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Kohti saksan ylioppilaskoetta, 2 op (SAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan ja täydennetään eri aihepiirien sanastoa
- kerrataan keskeiset kielioppirakenteet
- harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja
- harjoitellaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitellään eri aihepiirejä ja tekstilajeja eri medioita hyödyntäen
- harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen
- kirjoitetaan ylioppilaskokeen tehtävien kaltaisia kirjoitustehtäviä
- kerrataan keskeisiä rakenteita kirjallisesti ja suullisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Käsitellään vaihtelevasti eri aihekokonaisuuksia ja syvennetään aikaisempien opintojaksojen aikana opiskeltuja aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen).

7.19.7. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Venäjän perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan venäjän kielellä aktiivisesti, monenlaisia alkeiskielitaitoa kompensoivia vuorovaikutusstrategioita käyttäen.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija hahmottaa venäjän aseman maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan venäjän asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta rutiininomaisissa viestintätilanteissa ja niissä tarvittavia keskeisimpiä viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Venäjän perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään venäjän kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelijaa rohkaistaan hyödyntämään venäjän kieltä maailmankuvan laajentamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.1-A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen arkitilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Venäjän perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- opiskelija harjoittelee tavanomaisia asiointitilanteita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.2 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät arjen sosiaalisiin kohtaamisiin, tavanomaisiin asiointitilanteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin sekä kouluun.

Venäjän perustaso 1, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson tehtävänä on ohjata opiskelijaa hyödyntämään venäjää tiedonhankinnan välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Venäjän perustaso 2, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on harjoitella vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on tarjota opiskelijalle välineitä ilmaista venäjän kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A1.3-A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Venäjän perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson aikana rohkaistaan opiskelijaa käyttämään venäjää itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan venäjänkielisen maailman kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman venäjänkielisen tuotoksen.

Venäjän perustaso 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opintojakson aikana harjoitellaan venäjän kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa opiskelijan itsetuntoa kielenkäyttäjänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Harjoitellaan venäjän kielen käyttämistä esimerkiksi jatko-opintoihin tai työnhakemiseen liittyvissä tilanteissa.

Venäjän perustaso 5, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on rohkaista opiskelijaa lukemaan ja tulkitsemaan oman kielitaitonsa mukaisesti eri tasoisia ja pituisia tekstejä.
- Opintojakson aikana vahvistetaan tekstien tulkitsemiseen tarvittavia strategioita ja syvennetään taitoa tuottaa kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opintojakson aikana tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin, esimerkiksi globaalit ympäristökysymykset, venäjänkielisissä medioissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään eri tasoisten ja pituisten ajankohtaisten venäjänkielisten tekstien lukutaitoa. Lisäksi syvennetään opiskelijan taitoa tuottaa venäjää vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Kohti venäjän ylioppilaskoetta, 2 op (VEB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan ja täydennetään eri aihepiirien sanastoa
- kerrataan keskeiset kielioppirakenteet
- harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja
- harjoitellaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitellään eri aihepiirejä ja tekstilajeja eri medioita hyödyntäen
- harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen
- kirjoitetaan ylioppilaskokeen tehtävien kaltaisia kirjoitustehtäviä
- kerrataan keskeisiä rakenteita kirjallisesti ja suullisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin (A2.1 taitotaso).

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Käsitellään vaihtelevasti eri aihekokonaisuuksia ja syvennetään aikaisempien opintojaksojen aikana opiskeltuja aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen).

7.19.8. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija rohkaistuu käyttämään englannin kieltä reippaasti ja monipuolisesti niin luokkatilanteissa kuin koulun ulkopuolellakin.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija löytää itselleen oppimista edistäviä työkaluja ja menetelmiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelujaksolla kartoitetaan opiskelijan englannin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti opiskelemalla.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*

- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opiskelija syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.
- Opiskelija syventää tietoaan englannin asemasta äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä ja globaalina kielenä.
- Opiskelija tutustuu englannin eri variantteihin.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija tutustuu englannin kielen äänteiden muodostumiseen ja puheen tuottamiseen.
- Opiskelija saa tietoa erilaisissa medioissa käytettävistä viestintätyyleistä.
- Opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan.
- Opiskelija tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta.

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija vahvistaa kielellistä itsetuntoaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija tutustuu kulttuurin ja taiteen merkitykseen yksilölle ja yhteisölle.
- Opiskelijan luovan toiminnan taidot kehittyvät ja opiskelija pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä.
- Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämänpiirejään.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija oppii tekemään omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä.
- Opiskelija oppii tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.
- Opintojakson aikana opiskelija tutustuu itseilmaisuun identiteetin rakentumisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Opintojakson aikana tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija harjoittelee kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja.
- Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opintojakson aikana tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista englannin kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu itse- ja vertaisarviointiin sekä opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakso syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta.
- Opintojakso vahvistaa opiskelijan tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja.
- Opiskelija oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja.
- Opiskelija kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti.
- Opiskelija tutustuu englantiin tieteen kielenä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojakso vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia sekä hahmotella ratkaisuja monimutkaisiin ongelmiin, esimerkkinä kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot.
- Opintojakson aihepiireinä ovat opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opintojakso vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia sekä hahmotella ratkaisuja monimutkaisiin ongelmiin, esimerkkinä kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita, esimerkkinä kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot. Tutustutaan tieteellisen tekstin piirteisiin ja englantiin tieteen kielenä.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- ja urasuunnitelmille.
- Opiskelija rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson keskeisenä sisältönä on itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opintojakson keskeisenä sisältönä on kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten.
- Opintojakson tavoitteena on harjoitella työelämässä ja työnhaussa tarvittavia vuorovaikutustaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakson aikana tutustutaan kansallisiin ja kansainvälisiin yhteisöihin tai yrityksiin työnantajina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Opintojakson tavoitteena on harjoitella työelämässä ja työnhaussa tarvittavia vuorovaikutustaitoja, oppia opiskelu- ja työsanastoa ja harjoitella muodollisissa tilanteissa (mm. työhakemus, työhaastattelu) tarvittavaa kielitaitoa esimerkiksi videomuotoisen tuotoksen avulla. Opintojakson aikana opiskelija pohtii jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työtekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta.
- Opiskelija kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi.
- Opiskelija osallistuu laajempiin suullisiin ja kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opintojakson keskeisinä sisältöinä ovat globaalit ympäristökysymykset.
- Opintojakson aikana tutustutaan kansainvälisiin sopimuksiin ja kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakson keskeisinä sisältöinä ovat globaalit ympäristökysymykset.
- Opintojakson aikana tutustutaan kansainvälisiin sopimuksiin ja kansainvälisten organisaatioiden tapoihin käsitellä kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan

tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin. Tekstien aihepiireinä ekologinen, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa sekä globaalisti että opiskelijan omassa elinpiirissä. Analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kerrataan ja täydennetään oppiaineen pakollisten opintojaksojen rakenteita.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opintojakson tavoitteena on opiskelijan monipuolisen suullisen kielitaidon harjaannuttaminen.
- Opintojakso tarjoaa opiskelijalle jatkuvan oppimisen välineitä oman suullisen kielitaidon kehittämiseksi.
- Opintojakson tehtävänä on myös vahvistaa neuvottelemisen taitoja.

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojakson tehtävänä on vahvistaa toisen arvostamista ja huomioon ottamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakso syventää ymmärtämystä englannin kielen eri varianteista ja englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutuksesta puhetilanteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10.

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin. Opintojakson lopuksi suoritetaan Opetushallituksen tuottama valtakunnallinen suullisen kielitaidon koe.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen. Opintojakson aikana vahvistetaan puhumisen sujuvuutta ja neuvottelemisen taitoja sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kerrataan aiemmin käytyjen opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja valmistaudutaan Opetushallituksen tuottamaan suullisen kielitaidon kokeeseen (erillinen todistus). Lisäksi omaa suullista kielitaitoa arvioidaan suhteessa kehittyvän kielitaidon taitotasokuvauksiin.

Lue, kuuntele ja kirjoita paremmin, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan ja täydennetään oppiaineen pakollisten ja aikaisempien valinnaisten opintojaksojen aihepiirejä ja rakenteita
- harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja
- keskitytään erityisesti luetun ja kuullun ymmärtämiseen sekä kirjalliseen tuottamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitellään eri aihepiirejä ja tekstilajeja eri medioita hyödyntäen
- harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen
- kirjoitetaan ylioppilaskokeen tehtävien kaltaisia kirjoitustehtäviä
- kerrataan ja syvennetään keskeisiä rakenteita kirjallisesti ja suullisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija harjoittaa vuorovaikutustaitojaan työskentelemällä muiden opiskelijoiden kanssa.
- Opiskelija hyödyntää opiskelussa eri medioita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojakson aikana käsitellään ajankohtaisia aiheita maailmanlaajuisesta näkökulmasta ja pyritään ymmärtämään ajakohtaisten tapahtumien taustoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana käsitellään ajankohtaisia aiheita maailmanlaajuisesta näkökulmasta. Palautetaan mieliin pakollisten ja aikaisempien valinnaisten opintojaksojen aikana opiskeltuja rakenteita, käsiteltyjä aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Lisäksi laajennetaan kielen rakenteiden tarkempaa tuntemusta opiskelijaryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaan. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti englannin ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä ja pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen).

Opintojakso on tarkoitettu käytäväksi pakollisten opintojaksojen jälkeen ja sitä suositellaan erityisesti ylioppilaskokeeseen osallistuville.

Kohti englannin ylioppilaskoetta, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syvennetään ja täydennetään oppiaineen pakollisten ja aikaisempien valinnaisten opintojaksojen aihepiirejä
- harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja
- harjoitellaan ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitellään eri aihepiirejä ja tekstilajeja eri medioita hyödyntäen
- harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen
- kirjoitetaan ylioppilaskokeen tehtävien kaltaisia kirjoitustehtäviä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti englannin ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Käsitellään vaihtelevasti eri aihekokonaisuuksia ja syvennetään pakollisten ja aikaisempien valinnaisten opintojaksojen aikana opiskeltuja aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen). Opintojakson aikana tai lopussa suoritetaan ylioppilaskokeen preliminäärikoe tai muu vastaava laaja koe.

Kertaa englannin perusasioita, 2 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vahvistaa perussanaston ja -rakenteiden hallintaa

- kehittää omia opiskelumenetelmiä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- peruskoulussa opiskellun sanaston mieleen palauttaminen ja sanavaraston laajentaminen
- kielen perusrakenteiden kertaaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opiskelija saa luottamusta omiin kykyihinsä sopivan tasoisten harjoitusten kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija harjoittelee englannin kielen perustaitoja työskentelemällä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen

- Opintojakson aikana opiskelija arvioi itse esimerkiksi oman osaamisensa, opiskelumotivaationsa ja työskentelynsä kehittymistä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös vertaisarviointia. Opettaja tukee opiskelijan oppimista esimerkiksi alkukartoituksilla, välitesteillä ja henkilökohtaisilla keskusteluilla.

Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen

- Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, joka voi koostua mm. seuraavista: arvosteltavat yksilötehtävät, ryhmätehtävät, esitelmät, portfolio, päättökoe, opiskelijan tuntityöskentely tai edellä mainittujen yhdistelmät. Opintojakson arvioinnissa otetaan erityisesti huomioon opiskelijan opiskelutaitojen, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taitojen sekä oppimisen edistämistä tukevien työskentelytaitojen kehittyminen. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa arvioinnin toteuttamistapoihin. Opettaja arvioi opintojakson vertaamalla opiskelijan suoriutumista opintojaksolle asetettuihin oppimistavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu esimerkiksi itse- ja vertaisarviointiin, opiskelijan tuottamien tuotosten sisällön arviointiin, opettajan suorittamaan havainnointiin tai johonkin muuhun opintojaksoon sopivaan menetelmään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, joille englanti on peruskoulussa tuottanut vaikeuksia tai jotka kokevat tarvitsevansa muistin virkistämistä. Opintojaksolla edetään rauhalliseen tahtiin kerraten ja vahvistaen peruskoulussa opiskeltuja asioita, perussanastoa ja keskeisiä rakenteita. Opintojakson tavoitteena on saavuttaa sellainen kielitaidon taso, josta on helppo jatkaa pakollisten opintojaksojen opiskelua. Opintojakson voi käydä myös opintojen myöhemmässä vaiheessa,

mikäli perusasioiden kertaus on tarpeen. Opintojakson tarkka sisältö määräytyy opiskelijoiden toiveiden ja tason mukaisesti. Opintojaksoa ei suositella tentittäväksi.

7.20. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä

kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****.*

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä

kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksoon voi sisällyttää esimerkiksi vierailun kaupungintalolle tai muuhun paikalliseen tai valtakunnalliseen poliittiseen instituutioon.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson puitteissa tutustutaan moniin tärkeisiin kansalaistaitoihin, kuten esimerkiksi median seurantaan ja mediakriittisyyteen, väittelyyn tai retoriikkaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa keskeiset tiedot ja harjaannuttaa taitoja, joiden avulla hän kykenee toimimaan yhteiskunnan aktiivisena jäsenenä niin kansallisella kuin kansainvälisellä kin tasolla. Opiskelija ymmärtää yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuutensa ja oppii suhtautumaan perinteiseen mediaan sekä sosiaaliseen mediaan kansalaisyhteiskunnan näkökulmasta hyödyllisellä tavalla kriittisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa korostetaan opiskelijan roolia moraalisena toimijana yhteiskunnassa ja tämä rooli samaistetaan aktiivisen kansalaisuuden käsitteen kanssa. Ymmärretään, että moderni suomalainen yhteiskunta ei toimi ilman tiedettä ja asiantuntijoita, mutta viime kädessä yhteiskunnalliset päätökset ovat moraalisia päätöksiä, joita tuotettu tieto tukee.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään mitä hyvinvoinnin ja hyvinvointiyhteiskunnan käsitteillä tarkoitetaan yhteiskuntaopissa. Hän myös oppii kansalaistaitoja, joita hyödyntämällä hän edistää omaa hyvinvointiaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan soveltamaan eri tieteenalojen käsitteistöä sekä moniperspektiivistä lähestymistapaa yhteiskunnallisia ongelmia ja mediaa tarkasteltaessa. Opiskelija ymmärtää, että lukio-opinnot laaja-alaisena kokonaisuutena valmistavat häntä itsenäiseen elämään yhteiskunnan jäsenenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat, mediaseurantatehtävät tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomalainen yhteiskunta on käsitteenä moniulotteinen kokonaisuus, johon sisältyy perinteisen politiikan eri vivahteiden lisäksi talouteen, mediaan, kansalaisaktiivisuuteen liittyviä ilmiöitä. Opintojaksolla perehdytään esimerkiksi demokratian, oikeusvaltion ja hyvinvointiyhteiskunnan periaatteisiin ja niiden toteutumiseen Suomessa ja vertailuyhteiskunnissa.

Yhtenä tärkeänä tavoitteena on lisätä opiskelijan valmiutta toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Mainittuihin tiedollisiin sisältöihin tutustuminen on osa tätä. Samalla harjoitellaan myös yhteiskunnassa toimimisen keskeisiä taitoja. Esimerkkinä tästä voidaan opintojaksolla järjestää vaikkapa vaalit tai väittelyitä. Lisäksi pyritään olemaan yhteydessä esimerkiksi paikallisiin kunnallisiin tai muihin päättäjiin ja saamaan ensikäden kosketusta yhteiskunnan toimintaan tätä kautta.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija saavuttaa ymmärryksen siitä mitä taloudella yleisesti tarkoitetaan. Opiskelija oppii hahmottamaan talouden merkitystä yhteiskunnalle niin kansantalouden kuin globaalillakin tasolla. Hän ymmärtää erilaisten talousjärjestelmien eroja ja ymmärtää näiden vaikutukset yhteiskunnan toimintaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija omaksuu monia tärkeitä taloudenpitoon liittyviä perustietoja ja taitoja. Nämä liittyvät esimerkiksi lainoihin, työhön ja palkkaan, tai yrittämiseen. Opitaan säästämiseen ja sijoittamiseen liittyviä perustaitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään erilaisten talousjärjestelmien mukanaan tuomia eettisiä ongelmia, jotka liittyvät tasa-arvoon, vapauteen tai kestävään kehitykseen ympäristön kannalta. Opintojaksolla voidaan tarkastella esimerkiksi koetun hyvinvoinnin ja taloudellisen kasvun korrelaatiota, tai jatkuvan talouskasvun ja kiihtyvän ilmastonmuutoksen yhteyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat, mediaseurantatehtävät tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään taloustieteen keskeisiin käsitteisiin, kuten vapaa markkinatalous, kansantalous, suhdannevaihtelut ja työttömyys; sekä instituutioihin, kuten valtio kansantalouden ohjailijana tai keskuspankki rahatalouden vartijana.

Tavoitteena on muodostaa alustava ymmärrys Suomen kansantalouden toiminnasta ja siihen liittyvistä eri muuttujista, sekä myös globaalin talouden toiminnasta. Myös mikrotaloustieteen ilmiöitä, kuten yksittäisen kotitalouden tai yrityksen taloudellista toimintaa tarkastellaan. Omien mahdollisuuksien pohtiminen taloudellisena toimijana kuuluu keskeisenä osana opintojakson sisältöön. Sen aikana voidaan harjoitella esimerkiksi oman talouden investointia ja siihen liittyvää lainan ottamista, tai yrityksen perustamista.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Valinnainen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tärkeänä tavoitteena on lisätä opiskelijoiden valmiuksia kansainväliseen toimintaan lisäämällä heidän ymmärrystään kansainvälisesti jaetuista arvoista ja ajattelutavoista, sekä vaikuttamisen mahdollisuuksista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opistojaksolla tutustutaan maailmankansalaisuuden ja EU:n kansalaisuuden käsitteisiin. Aiemmilla opintojaksoilla opittuja tietoja ja taitoja opitaan soveltamaan laajemmassa kontekstissa. Keskeistä on lisätä tietoisuutta EU-kansalaisuuden mukanaan tuomista oikeuksista ja lisätä ymmärrystä EU:n ja sen instituutioiden toiminnasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson keskeisenä osana on perehtyä yleiseurooppalaisiin ja EU:n virallisiin arvoihin. Samalla perehdytään siihen, mitä uhkia näitä arvoja kohtaan kohdistuu nykyisessä integraatiokehityksessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat, mediaseurantatehtävät tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla tarkastellaan laaja-alaisesti globaalia nykyajan politiikkaa ja taloutta. Lähtökohtana on globalisaation käsitteen merkityksen aiempaa syvällisempi ymmärtäminen. Tästä lähtökohdasta voidaan uudella tavalla tarkastella Suomen asemaa maailmassa ja mahdollisuuksia menestyä ja vaikuttaa maailman asioihin osana globaalia erilaisten instituutioiden ja kansainvälisten sopimusten verkostoa.

Keskeisin tarkasteltava instituutio on EU, sen elintärkeän ja keskeisen maailmanpoliittisen ja taloudellisen aseman vuoksi. EU itse, sen historia, rakenne ja toiminta, ovat opintojakson oppisisältöjen keskiössä. Suomen asema EU:n osana, mahdollisuudet vaikuttaa siihen ja EU-jäsenyyden myötä Suomelle koituvat edut ja haitat muodostavat ison osan opintojakson sisällöstä.

Opintojaksolla tarkastellaan myös kansallisia ja kansainvälisiä turvallisuuspoliittisia teemoja, sekä puhutaan esimerkiksi pohjoismaisesta yhteistyöstä sekä Yhdistyneiden kansakuntien toiminnasta.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisältö takaa opiskelijalle kattavat tiedot kansalaisen velvollisuuksista ja oikeuksista siten kuin ne laissa esitetään. Opiskelija myös ymmärtää lakitiedon peruskäsitteistön ja hyötyy tästä yhteiskunnallista keskustelua seuratessaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla perehdytään niihin periaatteisiin, jotka lakien ja rikoksista määrättyjen rangaistusten takana on. Hän hahmottaa, että lain takaa löytyy historiallisia eettisiä perusteluja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tuottamien opinnäytteiden arviointiin. Näitä voivat olla esimerkiksi yksin tai ryhmätöinä tehtävät kokeet, esitelmät, esseet, kirjoitelmat, mediaseurantatehtävät tai erilaiset aineistotehtävät. Myös muunlaiset opintojakson sisältöihin liittyviä tietoja ja laaja-alaisen osaamisen taitoja osoittavat työt voidaan ottaa osaksi arvioinnin prosessia.

Lisäksi opiskelijan työn arvioinnissa voidaan soveltaa itse- ja vertaisarviointia. Myös opiskelijan oma aktiivisuus ja valmius kehittää osaamistaan vaikuttavat arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lakitieto opintojaksona eroaa hieman aiemmista yhteiskuntaopin opinnoista siten, että siinä perehdytään pääasiassa lain tuntemukseen ja sen soveltamiseen Suomessa ja joissain tapauksissa kansainvälisissä yhteyksissä. Oikeudellinen näkökulma korostuu opintojaksolla alati ja tämä tarkoittaa sitä, että soveltaminen lakitiedossa on kapeampaa kuin muilla opintojaksoilla. Lain ja sen soveltamisen käytäntöjen tunteminen korostuu, joskaan opiskelijan oma näkemys ja oikeudentaju ei jää tarkastelujen ulkopuolelle kokonaan.

Opintojaksolla opitaan tärkeitä kansalaisen, työtä tekevän ihmisen ja kuluttajan perustaitoja. Sen mittaan opitaan työn tekemisen, kaupankäynnin ja esimerkiksi avio- ja perhesuhteiden sekä perimisen oikeudelliset periaatteet.

Kohti yhteiskuntaopin ylioppilaskoetta, 1 op (YH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on kerrata lukion keskeiset yhteiskuntaopin oppisisällöt.
- Opintojakso antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä yhteiskuntaopin reaalikokeessa. Erityinen painoarvo asetetaan dokumentti- ja esseetehtäviin vastaamiselle.
- Kehitetään opiskelijan taitoja soveltaa tietojaan yhteiskunnallisten, taloudellisten ja oikeudellisten ongelmien tarkastelussa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat kertaavat lukion yhteiskuntaopin opintojen keskeisiä asioita. Painotus on pakollisilla kursseilla.
- Perehdytään erilaisiin yo-kokeessa esiintyviin tehtävätyyppeihin.
- Harjoitellaan erilaisiin tehtävätyyppeihin ja yhteiskuntaopin aihepiireihin liittyviin tehtäviin vastaamista esseemuotoisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan lukion yhteiskuntaopin keskeiset asiat ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa kohdattaviin erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaamista. Opintojakso huipentuu preliminäärikokeeseen, joka antaa opiskelijalle hyvän kuvan siitä, millaiseen arvosanaan osaaminen riittää, ja mitä kannattaa parantaa.

Turvallisuuspolitiikka, 2 op (YH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija opintojakson käytyään:
- 1) On sisäistänyt turvallisuuden merkityksen kokonaisvaltaisena käsitteenä, jossa on useita tasoja (yksilön turvallisuus, kansallinen turvallisuus ja globaali turvallisuus).
- 2) Ymmärtää yhteiskuntaan kohdistuvia erilaisia uhkia. Tähän sisältyvät paitsi sodan ja rikollisuuden kaltaiset perinteiset uhat; myös ilmastonmuutoksen, pandemioiden, terrorismin, tietoturvahyökkäysten ja hybridiuhkien kaltaiset uhat.
- 3) Ymmärtää kansallisten instituutioiden, kuten poliisin, rajavartiolaitoksen, puolustusministeriön, puolustusvoimien ja ulkoministeriön merkityksen Suomen turvallisuuspolitiikan kannalta.
- 4) Ymmärtää EU:n kaltaisten monikansallisten instituutioiden, sekä Naton tapaisten sotilasjärjestöjen merkityksen kansallisen ja kansainvälisen turvallisuuden kannalta. Osaa arvioida Suomen suhdetta näihin instituutioihin asiantuntevasti.
- 5) Osaa ottaa kantaa erilaisiin konflikteihin ympäri maailmaa ja ymmärtää niiden syitä.
- 6) Ymmärtää ainakin lähtökohtaisesti suurvaltojen geopoliittisen merkityksen maailmanpolitiikan, talouden ja turvallisuuden kannalta.
- 7) Ymmärtää ja osaa selittää Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista tilannetta ja historiaa.
- 8) Ymmärtää, mitä turvallisuuspolitiikka tarkoittaa arjessa ja miten se näkyy omalla paikkakunnalla.
- 9) Osaa toimia arjen turvallisuutta lisäten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Suomen geopoliittinen asema, sen historia ja nykytilanne sekä näihin liittyvät haasteet.
- Suomen EU-jäsenyyden sekä EU:n sisäisten sopimusten vaikutus turvallisuuspolitiikkaan.
- Yhdysvaltain, Venäjän, Kiinan kaltaisten maiden status globaaleina tai alueellisina suurvaltoina, ja niiden merkitys globaalille ja Suomen turvallisuudelle.
- Pohjois-Atlantin liiton (Nato), Euroopan Yhteistyö ja Turvallisuusjärjestön (ETYJ) sekä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) merkitys.
- Lähihistorian ja nykyisyyden konfliktialueet ja niiden ymmärtäminen: Esimerkiksi Jugoslavian sodat, Lähi-idän konfliktit, Etelä-Kiinan meren asetelma.
- Arjessa näkyvä turvallisuutta ylläpitävä tai lisäävä toiminta.
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (Vierailujen ja esittelyjen mahdollisuutena esimerkiksi: Ulkopoliittinen instituutti, puolustusvaliokunnan edustaja, muut asiantuntijat).
- Yhteiskunnan turvallisuus Suomessa ja siihen liittyvät organisaatiot, kuten poliisi. (Vierailujen ja esittelyjen mahdollisuutena esimerkiksi: Poliisi, huoltovarmuusvarmuuskeskus, pelastustoimi)
- Maanpuolustus ja siihen liittyvät instituutiot, kuten puolustusvoimat. (Vierailujen ja esittelyjen mahdollisuutena esimerkiksi: Puolustusvoimat, maanpuolustuskorkeakoulu, rajavartiolaitos)
- Opintojakson pääasialliset työtavat ovat työpaja, sekä esittelyt ja vierailut. Työpajamuotoisten oppituntien aikana tehdään lukuisia opiskelijatöitä, jotka voivat olla harjoitustehtäviä, esitelmiä, postereita, kirjoitelmia, esseitä, väittelyitä, näyttelyitä. Esittelyillä ja vierailuilla tarkoitetaan konkreettista tutustumista opintojakson aihepiiriin liittyviin instituutioihin ja näiden edustajiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa opintojakson myötä hyvät valmiudet ymmärtää turvallisuuspoliittisia ongelmia ja sitä kautta kansallisia päätöksiä ja kansainvälisiä sopimuksia, jotka liittyvät turvallisuuspolitiikkaan. Hän ymmärtää maanpuolustuksen ja yhteiskunnallisen järjestyksenpidon merkityksen ja tietää, miten nämä asiat on Suomessa järjestetty.

Opiskelija ymmärtää myös paremmin oman merkityksensä osana paikallisen yhteisönsä turvallisuutta edistävää toimintaa ja hahmottaa kansalaisen toiminnan mahdollisuuksia erilaisten uhkien torjuntaan liittyvien tavoitteiden edistämiseksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso tarjoaa eettisen ulottuvuuden haastamalla opiskelijaa pohtimaan erilaisten kriisien, kuten sotien, ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen, pandemioiden tai terrorismin syitä ja merkitystä nykyajan globaalissa maailmassa. Opintojakso tarjoaa mahdollisuuden pohtia tällaisia kriisejä ja niiden torjumista omien valintojensa näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan toisten valtioiden historiaan ja politiikkaan esimerkiksi näiden käymien konfliktien kautta. Konfliktien syitä ja niiden aloittamisen motiiveja pyritään ymmärtämään historian, yhteiskuntatieteiden ja kansainvälisten suhteiden käsitteiden avulla.

Esimerkiksi maahanmuuttoa voidaan tarkastella turvallisuuden kannalta moniulotteisena asiana. Siihen sisältyy riskejä, mutta myös yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta edistäviä tavoitteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

- Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).
- Hyväksytty suorittaminen edellyttää kaikkien opintojaksolla annettujen työpajatehtävien hyväksyttyä suorittamista, sekä vierailuihin liittyvien oheistehtävien tai korvaavien tehtävien suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan turvallisuuteen liittyviin asioihin ja organisaatioihin aina yksilön tasosta maailmanlaajuiseen toimintaan saakka. Opintojaksoon sisältyy sekä teorian opiskelua että tutustumista paikkakunnalla toimiviin tai siihen liittyviin organisaatioihin, jotka liittyvät turvallisuuteen. Näitä ovat mm. poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli, Puolustusvoimat, Maahanmuuttovirasto, Maanpuolustuskorkeakoulu, Kainuun prikaati ja Maanpuolustuskerho.

Tutustu pelastuslaitokseen, 2 op (YH7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson käytyään opiskelija on tutustunut perusteellisesti pelastuslaitoksen kalustoon, harjoitellut pelastuslaitoksen toimintaan liittyviä asioista käytännössä ja tietää, missä ammateissa pelastuslaitoksen työntekijät voivat toimia ja millaisia opintoja näihin ammatteihin vaaditaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy monipuolisesti Kainuun pelastuslaitoksen kalustoon ja toimintaan sen henkilöstön opastuksella ja tietää millaisen opinnot ovat vaatimuksena eri tehtäviin työllistymiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Saadakseen suoritusmerkinnän opiskelijan on osallistuttava opintojaksoon kuuluviin kokonaisuuksiin ja toimittava vastuullisesti ja toiset huomioiden ryhmässä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritettuaan aiemmin kuvatut (Opintojakson tavoitteet ja keskeiset sisällöt) opinnot ympäristössä, jossa pelastuslaitoksen toiminta tapahtuu, opiskelija ymmärtää, miten tärkeä rooli pelastuslaitoksella on yhteiskunnan turvallisuuden ylläpitäjänä ja hahmottaa, että pelastuslaitoksella työskentelee ihmisiä hyvin erilaisissa ammateissa. Lisäksi hän ymmärtää, että pelastuslaitos on yksi potentiaalinen työpaikka niille, jotka haluvata työskennellä ja asua Kainuussa.

Opiskelijakuntatyöskentely, 2 op (YH8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lisätä opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja edistää heidän jaksamistaan.
- Osallistua lukion toiminnan suunnitteluun
- Toimia yhteistyöelimenä opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä.
- Olla mukana toimintasuunnitelman mukaisissa koulun juhlien ja tapahtumien järjestelyissä. Lisäksi opiskelijakunnan edustajat ovat läsnä lukion johtoryhmän kokouksissa sekä lain edellyttämissä ryhmissä.
- Osallistua koulun sisäisen toiminnan arviointiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijakunta osallistuu lukion toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen
- Laatii toimintasuunnitelman, jonka tarkoituksena on lisätä opiskelijoiden yhteisöllisyyttä sekä edistää heidän jaksamistaan
- Valitsee opiskelijakunnan hallituksen, jonka edustajat osallistuvat opiskelijoiden edustajina lukion suunnitelmien laatimiseen sekä erilaisiin kokouksiin ja kuntarajat ylittäviin opiskelijakuntatapaamisiin
- Osallistuu tarvittaessa lukion esittelyyn sekä Kuhmossa että sen ulkopuolella
- Toimii opiskelijakunnan ohjaavan opettajan ohjeiden mukaisesti
- Osallistuu opiskelijoille suunnattuihin kyselyihin, joilla seurataan heidän hyvinvointiaan ja muita olennaisia koulutyöhön liittyviä asioita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkintään tulee osallistua aktiiviesti opiskelijakunnan hallituksen toimintaan ja tehtäviin. Opintojaksosta saa todistuksen.

Tutortoiminta, 1 op (YH9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Toimivat lukion aloittavien opiskelijoiden tukena ja opastavat heitä opiskeluun liittyvien valintojen tekemisessä
- Järjestävät yhteisöllisyyttä edistäviä tapahtumia, esim. lukio-opintojen alussa
- Toimivat tutortoiminnasta vastaavan opettajan ohjeiden mukaisesti
- Osallistuvat tarvittaessa lukion markkinointiin sekä Kuhmossa että sen ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutorit koulutetaan tehtäväänsä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkintään tulee osallistua tutorkoulutukseen ja toimia aktiivisesti uusien opiskelijoiden ohjaamisessa. Opintojaksosta saa todistuksen.

Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op (TO1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.21. Integraatio-opintojaksot

Ihminen ja ympäristö, 4 op (HI1.GE1)

Oppiaineet

- Maantiede
- Historia

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen
- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*

- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*

- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Historianopetuksessa keskitytään demokratian, vapauden ja tasa-arvon käsitteiden historialliseen kehitykseen eri ajanjaksoina. Opiskelija oppii nämä käsitteet ja pohtii niiden merkitystä kansalaisen ominaisuudessa. Ympäristöön liittyvä problematiikka ohjaa opiskelijaa ymmärtämään paremmin kestävän kehityksen periaatteita ja niiden soveltamista yhteiskunnassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöongelmat, kuten kasvihuoneilmiön voimistuminen, eroosioituminen ja ympäristön pilaantuminen ovat keskeisiä teemoja. Opintojakso antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää näitä ongelmia laaja-alaisesti. Opiskelija pääsee pohtimaan ihmisen roolia näiden ilmiöiden aiheuttajana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso yhdistää keskeisiä maantiedon oppiaineen käsitteitä ja taitoja historian oppiaineen tarjoiluun. Opiskelija oppii soveltamaan maantieteen käsitteistöä ja välineitä historiallisiin yksittäistapauksiin ja kehityskulkuihin. Historia tarjoaa opiskelijalle avaramman näkökulman ihmisen ja ympäristön vuorovaikutukseen. Oppiaineiden yhdistäminen auttaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisvaltaisemman kuvan ihmisen ja ympäristön vuorovaikutuksesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja lopullinen arvosana muodostuu useista osatekijöistä.

Arvioinnissa painotetaan opintojakson aikana tehtävien opiskelijatöiden merkitystä. Arvioinnin pääpaino sijoittuu teemoihin sidottaviin arvioitaviin aineistotehtäviin ja muihin suorituksiin. Tuntityöskentelyn arviointia, sekä itse- ja vertaisarviointia voidaan myös soveltaa, sillä opintojakson opiskelijan työtä painottava rakenne tukee tätä. Vaihtoehtoisesti voidaan pitää moduuleita yhdistävä koe tai erilliset kokeet.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuhmon yhteislukion ainerajat ylittävä opintojakso HI1 + GE1: Ihminen ja ympäristö

Tällä ainerajat ylittävällä opintojaksolla kahta moduulia kuljetetaan saman periodin aikana rinta rinnan. Yhteisopetus toteutuu moduulien jakamien keskeisten temaattisten yhtymäkohtien

kautta, tai "ainekohtaisten käsiteparien" kautta. Kussakin teemassa tai käsiteparissa historiallista kontekstia tehdään ymmärrettäväksi maantieteen ilmiöiden avulla ja opiskelijan ymmärrys molemmista oppiaineista kehittyy siirryttäessä ajallisesti teemasta seuraavaan.

Maantieteen moduulissa tutustutaan maantieteeseen tieteenalana, ympäristön ja ihmiskunnan muutoksiin sekä niiden ratkaisukeinoihin. Samat teemat ovat toistuneet ihmiskunnan historiassa, jota selvitetään yhdessä **historian** moduulin kanssa.

Temaattiset yhtymäkohdat (ainekohtaiset käsiteparit):

Teema 1: Varhaisten korkeakulttuurien tuho – eroosio, aavikoituminen

Voidaan käsitellä esimerkiksi muinaisen Mesopotamian viljelysmaiden tahatonta suolaantumista, tai mykeneläisen kulttuurin luhistumista teorisoidun itseaiheutetun eroosion ja maanviljelyn edellytysten katoamisen myötä. Ilmiöitä tutkitaan maantieteestä ammennettavien käsitteiden kautta ja verrataan nykyisten eroosioon ja maan pilaantumiseen liittyvien ongelmien kanssa.

Teema 2: Historian eri aikakaudet – väestönkehitys

Perehdytään väestönkehityksen käsitteeseen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin erilaisissa historiallisissa konteksteissa: Keskiaika ja maatalouden uudistukset, musta surma, keinotekoisen lannoituksen kehittyminen, maatalouden koneellistuminen, perunarutto Irlannissa, nykyajan esimerkit.

Teeman puitteissa opiskelijat voivat tehdä esimerkiksi arvioitavan esitelmän, jossa analysoidaan väestönkehitystä esimerkiksi aikajanoja tai diagrammeja käyttäen. Aikajanoista voidaan esimerkiksi koota kokonaisuus, jonka avulla koko ryhmä oppii. Mikäli tämä kokonaisuus saa konkreettisen esitysmuodon, voidaan se laittaa esille vaikkapa lukion tiloihin.

Teema 3: Löytöretket, imperialismi ja globalisaatio – vieraslajit ja ympäristön muutos

Opiskelijat tutustuvat ekologisiin muutoksiin, joita eurooppalaisten siirtomaahankkeet ja mannertenvälinen kauppa edistivät. Käsitellään lajien siirtymistä elinalueiden välillä, sekä vaikutuksia ekologiseen monimuotoisuuteen. Teemassa tarkastellaan myös väestöryhmien muuttoliikkeiden kasvua ja niiden vaikutuksia tautien leviämiseen. Samalla erilaiset kulttuurit kohtasivat ja sekoittuvat.

Teema 4: Teollistuminen – ilmastonmuutos ja ympäristöongelmat

Perehdytään teollistumisen edellytyksiin ja erityisesti sen seurauksiin kasvihuonekaasujen sekä muiden päästöjen lisääntymisen myötä. Pohdiskellaan lisääntyvän aineellisen hyvinvoinnin ja toisaalta ympäristön ja sen pilaantumisen vastakkainasettelua. Pohditaan kiihtyvän talouskasvun aiheuttamia ympäristöuhkia erilaisissa historiallisissa ja tämän päivän konteksteissa.

Teema 5: Teollistuminen - kaupungistuminen / slummiutuminen

Tarkastellaan teollistumisen myötä alkanutta hallitsematonta kaupungistumiskehitystä ja tämän kehityksen dramaattisia vaikutuksia välittömään elinympäristöön, vesistöihin jne. Vertaillaan teollistumisen ajan kaupungistumista nykyajan suurkaupunkeihin.

Teema 6: Luokkayhteiskunta – köyhyys ja segregaatio

Käsitellään teollistumisen myötä alkanutta yhteiskunnallista muutosta, jossa siirryttiin säätyyhteiskunnasta luokkayhteiskuntaan. Opetellaan absoluuttisen ja suhteellisen köyhyyden käsitteet. Etsitään vertailukohtia nykyajan köyhyyden ilmiöiden ja esiteollisen sekä varhaisen teollistuneen yhteiskunnan köyhyyden välillä.

Opintojakson aikatauluttaminen:

Opetus pyritään järjestämään molempien moduulien osalta samassa periodissa. Jotkin keskeiset sisällöt opetetaan edelleen erillisinä.

Suoritustapa:

Yllä mainittujen teemojen kohdalla tehdään vastuuopettajien yhdessä laatimia ja arvioitavia oppimistehtäviä. (Esseet, esitelmät, tulkintatehtävät, aineistotehtävät, käsitekartat, tai vastaavat) Yhteisopettajuus toteutuu pääasiassa yhdessä laadittujen opetussisältöjen, tehtävien ja arvioinnin kautta, mutta mahdollisuuksien mukaan yhteisiä oppituntejakin voidaan pitää.

Kuvataiteen lukiodiplomi, 4 op (KUDL2)

Oppiaineet

- Kuvataide
- Lukiodiplomit

Opintojakson moduulit

- KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuustaan kuvataiteessa. Opintojaksossa opiskelija osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan. Opiskelija osoittaa lisäksi kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat. Opiskelija osaa lisäksi arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen lukiodiplomi -opintojaksossa opiskelija osoittaa kuvataiteellisen osaamisensa tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla kuvia. Lukiodiplomin visuaalisessa kokonaisuudessa teos ja portfolio tukevat tosiaan sisällöllisesti. Opintojakson tavoitteet perustuvat kuvataiteen lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Opintojaksolla opiskelija tekee teoksen ja kerää työskentelyprosessistaan, itsearvioinnistaan ja kulttuurin tuntemuksestaan portfolion.

Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op (TO1)

Oppiaineet

- Historia
- Temaattiset opinnot
- Yhteiskuntaoppi

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on perehdyttää opiskelija monipuolisesti Kuhmoon ja saada näkemään sen vahvuudet monesta eri lähtökohdasta.
- Toisena tavoitteena on vahvistaa yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa mm. siten, että eri alojen edustajat ovat mukana luomassa opintokokonaisuutta yhteistyössä lukion kanssa.
- Kolmantena tavoitteena on se, että suoritettuaan opintokokonaisuuden opiskelija pystyy kertomaan Kuhmosta oppaan tavoin kaupungissa vieraileville turisteille.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tuodaan monitieteelisesti, oppiainerajat ylittäen esiin ne piirteet, jotka erottavat Kuhmon Suomen muista kunnista.
- Nostetaan esiin Kuhmon merkitys Suomen kultakauden taiteeseen ja karelianismin syntyyn.
- Nykypäivän Kuhmosta painotetaan sen merkitystä maailmanluokan musiikkitapahtumien järjestäjänä ja sen uraa uurtavia saavutuksia puuteollisuuden kehittämisessä.
- Kuhmon historiaa tarkasteltaessa nostetaan esiin sen merkitys Suomen itsenäisyyttä puolustettaessa sekä muut merkittävät historialliset faktat.
- Opintojakson aika perehdytään Kuhmon luontoon ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin (retkeily, metsästys, kalastus, lajien tuntemus).
- Nykypäivän Kuhmosta tarkastellaan elinkeinorakennetta ja Kuhmon tarjoamia työmahdollisuuksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- opiskelija osaa poimia Kuhmoon liittyvät kulttuuriin ja globaaliin osaamiseen nivoutuvat asiat
- opiskelija ymmärtää, että maailmanlaajuisesti merkittäviä asioita voidaan luoda, vaikka paikkakunta olisi pieni ja syrjäinen
- opiskelija oivaltaa, että hänellä on syytä olla ylpeä kuhmolaisuudesta

Monitieteinen ja luova osaaminen

- opiskelija osaa kertoa Kuhmosta olennaisia, mielenkiintoisia asioita yhdistäen useita tieteitä
- opiskelija osaa keräämänsä materiaalin loogiseksi kokonaisuudeksi
- opiskelija osaa ottaa huomioon kohdeyleisön, jolle hän esittelee Kuhmoa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Suoritusmerkinnän saadakseen opiskelijan tulee osallistua aktiivisesti opintojakson tunneille ja tehdä siihen kuuluvat tehtävät saamiensa ohjeiden mukaisesti. Opintojaksossa tehdään yhteistyötä paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa, jotka tuovat esille ne asiat, jotka ovat merkityksellisiä paitsi paikallisesti, myös valtakunnallisesti ja jopa globaalisti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tarkastellaan Kuhmoa monen eri oppiaineen ja tieteen näkökulmasta ja opitaan erottamaan olennaiset asiat ja huomaamaan ylpeyden aiheet.

Someviestintä ja markkinointi, 2 op (TO3)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Temaattiset opinnot

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opiskelija tutustuu siihen, miten someviestinnän avulla voi vaikuttaa ihmisiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opiskelija harjoittelee monenlaisia taitoja (esim. kuvaaminen, kirjoittaminen, sommittelu, värioppi, taustamusiikin valinta) tekemällä luovia tuotoksia sosiaaliseen mediaan.

Vuorovaikutusosaaminen

- Opiskelija perehtyy somessa tapahtuvaan vuorovaikutukseen ja eri kohderyhmille suunnattuun viestintään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkinnän saamiseksi on tehtävä tarpeellinen määrä näyttöjä ja osallistuttava mahdollisuuksien mukaan yhteisiin kokoontumisiin, jossa suunnitellaan someviestintää tai käydään läpi muita opintojaksoon liittyviä teoreettisia asioita.

Laaja-alaista osaamista arvioidaan esimerkiksi opiskelijan tuotosten tai itsearvioinnin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan someviestintää ylläpitämällä koulun somekanavia. Someviestintä on monimediaista ja koostuu esimerkiksi valokuvaamisesta, kuvankäsittelystä, videoiden kuvaamisesta, editoimisesta ja erilaisten tekstien kirjoittamisesta. Tuotetusta somemateriaalista voidaan koostaa koulun vuosikirja tai muita julkaisuja (julisteita, esitteitä...). Lisäksi opintojakson aikana tutustutaan esimerkiksi markkinoinnin kohdentamiseen eri ikäisille kohderyhmille. Opintojakso suoritetaan hajautetusti yhden tai useamman lukuvuoden aikana.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus etsiä tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitetun määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2 **Kehittyvä peruskielitaito**	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1 **Toimiva peruskielitaito**	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.2 ***Sujuva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteellista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran puhetelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 70/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2369-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita

kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 70/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2370-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeisest sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 70/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2371-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.